

ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ ΔΟΥΡΟΣ

**Η Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση
στην Ελλάδα**

2018

Η Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση στην Ελλάδα

Μια μελέτη του

Παλαιολόγου Δούρου

pauldouros@yahoo.gr

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © Παλαιολόγος Δούρος, 2018

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

ISBN: 978-618-00-0304-8

Η χρήση του περιεχομένου καθορίζεται από την άδεια:
Creative Commons Attribution-Non Commercial-
No Derivatives 4.0 International Public License

Μπορείτε να μοιραστείτε, αντιγράψετε και αναδιανέμετε το υλικό με κάθε μέσο και τρόπο υπό τους ακόλουθους όρους:

- Αναφορά Δημιουργού — Θα πρέπει να καταχωρίσετε αναφορά στο δημιουργό , με σύνδεσμο της άδειας, και με αναφορά αν έχουν γίνει αλλαγές. Μπορείτε να το κάνετε αυτό με οποιονδήποτε εύλογο τρόπο, αλλά όχι με τρόπο που να υπονοεί ότι ο δημιουργός αποδέχεται το έργο σας ή τη χρήση που εσείς κάνετε.
- Μη Εμπορική Χρήση — Δε μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το υλικό για εμπορικούς σκοπούς χωρίς τη γραπτή έγκριση του συγγραφέα.
- Μη παραγόμενα — Αν αναμείξετε, τροποποιήσετε, ή δημιουργήσετε πάνω στο υλικό, δε μπορείτε να διανείμετε το τροποποιημένο υλικό.

Αναλυτικές πληροφορίες για τη συγκεκριμένη άδεια cc, διαβάστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση:<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.el>.

*... Πυρπολήσατε τὰ θλιβερά σχολεία τῆς θεωρητικῆς καὶ
σχολαστικῆς ψευδοπαιδείας, καὶ ανευείρατε ανάκτορα
Πρακτικῆς καὶ Τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως...
Μόνον τότε δύναται νὰ σωθεῖ ἡ Ἑλλάς.*

*Ἀπὸ τοῦ πρόλογο τοῦ βιβλίου
«Περὶ Τεχνικῆς Ἐκπαιδεύσεως»
τοῦ Ἰωακείμ Παυλίδη, 1902*

Η Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση στην Ελλάδα

Παλαιολόγος Δούρος

Βέλο, Ιούλιος 2018

Το Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα

Η εκπαίδευση, σύμφωνα με το άρθρο 16 του Συντάγματος, αποτελεί βασική αποστολή του Κράτους και έχει ως σκοπό την ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, την ανάπτυξη εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης και τη διάπλαση αυτών ως ελευθέρων και υπεύθυνων πολιτών.

Το τυπικό ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα διακρίνεται σε τρεις βαθμίδες εκπαίδευσης. Την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, η οποία περιλαμβάνει το Νηπιαγωγείο και το Δημοτικό Σχολείο. Τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, η οποία περιλαμβάνει το Γυμνάσιο, το Γενικό Λύκειο και το Επαγγελματικό Λύκειο. Την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, η οποία περιλαμβάνει τα Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνεία και τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Η φοίτηση σχεδόν σε όλα τα δημόσια σχολεία και ιδρύματα και στις τρεις βαθμίδες εκπαίδευσης είναι δωρεάν.

Στην Ελλάδα η εκπαίδευση είναι υποχρεωτική για όλα τα παιδιά μεταξύ των ηλικιών 4 – 15, μέχρι την αποφοίτησή τους από το Γυμνάσιο. Η υποχρεωτική εκπαίδευση περιλαμβάνει το Νηπιαγωγείο (4-6), το Δημοτικό και το πρώτο κύκλο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Γυμνάσιο). Η σχολική ζωή των μαθητών μπορεί να ξεκινά από την ηλικία των 2,5 ετών (προσχολική αγωγή) στους Βρεφονηπιακούς Παιδικούς Σταθμούς που μπορεί να είναι ιδιωτικά ή δημόσια και συνεχίζεται στα Νηπιαγωγεία για 2 χρόνια. Το δεύτερο έτος του Νηπιαγωγείου είναι υποχρεωτικό. Η διάρκεια φοίτησης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (Δημοτικό) είναι εξαετής, με ηλικία εισόδου το 6ο έτος. Ο τύπος σχολείων εξαρτάται από τον αριθμό των μαθητών (από μονοθέσια έως δωδεκαθέσια). Η δημόσια εκπαίδευση και τα σχολικά βιβλία παρέχονται δωρεάν. Τα αναλυτικά προγράμματα είναι υποχρεωτικά για τους εκπαιδευτικούς. Παράλληλα προς τα κοινά Νηπιαγωγεία και Δημοτικά λειτουργούν και Ολοήμερα σχολεία που πρόσφατα μετονομάστηκαν σε Διευρυμένου ωραρίου, τα οποία έχουν εκτεταμένο ωράριο λειτουργίας και εμπλουτισμένο Αναλυτικό Πρόγραμμα. Παράλληλα

λειτουργούν Ειδικά Σχολεία και Τάξεις Ένταξης για παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, καθώς και Σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης για την αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών αναγκών ομάδων με κοινωνικές, πολιτισμικές ή θρησκευτικές ιδιαιτερότητες. Η επίσημη τυπική εκπαίδευση χαρακτηρίζεται από καθορισμένη διάρκεια σπουδών και απονομή επίσημου τίτλου σπουδών στο τέλος τους. Για τη μετάβαση από το ένα ίδρυμα στο άλλο απαιτείται αποδεικτικός τίτλος (απολυτήριο, πτυχίο κλπ.). Στην υποχρεωτική εκπαίδευση ανήκει και ο πρώτος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, το Γυμνάσιο με τρία έτη σπουδών. Στο Γυμνάσιο εγγράφονται απόφοιτοι Δημοτικού χωρίς εξετάσεις και η φοίτηση είναι τριετής υποχρεωτική που μαζί με την εξαετή του Δημοτικού μας δίνει την συνταγματική εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση. Λειτουργούν ημερήσια Γυμνάσια καθώς και εσπερινά. Στα εσπερινά Γυμνάσια γίνονται δεκτοί εργαζόμενοι μαθητές εφόσον έχουν συμπληρώσει το 14ο έτος της ηλικίας τους. Επίσης, λειτουργούν Μουσικά Γυμνάσια, Γυμνάσια Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και Γυμνάσια με τμήμα Αθλητικής Διευκόλυνσης. Επίσης λειτουργούν εξειδικευμένα Εκκλησιαστικά, Μειονοτικά, Διαπολιτισμικά, Πειραματικά και Μουσικά Γυμνάσια καθώς και Ειδικά Γυμνάσια.

Ο δεύτερος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ο οποίος δεν είναι υποχρεωτικός, περιλαμβάνει δύο τύπους σχολείων: το Γενικό Λύκειο (ΓΕ.Λ.) και το Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑ.Λ.) χωρίς να αποκλείονται αμοιβαίες μετακινήσεις από τον ένα τύπο σχολείου στον άλλο. Οι κάτοχοι απολυτηρίου Γυμνασίου μπορούν χωρίς εξετάσεις να εγγραφούν σε όποιο τύπο Λυκείου επιθυμούν. Η διάρκεια φοίτησης και στους δύο τύπους Λυκείων είναι τριετής για τον ημερήσιο κύκλο λειτουργίας και τετραετής για τον εσπερινό. Επίσης λειτουργούν εξειδικευμένα Λύκεια Εκκλησιαστικά, Μειονοτικά, Διαπολιτισμικά, Πειραματικά και Μουσικά καθώς και Ειδικά Λύκεια που απευθύνονται σε μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Οι Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΣΜΕΑΕ), διακρίνονται σε Ειδικά Επαγγελματικά Γυμνάσια (Ν. 3699/2008) όπου η φοίτηση διαρκεί πέντε έτη, Ειδικά Επαγγελματικά Λύκεια διάρκειας τεσσάρων ετών και τέλος στην Ειδική Επαγγελματική Σχολή στην οποία η φοίτηση είναι τετραετούς διάρκειας. Στη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση, υπάγονται και τα Εργαστήρια Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΕΕΚ) όπου η φοίτηση διαρκεί από πέντε μέχρι οκτώ χρόνια (Ν. 2817/2000).

Άλλες δομές Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης αποτελούν και τα Καλλιτεχνικά Σχολεία. Ακόμα υπάρχουν και τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας που δέχονται μαθητές άνω των δεκαοκτώ ετών που δεν έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές τους στο Δημοτικό ή στο Γυμνάσιο.

Αυτά είναι τριετούς φοίτησης και προσφέρουν γενική εκπαίδευση και λειτουργούν μόνο το απόγευμα. Οι απόφοιτοί τους αποκτούν απολυτήριο τίτλο, ισότιμο προς το απολυτήριο του Δημοτικού ή του Γυμνασίου, κατά περίπτωση. Επιπλέον δομές μη υποχρεωτικής εκπαίδευσης αλλά κατάρτισης όπως οι Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.), λειτουργούν από το Υπουργείο Εργασίας, το Υπουργείο Υγείας το Υπουργείο Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, το Υπουργείο Οικονομικών, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού κ.α.. Ως παράδειγμα αναφέρουμε την Επαγγελματική Σχολή (ΕΠΑ.Σ.) του Ο.Α.Ε.Δ., που λειτουργεί ως Σύστημα Εναλλασόμενης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης - Μαθητείας με διετής φοίτηση. Στις ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας δικαίωμα εγγραφής έχουν απόφοιτοι Α' Τάξης Λυκείου και ηλικίας έως 23 ετών. Η εισαγωγή στις ΕΠΑ.Σ επιτυγχάνεται μετά από μοριοδότηση συγκεκριμένων κριτηρίων των υποψηφίων όπως ο βαθμός Τίτλου Σπουδών, τα κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια. Οι μαθητές κατά τα δύο έτη σπουδών παρακολουθούν θεωρητικά και εργαστηριακά μαθήματα στη Σχολή για 21 ώρες την εβδομάδα, βάσει συγκεκριμένων ωρολογίων αναλυτικών προγραμμάτων. Άλλη σχολή κατάρτισης είναι και η Σχολή Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Ε.Κ.) που δημιουργήθηκαν με το Ν. 4186/2013, θεσμός που δεν έτυχε αποδοχής από την κοινωνία και θα ολοκληρώσουν την λειτουργία τους το 2021. Η διάρκεια φοίτησης στην ημερήσια Σ.Ε.Κ. είναι 3 έτη και στην εσπερινή ΣΕΚ είναι 4 έτη. Πιο συγκεκριμένα, στην Α και Β τάξη των Σ.Ε.Κ. εφαρμόζεται πρόγραμμα 30 ωρών εβδομαδιαίως, με κοινό πρόγραμμα 4 ώρες με μαθήματα Γενικής Παιδείας (Ελληνική Γλώσσα, Μαθηματικά) και πρόγραμμα 26 ώρες με Μαθήματα Ειδικότητας (50% θεωρητικά – 50% εργαστηριακά). Στην τελευταία τάξη την *Τάξη Μαθητείας* εφαρμόζεται πρόγραμμα του εργαστηριακού Μαθήματος «*Ενισχυτική Εργαστηριακή Εκπαίδευση της Μαθητείας*» με 7 ώρες την εβδομάδα - 2 ημέρες την εβδομάδα σε εργαστήρια του ΟΑΕΔ και πρόγραμμα Εκπαίδευσης στον Χώρο Εργασίας με 28 ώρες την εβδομάδα – 5 ημέρες την εβδομάδα σε χώρο εργασίας.

Στη Μετα-δευτεροβάθμια μη τυπική Εκπαίδευση εντάσσονται τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης που παρέχουν αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και τη δυνατότητα απόκτησης Πιστοποιητικού ή Διπλώματος Επαγγελματικής Κατάρτισης. Τα Ι.Ε.Κ. δέχονται αποφοίτους Γυμνασίου και αποφοίτους Λυκείου, ανάλογα με τις επί μέρους ειδικότητες που προσφέρουν.

Η τυπική Τριτοβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα, που είναι δημόσια και παρέχεται δωρεάν, αποτελείται από δύο παράλληλους τομείς: τον Πανεπιστημιακό τομέα ο οποίος

περιλαμβάνει τα Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνεία και την Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ) και τον Ανώτατο Τεχνολογικό τομέα. ο οποίος περιλαμβάνει τα Ανώτατα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Τ.Ε.Ι.). Η εισαγωγή των φοιτητών στα παραπάνω ιδρύματα εξαρτάται από την επίδοσή τους σε πανελλήνιες εξετάσεις. Στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση υπάγεται επίσης η Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.). Μια επιπλέον δομή Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης αποτελεί το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.ΑΠ.), που έχει αποστολή την παροχή εξ αποστάσεως (προπτυχιακής και μεταπτυχιακής) εκπαίδευσης και επιμόρφωσης. Τέλος στην τριτοβάθμια αλλά μη πανεπιστημιακή Εκπαίδευση υπάγονται διάφορες σχολές που παρέχουν επαγγελματική ειδίκευση σε συγκεκριμένους τομείς που αφορούν στη θρησκεία, στην τέχνη, στον τουρισμό, στο ναυτικό, στο στρατό και στη δημόσια τάξη. Πιο συγκεκριμένα στη βαθμίδα αυτή περιλαμβάνονται οι Ανώτερες Εκκλησιαστικές Σχολές, οι Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού, οι Ανώτερες Σχολές Χορού και Δραματικής Τέχνης, οι Ανώτερες Σχολές Τουριστικής Εκπαίδευσης, οι Ανώτερες Σχολές Υπαξιωματικών του Υπουργείου Εθνικής Αμύνης, οι Σχολές των Σωμάτων Ασφαλείας κ.α. (ΙΜΕ /ΓΣΕΒΕΕ, 2014; ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, 2011; ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, 2012; ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, 2016; ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, 2017; Cedefop, 2014; Cedefop, 2009; Eurydice, 2014; ΥΠΠΕΘ, 2017).

Οριοθέτηση του πεδίου της Τ.Ε.Ε.

Τα πρώτα εκατό χρόνια

Η πρώτη απόπειρα δημιουργίας τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευση, σημειώθηκε από τον Ιωάννη Καποδίστρια το 1828, με την ίδρυση στην Αίγινα του Εθνικού Οικοτροφείου (Κόκκοτας, 1978), που είχε δημιουργηθεί για τα ορφανά του πολέμου και είχε αντικείμενο μάθησης την οικοδομική τέχνη, διότι η οικοδόμηση ήταν η πρώτη ανάγκη εκείνη την περίοδο (Χατζηστεφανίδης, 1990). Οι πρώτοι καθηγητές του σχολείου ήταν ο έλληνας αρχιτέκτονας Κλεάνθης και ο γερμανός Σάουμπερτ, που μόλις είχαν έλθει από τη Γερμανία για να προσφέρουν δωρεάν τις υπηρεσίες τους (Μπίρης, 1957:13). Το αναλυτικό πρόγραμμα περιλάμβανε τη σπουδή των τεχνών και επαγγελμάτων σαν συμπλήρωμα της Γενικής Εκπαίδευσης. Τον επόμενο χρόνο το 1829 ιδρύεται το πρώτο γεωργικού προσανατολισμού σχολείο, το Πρότυπο Αγροκήπιο, στην Τίρυνθα Αργολίδας με διευθυντή τον γεωπόνο και

φιλόλογο Γρηγόριο Παλαιολόγο, που παρέχει στους μαθητές του γνώσεις πρακτικής γεωπονικής (Ζάχαρης, 1981). Το σχολείο αυτό το 1846 μετονομάζεται σε Γεωργικό Σχολείο (Ν. Α.Ζ'/1846 (Φ.Ε.Κ. 15/10-6-1846) «Περί Συστάσεως Γεωργικού Σχολείου εις Τίρυνθον»). Την ίδια χρονιά ιδρύεται στην Αίγινα και η Μέση Στρατιωτική Τεχνική Σχολή με φοίτηση τριών ετών, διότι τα πρώτα τεχνικά έργα της χώρας θα κατασκευάζονταν από το στρατό. Το 1834 ιδρύεται η Πολυτεχνική Συλλογή (Παπαπάνου, 1970:131) που είναι ο πυρήνας του πρώτου δημόσιου κατώτερου τεχνικού σχολείου της χώρας, του Κυριακάτικου Σχολείου, το οποίο ιδρύεται το 1836 και αποσκοπούσε στην εκπαίδευση κατώτερου επιπέδου τεχνικών, σε θέματα αρχιτεκτονικής και οικοδομικής τέχνης και λειτουργούσε μόνο Κυριακές και αργίες. Η φοίτηση διαρκούσε ένα χρόνο και στους αποφοίτους χορηγείται ειδικός τίτλος σπουδών ονομαζόμενος “Αποδεικτικόν”, ενώ ως μαθητές γίνονται δεκτοί όλοι όσοι ήθελαν να γίνουν αρχιτεχνίτες (μαΐστορες) στην αρχιτεκτονική ανεξάρτητα από ηλικία, γνώσεις και καταγωγή. Το 1839 το Πολυτεχνικό Σχολείο αναδιοργανώνεται σε καθημερινό τεχνικό σχολείο (Μπίρης, 1957:13) και ονομάζεται Ελληνικό Βασιλικό Σχολείο Οικοδομικών Τεχνών. Το πρόγραμμα του συνέχισε να περιλαμβάνει καλές τέχνες και οικοδομικές. Το 1863 εντάχθηκε στη Μέση παιδεία και το 1887 (Παπακίτσος, et al.,1996) άρχισε να λειτουργεί σαν ανώτερο εκπαιδευτικό ίδρυμα προσφέροντας μόνο μεταγυμνασιακή ειδίκευση. Τότε ονομάστηκε "Σχολή Βιομηχανικών Τεχνών" και είχε τέσσερα τμήματα Πολιτικών Μηχανικών, Μηχανουργών, Γεωμετρών και Εργοδηγών. Μέχρι το τέλος του 19ου αιώνα παραμένει το μοναδικό δημόσιο σχολείο στο χώρο της τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και αποτέλεσε τον πρόδρομο του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου. Το 1875 ιδρύθηκε η Σχολή Αδελφών Νοσοκόμων "Βασίλισσα Όλγα" στο θεραπευτήριο "Ευαγγελισμός"(Ζάχαρης, 1981). Το 1878 ιδρύεται το ορφανοτροφείο ΖΑΝΝΗ στον Πειραιά που εκπαιδεύει μαθητές σε εργαστήρια ξυλουργείου, σιδηρουργείου, ραφείου, υποδηματοποιείου. Αναφέρεται δειγματικά σαν ένα από τα πολλά ορφανοτροφεία που προσέφεραν τεχνική εκπαίδευση στα ορφανά παιδιά (Σαπουνάκη-Δρακάκη, 1986). Το 1882 ιδρύονται ναυτικές σχολές, για τη μοναδική ειδικευμένη παραγωγική δραστηριότητα. Σ' αυτές προστέθηκαν το 1887, οι γεωργικές σχολές Αθηνών (Ρουφ), Αϊδινίου Λάρισας, Τίρυνθας και το 1891 της Βυτίνας. Το 1889 ιδρύονται τρία Τριανταφυλλίδια Γεωργικά Σχολεία: ένα στο βοτανικό κήπο των Αθηνών, που εξελίχτηκε αργότερα στην Ανωτάτη Γεωπονική Σχολή Αθηνών, ένα στην Τίρυνθα στα κτήματα της παλαιάς Γεωργικής Σχολής και το τρίτο στο Αϊδίνιο του Νομού Λαρίσης, σε κτήμα που δωρίθηκε από τον Κασσαβέτη. Το 1891 ιδρύεται ο δασοκομικός

σταθμός Γόρτυνος με τρία τμήματα γεωργικό, δασοκομικό και λεπτοξυλουργικό, που αργότερα έλαβε το χαρακτήρα Δασικής Σχολής. Το 1892 ιδρύεται στην Αθήνα η Διπλάρειος Κατώτερη Τεχνική Σχολή της Ελληνικής Βιοτεχνικής Εταιρείας, για την εκπαίδευση τεχνιτών ξυλουργών, σιδηρουργών, επιπλαστών, και μηχανουργών μηχανουργών. Το 1894 ιδρύεται από τον χημικό Όθωνα Ρουσσόπουλο και τον φυσικό Ιωάννη Γεράκη στον Πειραιά Ιδιωτική Σχολή, με τον τίτλο "Εμπορική και Βιομηχανική Ακαδημία", που επικράτησε ως Ακαδημία Ρουσσόπουλου (Σαπουνάκη-Δρακάκη, 1986), η οποία το 1896 μεταφέρθηκε στην Αθήνα. Στην αρχή της λειτουργίας της ως μέση τεχνική σχολή, με σκοπό την παροχή πρακτικής μόρφωσης με στοιχεία θεωρητικών γνώσεων η φοίτηση ήταν τετραετής, με τα δύο πρώτα χρόνια κοινά για όλους τους σπουδαστές και τα δύο τελευταία, χρόνια ειδικεύσεως στο βιομηχανικό ή εμπορικό τομέα. Η Ακαδημία αυτή περιλάμβανε τρεις σχολές.: α) Τη Σχολή Χημικών Βιομηχάνων με τρία τμήματα : Ζυμοτεχνών, Ελαιουργών και Ζωοτεχνών, β) την Εμπορική Σχολή και γ) τη Γεωργική Σχολή. Το 1901 προστέθηκε η Σχολή για τους Τεχνικούς Σιδηροδρόμων και το 1902, η Μεταλλευτική Σχολή (Αθανασούλα-Ρέππα, 1999). Την ίδια εποχή αλλά με στόχο την επάνδρωση του εμπορικού ναυτικού, ιδρύθηκαν στον Πειραιά, μηχανουργική σχολή και νυκτερινό σχολείο από τον Πειραιϊκό Σύνδεσμο και η Εσπερινή Σχολή από τον Μηχανουργικό Σύλλογο Προμηθεύς, με τετραετή φοίτηση που προπαρασκεύαζαν ιδίως τεχνικούς για τα πλοία. Το 1900 ιδρύεται η Αθηναϊκή Σχολή Εμπορική και Βιομηχανική η οποία περιλάμβανε: *"Τμήμα Εμπορικό για την κατάρτιση γλωσσομαθών εμπόρων οικονομικών και τελωνειακών υπαλλήλων, τμήμα θετικών επιστημών για πρακτικούς χημικούς ως και λογιστών και Γαλλικής γλώσσας"*. Το 1901 ιδρύεται η Γεωργική Σχολή Λαρίσης που μετατράπηκε σε Μέση Αβερύφεια Γεωργική Σχολή το 1920. Η δημόσια εμπορική εκπαίδευση ξεκινάει το 1903 με την ίδρυση τεσσάρων εμπορικών σχολών που ανήκουν *"είς την τάξην των εκπαιδευτηρίων της μέσης εκπαίδευσσεως, σκοπούσαι την διά καταλλήλου θεωρητικής και πρακτικής διδασκαλίας προπαρασκευήν των εις αυτοίς φοιτώντων εις το εμπορικόν στάδιον"* (Αθανασούλα-Ρέππα, 1999). Το 1903 δημιουργείται η Μέση Εμπορική Σχολή Αθηνών και το 1904 ιδρύθηκε στη Θεσσαλονίκη η Αμερικάνικη Γεωργική Σχολή από τον Αμερικανό Δόκτορα Hause. Ενισχυόταν οικονομικά από ειδικό συμβούλιο που έδρευε στην Αμερική και πρόσφερε κατάρτιση στους κλάδους της γεωργίας και της κτηνοτροφίας και είχε συνολική καλλιεργήσιμη έκταση 1200 στρέμματα, με άρτιο εξοπλισμό, με καλά μελετημένο πρόγραμμα εκπαίδευσης και με συνεχή οικονομική ενίσχυση από ειδικό Συμβούλιο της Αμερικής. Η διάρκεια φοίτησης στη Σχολή, πριν από τον πόλεμο,

ήταν τέσσερα χρόνια και εγγράφονταν σ' αυτή απόφοιτοι του Δημοτικού Σχολείου (Ζάχαρης, 1981:169). Το 1906 ιδρύεται με το κληροδότημα Βαλλιάνου η κατώτερη Γεωργική Σχολή Κεφαλληνίας. Το 1910 ιδρύεται στην Αθήνα (Αμπελόκηποι), η *Σεβαστοπούλειος Εργατική Σχολή* με πρωτοβουλία του Ακαδημαϊκού και λογοτέχνη Γεωργίου Δροσίνη με δωρεά του Σεβαστόπουλου. Η σχολή δέχονταν μαθητές που είχαν απολυτήριο δημοτικού για να εκπαιδευτούν σε ξυλουργικές και μηχανουργικές εργασίες κ.α. (Ζάχαρης, 1981). Το 1914 με το Νόμο 301/1914 αποφασίστηκε η ίδρυση ενός Πρακτικού Γεωργικού Σχολείου σε κάθε νομό. Δυστυχώς από τα πολλά προβλεπόμενα, ιδρύθηκε μόνο το Πρακτικό Σχολείο Τυροκομίας στα Γιάννενα (Ζάχαρης, 1981:165). Την ίδια χρονιά ιδρύονται τα *Προσαρτημένα Σχολεία* (προσαρτημένα στο Πολυτεχνείο), σχολεία διετούς φοίτησης όπου γίνονται δεκτοί μετά από εισαγωγικές εξετάσεις, μαθητές απόφοιτοι της δευτέρας τάξης των Γυμνασίων. Παράλληλα, με το νόμο 572/31-12-1914 ιδρύθηκε στην Αθήνα τριτάξιο «*Διδασκαλεῖον τῆς Τεχνικῆς Ἐκπαιδεύσεως*» για να καλύψει της ανάγκες που προέκυψαν για διδακτικό προσωπικό των κατώτερων τεχνικών σχολών και των καθηγητών των τεχνικών μαθημάτων σχολείων μέσης εκπαίδευσης το οποίο λειτούργησε έως το 1926 (Νόμος 572/31-12-1914, *Περί ιδρύσεως διδασκαλείου της τεχνικής εκπαίδευσεως* (Φ.Ε.Κ. 16/τ. Α' /13-1-1915). Το 1920 ιδρύονται Κατώτερες και Μέσες Πρακτικές Γεωργικές Σχολές, τριετούς φοίτησης, όπως η Μέση Δενδροκομική Σχολή Πατρών. Το 1924 ιδρύθηκε η Σχολή Αδελφών Νοσοκόμων του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού και το 1927 ιδρύθηκε η Σχολή Επισκεπτριών Αδελφών Νοσοκόμων (Ζάχαρης, 1981). Το 1925 η τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση αποκτά συνταγματικά την αυτονομία της, αφού στο άρθρο 20 του νέου συντάγματος αναφέρεται ότι η τέχνη, η επιστήμη και η διδασκαλία αυτών είναι ελεύθερη, διατελούν δε υπό την προστασία του κράτους, το οποίο συμμετέχει στην επιμέλεια και εξάπλωση τους. Πρόκειται για μια προσπάθεια ταχύτερης ανάπτυξης της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης. Την ίδια χρονιά ιδρύεται η Δημόσια Ναυτική Σχολή Πειραιώς και το **1926** η Σιβιτανίδειος Σχολή Τεχνών και Επαγγελμάτων. (Κάτσικας και Θεριανός, 2007). Η Σιβιτανίδειος ιδρύθηκε (Ν.Δ. της 2-7-1926) με δωρεά του Βασιλείου και του Λοΐζου Ιερώνυμου Σιβιτανίδη, η Σιβιτανίδειος Σχολή Τεχνών και Επαγγελμάτων, σκοπός της οποίας ήταν ή παροχή μέσης και κατώτερης βιομηχανικής τεχνικής και γενικά επαγγελματικής μόρφωσης. Η Σιβιτανίδειος Σχολή Τεχνών και Επαγγελμάτων ιδρύθηκε ως οργανισμός δημοσίου δικαίου με τρία αρχικά τμήματα κατώτερης Τεχνικής Εκπαίδευσης. Το 1931 η

σχολή υπάγεται στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και ήταν αποκλειστικά απογευματινή. Μπορούσαν να εγγράφονται μαθητές, διαθέτοντες απολυτήριο εξατάξιου ή τετρατάξιου δημοτικού σχολείου ή φοιτήσαντες μέχρι τη 2η τάξη του Ελληνικού Σχολείου και επιπρόσθετα δέχεται και ελεύθερους ή ακροατές μαθητές υπό ειδικούς όρους (Ζάχαρης, 1981:171). Η Σιβιτανίδειος λειτουργεί μέχρι και σήμερα με τέσσερα ΕΠΑ.Λ., ένα Ε.Κ., ένα Ι.ΕΚ. με ένα Κέντρο Δια Βίου Μάθησης (<http://www.sivitanidios.edu.gr/>). Το 1926 στην Πάτρα ιδρύεται η Τριάντειος Επαγγελματική και Βιομηχανική Σχολή, στο Βόλο η Τεχνική Σχολή του Βιοτεχνικού Επιμελητηρίου Βόλου και στη Σύρο η Δημοτική Σχολή Μηχανικών. Το 1929 με δωρεά των αδελφών Παπαστράτου ιδρύεται η *Παπαστράτειος Δημόσια Σχολή* αμφίσεως αθυρμάτων και διακοσμητικής.

Η περίοδος 1929 – 1958

Το 1929 με νομοθετήματα θεμελιώθηκε το αστικό σχολείο στην Ελλάδα. Ο διαχωρισμός της μέσης γενικής εκπαίδευσης και η θεσμοθέτηση κατώτερων επαγγελματικών σχολείων αποτελούν τα κύρια χαρακτηριστικά της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης της περιόδου (Νούτσος, 1979:215). Ειδικότερα με το Νόμο 4397/16-8-1929 «*Περί στοιχειώδους εκπαίδευσεως*», καθιερώνονται, σε μία προσπάθεια ανάπτυξης της οργάνωσης της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης, τα κατώτερα επαγγελματικά σχολεία ως γεωργικά, επαγγελματικά, βιοτεχνικά και οικοκυρικά, με διάρκεια φοίτησης 2-3 χρόνια. Σκοπός του παραπάνω υποσυστήματος της εκπαίδευσης ήταν η απόκτηση των απαραίτητων δεξιοτήτων για την άσκηση ενός επαγγέλματος και οι απόφοιτοι τους οδηγούνταν απ' ευθείας στην αγορά εργασίας. Οι μαθητές που τα παρακολουθούσαν δεν επιθυμούσαν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης. Κύριο χαρακτηριστικό της περιόδου αυτής στον Ελληνικό χώρο, σύμφωνα με τον Μπουζάκη (2006), είναι η έλλειψη πολιτικής σταθερότητας. Την ίδια χρονιά έχουμε και την ίδρυση της Χαροκόπειου Σχολής Οικιακής Οικονομίας στην Καλλιθέα Αθηνών, που είχε ως σκοπό τη μόρφωση διδασκαλισσών των Οικοκυρικών μαθημάτων (Ν. 4360/1929). Η ίδια σχολή ονομάστηκε Ανώτατη σχολή το 1951 με τον Νόμο 1785/1951, ενώ το 1990 εξελίχθηκε σε πανεπιστημιακό ίδρυμα με τον Νόμο 1894/1990 (Σαΐτη 2000:74–76). Το 1931 γίνεται απόπειρα για τη συστηματική και συνολική θεώρηση της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης. Με το Νόμο 5197/1931 «*περί επαγγελματικής εκπαίδευσεως*» (Φ.Ε.Κ. 233/τ. Α'/1931), θα καθορισθούν όχι μόνο λειτουργικά ζητήματα της

επαγγελματικής εκπαίδευσης, η οποία διαβαθμίζεται σε κατώτερα, μέση και ανώτερα, αλλά και θέματα για τη θεωρητική και πρακτική διδασκαλία της, της σύνδεσής της με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και θα δοθεί η δυνατότητα σε δήμους, κοινότητες, επιμελητήρια και επαγγελματικά σωματεία να ιδρύσουν τεχνικές σχολές (Ιακωβίδης, 1998). Η επαγγελματική εκπαίδευση υπάγεται στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας ενώ η βιομηχανική-τεχνική στο Υπουργείο Συγκοινωνιών, τη δε διοίκησή της αναλαμβάνει το Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Για πρώτη φορά η τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση διανέμεται σε φορείς εκτός υπουργείου Παιδείας. Επίσης με νόμο οργανώθηκαν τα Σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης Βιοτεχνικά, Εμπορικά, Γεωργικά και Οικονομικά. Η προσπάθεια που έγινε με το Ν. αποτελεί και την πιο σοβαρή δράση για την δημιουργία οργανωμένης επαγγελματικής εκπαίδευσης στην προπολεμική Ελλάδα, αλλά εξαιτίας της έλλειψης των απαραίτητων κονδυλίων και ειδικευμένων εκπαιδευτικών δεν κατόρθωσε να επιτύχει. Έτσι πλέον για τα επόμενα χρόνια μέχρι και τη λήξη του εμφυλίου πολέμου στην Ελλάδα, η τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση, λειτούργησε αποσπασματικά, ανοργάνωτα και με ελάχιστους μαθητές (Αθανασούλα-Ρέππα, 1999). Ακόμα ιδρύονται το 1933 ο "Αρχιμήδης" από τον ομώνυμο Σύνδεσμο Επιστημόνων, το 1935 στην Αθήνα οι τεχνικές και επαγγελματικές σχολές ο "Ηφαιστος" από τον ομώνυμο εκπαιδευτικό σύνδεσμο, το 1934 στη Θεσσαλονίκη ο "Ευκλείδης" από την Παμμηχανική Ένωση Βορείου Ελλάδος, το 1938 η Σχολή Μηχανικών ο "Ηράκλειτος", το 1940 στην Αθήνα από το Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Αθηνών η Σχολή Μηχανικών και Βιοτεχνών ο "Μέτων". Το 1942 με βάση το Ν.Δ. 1097/1942 επιτρέπεται σε ιδιώτες, με ορισμένες προϋποθέσεις, όπως το να είναι έλληνες υπήκοοι, να διαθέτουν, το αντίστοιχο της σχολής τους, πτυχίο και πιστοποίηση νομιμοφροσύνης, να ιδρύουν μέσες και κατώτερες τεχνικές και επαγγελματικές σχολές. Τα ιδιωτικά τεχνικά και επαγγελματικά σχολεία υπάγονται στο Υπουργείο Παιδείας που με τις περιφερειακές του υπηρεσίες εκδίδει τις άδειες ίδρυσης και λειτουργίας, ασκώντας, ταυτόχρονα, έλεγχο και εποπτεία (Ιακωβίδης, 1998:169). Μετέπειτα το 1948 ιδρύονται οι Ανώτερες και Κατώτερες Σχολές Νοσοκόμων του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών, το 1950 οι Σχολές Μαθητείας του ΟΑΕΔ και οι Δασικές Σχολές, το 1951 οι Δημόσιες Σχολές Εμπορικού Ναυτικού και το 1954 τα Ναυτικά Γυμνάσια (Κάτσικας & Θεριανός, 2007).

Η περίοδος 1959 – 1974

Η πρώτη συντονισμένη προσπάθεια για τη δημιουργία Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης καθώς και για τη συγκέντρωσή της σε έναν ενιαίο φορέα, της ενοποίησης και ενσωμάτωσης της στο επίσημο δημόσιο σχολικό δίκτυο έγινε το 1959 και αυτό διότι στην Ελλάδα δεν είχε δημιουργηθεί ακόμα μια ισχυρή αστική τάξη με πάγιες απαιτήσεις παραγωγής (Αθανασούλα-Ρέππα, 1999). Η μεταρρύθμιση του 1959 θεωρείται ότι έθεσε για πρώτη φορά την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση στον κύριο κορμό του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας μας. Ουσιαστικά τότε άρχισε να καθιερώνονται οι δύο βασικοί πυλώνες του δημόσιου σχολείου, το γενικό σχολείο ο ένας και το τεχνικό - επαγγελματικό σχολείο ο άλλος, ξεπερνώντας την ως τότε συνήθεια να καλύπτονται οι ανάγκες της τεχνικής εκπαίδευσης αποκλειστικά από την ιδιωτική πρωτοβουλία.

Τα νομοθετήματα που ψηφίστηκαν εκείνη την περίοδο ήταν, το Ν.Δ. 3970/1959. *Περί αύξησης τού διδακτικού και εποπτικού προσωπικού τής Στοιχειώδους, Μέσης και Έπαγγελματικής Εκπαίδευσης*. Με το διάταγμα αυτό έγιναν ρυθμίσεις, που αφορούσαν στην αύξηση των θέσεων του διδακτικού και εποπτικού προσωπικού της Τ.Ε.Ε.. Επίσης προβλέφθηκε ότι στο εξής αύξηση των θέσεων του διδακτικού προσωπικού θα επέρχεται ταυτόχρονα με την ίδρυση κάθε νέου σχολείου. Το Ν.Δ. 3971/1959 (Φ.Ε.Κ. 187/τ. Α΄/7-9-1959) «*Περί Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Οργανώσεως της Μέσης Εκπαίδευσης και Διοικήσεως της Παιδείας*». Όπως φαίνεται και από τον τίτλο του, το διάταγμα αυτό αφορά τη μέση και την τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση αγνοώντας την πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Με το Ν. 3971/1959, οργανώνεται για πρώτη φορά επίσημα η τεχνική εκπαίδευση (Αθανασούλα-Ρέππα, 1999). Το Ν.Δ. 3972/1959, *Περί των αποδοχών τού Βοηθητικού διδακτικού προσωπικού των Ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και τού Βοηθητικού επιστημονικού προσωπικού του Έθν. Άστεροσκοπίου*, και το Ν.Δ. 3973/1959. *Περί ένοποιήσεως και συντονισμού τής Διοικήσεως τής Έπαγγελματικής Εκπαίδευσης*. Βασική επιδίωξη του νόμου ήταν ο συντονισμός των προσπαθειών των διαφόρων φορέων του δημοσίου τομέα στο χώρο της Τ.Ε.Ε.. Με το Ν.Δ. αυτό, βρήκε λύση εν μέρει το πρόβλημα της ενιαίας διοίκησης των σχολείων της Τ.Ε.Ε. που υπάγονται σε διάφορα υπουργεία. Συστήθηκε Συντονιστικό (γνωμοδοτικό) Συμβούλιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΣΣΕΕ), στη Γενική Διεύθυνση Επαγγελματικής Εκπαίδευσης του Υ.Π.Ε.Π.Θ., με διετή θητεία. Πρόεδρος ήταν ο Γενικός Γραμματέας του Υ.Π.Ε.Π.Θ., που αναπληρώνονταν από το Γεν. Δ/ντή Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και μέλη του ΣΣΕΕ, εκπρόσωποι των υπουργείων, των επιμελητηρίων και όλων των ενδιαφερομένων Ενώσεων Ομοσπονδιών και Συνεταιρισμών.

Ακόμα με το ίδιο νόμο υπάγονται στο Υ.Π.Ε.Π.Θ. όλες οι τεχνικές σχολές υπουργείων εκτός από τις σχολές μαθητείας του ΟΑΕΔ, τις σχολές νοσηλευτικού προσωπικού του Υπ. Υγείας και οι σχολές γεωργικής εκπαίδευσης του Υπ. Γεωργίας.

Η μεταρρύθμιση του 1959 εισήγαγε τις εξής βασικές καινοτομίες:

- την ίδρυση εξαταξίων Γυμνασίων που καταργούσαν τα μέχρι τότε οκτατάξια. Οι τρεις πρώτες τάξεις είχαν ενιαίο πρόγραμμα με βάση την ανθρωπιστική παιδεία, ενώ στις τρεις τελευταίες τη δεύτερη γυμνασιακή βαθμίδα, η οποία αργότερα μετεξελίχθηκε στο Λύκειο, το πρόγραμμα μπορούσε να διαφοροποιηθεί με την ίδρυση τμημάτων κλασικής και πρακτικής κατεύθυνσης (Ν.Δ. 3971/1959 αρ. 27, παρ. 3), στις τρεις τελευταίες τάξεις του γυμνασίου νέων τμημάτων με κατευθύνσεις: τεχνικής, αγροτικής, ναυτικής, ξένων γλωσσών, και οικιακής οικονομίας, πέρα από τα τμήματα κλασικής και πρακτικής κατεύθυνσης που λειτουργούσαν από πριν.
- την ίδρυση δύο τεχνικών σχολών μεταγυμνασιακού επιπέδου, στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, γνωστές ως «Σχολές Υπομηχανικών» (άρθρο 1)
- την ίδρυση των πρώτων έξι δημοσίων τεχνικών σχολών, εργοδηγών μέσων τεχνικών σχολών, σε διάφορες επαρχιακές πόλεις (άρθρο 16).
- την ίδρυση του Ζάνειου πειραματικού τεχνικού γυμνασίου.
- την ίδρυση της Σχολής Εκπαιδευτικών Λειτουργών Επαγγελματικής και Τεχνικής Εκπαίδευσης (Σ.Ε.Λ.Ε.Τ.Ε.) (άρθρο 24) που μετονομάστηκε σε Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε. (Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης) το 2002 και παραμένει ακόμα η μόνη παιδαγωγική σχολή εκπαιδευτικών για το χώρο της Τ.Ε.Ε..
- Ιδρύεται στην Κ.Υ. του Υ.Π.Ε.Π.Θ., Γενική Διεύθυνση Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.
- Συστήνεται στην Κ.Υ. του Υ.Π.Ε.Π.Θ. θέση Γενικού Επιθεωρητή Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.
- Ιδρύεται στην Κ.Υ. του Υ.Π.Ε.Π.Θ. Ανώτατο Εκπαιδευτικό Συμβούλιο που απαρτιζόνταν από δυο ειδικά συμβούλια. Το ένα ήταν αρμόδιο για τα προγράμματα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και το άλλο για τα προγράμματα της γενικής εκπαίδευσης.
- Συστήνεται Εθνικό Συμβούλιο Εκπαίδευσης για τα θέματα της επαγγελματικής εκπαίδευσης.

- Επιπρόσθετα η διοίκηση και η εποπτεία ολόκληρης της γενικής και τεχνικής εκπαίδευσης συγκεντρώθηκε στο υπουργείο Εθνικής Παιδείας από τα διάφορα υπουργεία και υπηρεσίες όπου υπαγόταν ως τότε. Ειδικότερα η Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση έχει τρεις βαθμίδες:

- Κατώτερη με διάρκεια φοίτησης 1-4 έτη και δικαίωμα εγγραφής σε αυτήν των αποφοίτων Δημοτικού.
- Μέση με διάρκεια σπουδών 3-4 έτη και δικαίωμα εγγραφής σε αυτήν των αποφοίτων Α΄ κύκλου Γυμνασίου ή Ε΄ τάξης οκτατάξιου Γυμνασίου ή των αποφοίτων των κατώτερων σχολών.
- Ανώτερη. Σε αυτήν τη βαθμίδα η εισαγωγή πραγματοποιείται με εξετάσεις

όσων έχουν αποφοιτήσει από εξατάξιο Γυμνάσιο ή Μέσες Σχολές (Πολυχρονόπουλος, 1980)

Την περίοδο εκείνη η δομή της εκπαίδευσης είχε διαμορφωθεί έτσι ώστε μετά το εξαετές δημοτικό σχολείο ακολουθούσε το εξαετές γυμνάσιο, που χωριζόταν σε δυο κύκλους. Οι εισαγωγικές εξετάσεις με τη λήξη του πρώτου κύκλου είχαν σκοπό να ελέγξουν την ικανότητα των αποφοίτων για την περαιτέρω εκπαίδευση τους. Η δεύτερη βαθμίδα του γυμνασίου δεν απαιτούσε εισαγωγικές εξετάσεις. Στόχος της ήταν η διεύρυνση της επιστημονικής σκέψης με προσήλωση στην πνευματική καλλιέργεια και η εξοικείωση των νέων με την τεχνική και επαγγελματική ζωή. Οι προσπάθειες εστιάζονταν στην ισορροπημένη αγωγή με την ανάπτυξη των δεξιοτήτων και την κατανόηση των τεχνικών προβληματισμών Έτσι ο νόμος προέβλεπε οκτώ διαφορετικούς τύπους γυμνασίου, με τις ακόλουθες κατευθύνσεις:

- α) Κλασική κατεύθυνση
- β) Κατεύθυνση ξένων γλωσσών
- γ) Πρακτική κατεύθυνση
- δ) Τεχνική κατεύθυνση
- ε) Οικοδομική κατεύθυνση
- στ) Γεωργική κατεύθυνση
- ζ) Οικιακή κατεύθυνση
- η) Κατεύθυνση εμπορικής ναυτιλίας

Και οι οκτώ κατευθύνσεις των γυμνασίων ήταν ισότιμες και έδιναν τη δυνατότητα μετάβασης σε πανεπιστημιακές σπουδές, υστέρη από εισαγωγικές εξετάσεις. Οι απόφοιτοι του δημοτικού σχολείου που δεν πέτυχαν στις εισαγωγικές εξετάσεις του γυμνασίου

μπορούσαν να παρακολουθήσουν την τετραετή κατώτερη επαγγελματική σχολή που δεν απαιτούσε εισαγωγικές εξετάσεις. Η εκπαίδευση αυτή είχε ως σκοπό την προετοιμασία ειδικευμένου εργατικού δυναμικού σε διάφορα επαγγέλματα, απαραίτητα για τη βιομηχανία και τη βιοτεχνία. Παράλληλα με τον τεχνικό προσανατολισμό των τεχνικών σχολών εξασφάλιζε τη δυνατότητα διεύρυνσης του περιεχομένου των αναλυτικών προγραμμάτων μέσα στα όρια της στενά διαμορφωμένης γενικής εκπαίδευσης (μόνο δημοτικό σχολείο). Στον κανονισμό λειτουργίας των μέσων τεχνικών σχολών δεν υπήρχαν περιορισμοί. Οι απόφοιτοι της κατώτερης τεχνικής σχολής και οι απόφοιτοι της πρώτης βαθμίδας του γυμνασίου είχαν το δικαίωμα να εγγράφουν στην πρώτη τάξη των σχολών αυτών.

Η διάρκεια της φοίτησης ήταν τρία έως τέσσερα χρόνια, ανάλογα με την Ειδικότητα. Το τρίτο στάδιο της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης αποτελούσαν οι ανώτερες σχολές. Η φοίτηση σ' αυτές προϋπέθετε εισαγωγικές εξετάσεις. Δικαίωμα στις εισαγωγικές εξετάσεις είχαν οι απόφοιτοι του γυμνασίου και οι απόφοιτοι των μέσων τεχνικών και επαγγελματικών σχολών. Δυο ήταν οι σχολές αυτές, που υπάγονταν στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο και στην Πολυτεχνική Σχολή της Θεσσαλονίκης αντίστοιχα.

Στη συνέχεια, σε μία από τις σημαντικότερες μεταρρυθμιστικές τομές που επιχειρήθηκαν στα ελληνικά εκπαιδευτικά πράγματα, στη μεταρρύθμιση του 1964 (Ν. 4397/1964), επιχειρείται η ισότητα των ευκαιριών στην εκπαίδευση, καθιερώνεται η αρχή της δωρεάν παιδείας, επεκτείνεται η υποχρεωτική εκπαίδευση και καθιερώνεται η δημοτική γλώσσα. Η μεταρρύθμιση αυτή, χώρισε τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στα τριετή Γυμνάσια και Λύκεια και εισήγαγε στη θέση των εισαγωγικών εξετάσεων για τα Α.Ε.Ι. το Ακαδημαϊκό Απολυτήριο. Στο πλαίσιο του νόμου αυτού υπήρξε εκ νέου μέριμνα και για την αναβάθμιση της Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Το Ν.Δ. 4379/1964 «περί οργάνωσης και διοικήσεως της γενικής (στοιχειώδους και μέσης) εκπαίδευσης» και οι νόμοι του 1965 «Περί τεχνικής εκπαίδευσης» και «Περί ιδρύσεως πανεπιστημίων» διαρθρώνουν την εκπαίδευση ως εξής (Μπάκας, 2014): Η στοιχειώδης (πρωτοβάθμια) εκπαίδευση παρεχόταν στο δημοτικό σχολείο, που ήταν βετές και υποχρεωτικό για όλα τα παιδιά, από το 6ο μέχρι το 12ο έτος της ηλικίας τους. Η μέση (δευτεροβάθμια) εκπαίδευση περιλάμβανε δύο αυτοτελείς κύκλους 3ετούς φοίτησης. Ο πρώτος κύκλος της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης περιλάμβανε το γυμνάσιο (γενικό και τεχνικό) και ο δεύτερος κύκλος τρεις τύπους σχολείων: το γενικό λύκειο, το τεχνικό - επαγγελματικό λύκειο και τις σχολές ειδίκευσης τεχνικών. Στο γυμνάσιο (γενικό και τεχνικό) εγγράφονταν οι απόφοιτοι του δημοτικού σχολείου χωρίς εξετάσεις ενώ

στους απόφοιτους και των δύο τύπων χορηγούνταν ισότιμοι τίτλοι σπουδών. Η φοίτηση στο γενικό ή τεχνικό - επαγγελματικό λύκειο προϋπόθετε απολυτήριο γυμνασίου (γενικού ή τεχνικού - επαγγελματικού) και επιτυχείς εισαγωγικές εξετάσεις. Οι απόφοιτοι του τεχνικού γυμνασίου μπορούσαν να εγγραφούν χωρίς εξετάσεις στις σχολές εξειδίκευσης τεχνικών, όπου αποκτούσαν μια τεχνική ή επαγγελματική ειδικότητα, ενώ οι απόφοιτοι του γενικού, αλλά και του τεχνικού λυκείου εγγράφονταν, μετά την απόκτηση του «ακαδημαϊκού απολυτηρίου» και εισαγωγικές εξετάσεις σε ορισμένα μαθήματα, στα Α.Ε.Ι., στις παιδαγωγικές ακαδημίες, στις σχολές νηπιαγωγών και στις σχολές υπομηχανικών. Όσοι κατείχαν απολυτήριο τεχνικού λυκείου εγγράφονταν, μετά από κατατακτήριες εξετάσεις, απ' ευθείας στο δεύτερο έτος των σχολών υπομηχανικών και σε αντίστοιχη ειδικότητα. Αργότερα με το Α.Ν. 129/1967 επανήλθε σε λειτουργία το παλιό εκπαιδευτικό σύστημα με εξαίρεση τη δωρεάν παιδεία. Η εννεαετής υποχρεωτική εκπαίδευση καταργείται και επανέρχεται η εξαετής. Καταργούνται οι δυο κύκλοι της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και επανέρχονται οι εισαγωγικές εξετάσεις για την είσοδο στο γυμνάσιο. Στην διάρκεια της δικτατορίας στην Ελλάδα, διαπιστώνουμε ένα έντονο ενδιαφέρον για την αναμόρφωση της Τ.Ε.Ε., αλλά τα όποια θετικά αυτών των προσπαθειών χάνονται μέσα στη διαρκή προσπάθεια του καθεστώτος να ελέγχει τα πάντα και να τα υποτάσσει στους δικούς του ιδεολογικούς σκοπούς (Αθανασούλα-Ρέππα, 1999). Το 1970 με το Ν.Δ. 652/1970 «Περί Κέντρου Ανωτέρας Τεχνικής Εκπαιδύσεως» ιδρύθηκαν πέντε Κέντρα Ανώτερης Τεχνικής Εκπαίδευσης (Κ.Α.Τ.Ε.) σε Αθήνα, Πάτρα, Λάρισα, Θεσσαλονίκη, και Ηράκλειο Κρήτης, που αντικαθιστούν τις παλιές σχολές υπομηχανικών. Με το Ν.Δ. 580/1970 (Φ.Ε.Κ. 139/τ. Α' /24-6-1970) καθορίζονται δύο κύκλοι σπουδών στη μέση Τ.Ε.Ε., δηλαδή την κατώτερη Τ.Ε.Ε. για αποφοίτους δημοτικού που ούτως ή άλλως δεν θα συνέχιζαν σπουδές στο γυμνάσιο, ιδρύοντας τις κατώτερες Επαγγελματικές Σχολές με φοίτησης τριών χρόνων, που εγγράφονταν απόφοιτοι δημοτικού χωρίς εξετάσεις και τη μέση Τ.Ε.Ε. για αποφοίτους γυμνασίου ιδρύοντας τις Μέσες Τεχνικές Επαγγελματικές Σχολές εργοδηγών με φοίτησης τριών χρόνων, που εγγράφονταν απόφοιτοι γυμνασίου. Οι μέσες τεχνικές επαγγελματικές (εργοδηγών) είχαν περιεχόμενο σπουδών τεχνικού και επαγγελματικού περιεχομένου με ώρες μαθημάτων ειδικότητας περισσότερες από τα 2/3 των ωρών τους και παρείχαν πτυχίο ειδικότητας ισότιμο του απολυτηρίου λυκείου. Το Ν.Δ. 580/70 αποτέλεσε τη σημαντικότερη συμβολή στην τεχνική εκπαίδευση της εποχής, γιατί καθιέρωσε συγκεκριμένες θέσεις ενός σημαντικού αριθμού εκπαιδευτικού προσωπικού, πράγμα που συντέλεσε στην ίδρυση

πολλών μέσων και κατώτερων τεχνικών σχολών σε όλη την επικράτεια. Όμως περιείχε και αδυναμίες, όπως η μη αντιστοιχία των σχολών αυτών με την γενική εκπαίδευση, το ότι δεν επέτρεπε καμία εξέλιξη στους αποφοίτους και τι ότι δεν εξασφάλιζε επαγγελματική κατοχύρωση (Νούτσος, 1979; Σιδηροπούλου, 1991). Να σημειώσουμε εδώ, πως την περίοδο αυτή παρατηρείται μια γενικότερη έλλειψη υποδομών στην Τ.Ε.Ε.. Επιπλέον, παρά τις προσπάθειες οργάνωσης που έγιναν, δεν υπήρξε αποτέλεσμα. Κι ενώ φαινόταν η πρόθεση για αναβάθμιση της Τ.Ε.Ε., ποτέ δεν έγινε λόγος για εξίσωσή της Τ.Ε.Ε. με τα γενικά σχολεία. Προφανώς, η ανάγκη της όποιας εισαγόμενης εκβιομηχάνισης, την οποία προωθούσε το καθεστώς, ήταν το χαμηλού επιπέδου ειδικευμένο εργατικό δυναμικό, το οποίο θα συμπλήρωνε το ανειδίκευτο, το οποίο θα ήταν και η πλειοψηφία (Αθανασούλα- Ρέππα, 1999).

Η περίοδος 1975-1981

Μετά τη μεταπολίτευση παρατηρήθηκε ένα γενικότερο ενδιαφέρον για μια ουσιαστική μεταρρύθμιση διότι το εκπαιδευτικό σύστημα ήταν σε πλήρη διάσταση με τις ανάγκες της Ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας. Αρχικά, το 1975 ψηφίστηκε το νέο σύνταγμα, το οποίο παράτεινε την υποχρεωτική φοίτηση από έξι σε εννέα χρόνια, στην οποία πλέον συμπεριλαμβάνονται και οι τρεις τάξεις του Γυμνασίου και καθόρισε ότι όλοι οι Έλληνες έχουν δικαίωμα δωρεάν παιδείας (Ευαγγελόπουλος, 1987:31). Με βάση τις συνταγματικές διατάξεις του 1975 νομοθετήθηκαν στη συνέχεια μια σειρά θεσμικών νόμων. Οι κυριότεροι εκπαιδευτικοί νόμοι της περιόδου αυτής είναι ο Ν. 309/1976 (Φ.Ε.Κ. 100 /τ. Α'/30-4-1976) «Περί Οργάνωσης και Διοικήσεως της Γενικής Εκπαιδύσεως», ο Ν. 576/1977 (Φ.Ε.Κ. 102 /τ. Α'/13-4-1977) «Περί οργάνωσης και διοικήσεως της Μέσης και Ανωτέρας Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαιδύσεως», και ο Ν. 682/1977 για την ιδιωτική εκπαίδευση. Οι βασικές αρχές των νόμων αυτών ήταν:

- Η γενική δημόσια εκπαίδευση παρέχεται δωρεάν.
- Επίσημη γλώσσα διδασκαλίας, βιβλίων και αντικειμένου διδασκαλίας σ' όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης είναι η Νεοελληνική, χωρίς ιδιοματισμούς και ακρότητες (Άρθρο 2, παρ. 1-2, Ν. 309/1976)
- Εισάγονται νέα μαθήματα (επαγγελματικός προσανατολισμός, διδασκαλία αρχαίων ελληνικών από μετάφραση).

- Διαιρείται η μέση (δευτεροβάθμια) εκπαίδευση σε τριετές Γυμνάσιο και τριετές Λύκειο. Έτσι η δομή της εκπαίδευσης πήρε την παρακάτω μορφή:
- Προσχολική αγωγή 2 χρόνια στο Νηπιαγωγείο,
- Δημοτικό 6 χρόνια, υποχρεωτικό.
- Γυμνάσιο 3 χρόνια, υποχρεωτικό. Η πρόσβαση από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο γίνεται πλέον χωρίς εισαγωγικές εξετάσεις. Μετά το Γυμνάσιο οι μαθητές είχαν διεξόδους: α) χωρίς εξετάσεις εγγραφή σε μια Τεχνική - Επαγγελματική Σχολή με σκοπό την προετοιμασία και ένταξη τους στην αγορά εργασίας ή εγγραφή των αποφοίτων στο τρίτο εξάμηνο των ΤΕΛ κατόπιν κατατακτηρίων εξετάσεων, β) με εξετάσεις στο Γενικό ή Τεχνικό Επαγγελματικό Λύκειο. Για τους απόφοιτους ΤΕΛ υπάρχουν δύο δυνατότητες, η πρώτη να ενταχθούν στην παραγωγή και η δεύτερη να συνεχίσουν στην ανώτερη εκπαίδευση χωρίς εξετάσεις με βάση μόνο τη σχολική τους επίδοση (ποσοστό 32%) ή στα Α.Ε.Ι με την προϋπόθεση επιπλέον παρακολούθησης μαθημάτων στο Λύκειο σχετικών με τη σχολή που επιθυμούσαν.
- Γενικό και Τεχνικό Επαγγελματικό λύκειο 3 χρόνια,
- Παιδαγωγικές Ακαδημίες 2 χρόνια.
- Ανώτερες Σχολές 2 ως 3 χρόνια
- Πανεπιστήμιο 4 ως 6 χρόνια

Ειδικότερα με το Νόμο 576/1977 (Φ.Ε.Κ. 102 /τ. Α'/13-4-1977) «Περί οργάνωσης και διοικήσεως της Μέσης και Ανωτέρας Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαιδύσεως» καθορίζεται η καινούργια οργανωτική δομή της Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης η οποία ανήκει πλέον αποκλειστικά στο δεύτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση χωρίζεται πλέον σε δύο βαθμίδες: τη Μέση και την Ανώτερη. Η μέση περιλαμβάνει τις Τεχνικές και Επαγγελματικές Σχολές και τα Τεχνικά και Επαγγελματικά Λύκεια δημιουργώντας έτσι ένα νέο δίκτυο εκπαίδευσης παράλληλο με της Γενικής Εκπαίδευσης. Αναλυτικότερα:

- Καταργούνται οι Κατώτερες Τεχνικές- Επαγγελματικές Σχολές
- Καταργούνται Μέσες Τεχνικές- Επαγγελματικές Σχολές (Εργοδηγών) που ήταν καταξιωμένες σχολές στην συνείδηση των πολιτών, και μετατρέπονται σε Τεχνικά- Επαγγελματικά Λύκεια (Τ.Ε.Λ.), θεωρητικά ισότιμα με το Γενικό Λύκειο.

- Δημιουργούνται οι Τεχνικές Επαγγελματικές Σχολές (Τ.Ε.Σ.) Νέου Τύπου αλλά τις παρακολουθούσαν τώρα απόφοιτοι του νέου τριτάξιου Γυμνασίου.
- Δημιουργούνται τα Κέντρα Επαγγελματικής Τεχνικής Εκπαίδευσης (Κ.Ε.Τ.Ε.) (αρθ. 12, Ν.576/1977). Τα Κέντρα Επαγγελματικής και Τεχνικής Εκπαίδευσης (Κ.Ε.Τ.Ε.) συγκροτούνται από ένα Τεχνικό Λύκειο, ένα Επαγγελματικό Λύκειο και μία Τεχνική Επαγγελματική Σχολή που λειτουργούσαν στην ίδια πόλη (Καραφύλλη, 2002). Τη Γενική Διεύθυνση του ΚΕΤΕ αναλαμβάνει εκπαιδευτικός με βαθμό Διευθυντή Λυκείου. Ο Διευθυντής ΚΕΤΕ έχει συντονιστικές, υπηρεσιακές και πειθαρχικές αρμοδιότητες για το προσωπικό των σχολικών μονάδων που υπάγονται στο ΚΕΤΕ του. Δημιουργήθηκαν με σκοπό να αναπτυχθούν μεγάλες σχολικές μονάδες και να αξιοποιηθούν καλύτερα οι εγκαταστάσεις, τα όργανα και το προσωπικό.
- Δημιουργούνται τα "Πολυδύναμα Κέντρα Μέσης Εκπαίδευσης (ΠΟΣΜΕ). Τα ΠΟΣΜΕ είναι ενιαίες εκπαιδευτικές μονάδες και περιλαμβάνουν Γυμνάσιο και Λύκειο Γενικής Εκπαίδευσης, Τεχνικό και Επαγγελματικό Λύκειο και Τεχνική και Επαγγελματική Σχολή. Σκοπός του ΠΟΣΜΕ είναι η βελτίωση του λειτουργικού επιπέδου όλης της Μέσης Εκπαίδευσης με την αγωγή και μόρφωση των μαθητών της Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης στις ίδιες εγκαταστάσεις και με κοινό εκπαιδευτικό προσωπικό των γενικών μαθημάτων. Τα ΠΟΣΜΕ τελικά δεν λειτούργησαν ποτέ (Αθανασούλα-Ρέππα, 1999).
- Πέρα από τη Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση υπήρχε και η Ανώτερη όπου τα Κ.Α.Τ.Ε. μετονομάστηκαν σε Κέντρα Ανώτερης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Κ.Α.Τ.Ε.Ε.) για να τονιστεί και το δεύτερο συστατικό τους, το επαγγελματικό. Σύμφωνα με το νόμο αυτό η ανώτερη τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση ανήκει στην τρίτη βαθμίδα εκπαίδευσης και παρέχεται στις ανώτερες τεχνικές και επαγγελματικές σχολές. Οι σχολές αυτές αποσκοπούσαν στην παροχή των απαιτούμενων θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων για να καταστούν στελέχη ανώτερου επιπέδου και να συμβάλλουν στην ανάπτυξη ορισμένου τομέα της εθνικής οικονομίας με την εφαρμογή των επιστημονικών πορισμάτων και μελετών. Η φοίτηση διαρκούσε 4 -6 εξάμηνα ανάλογα με την ειδικότητα.

Με το νόμο 576/1977 η μέση Τ.Ε.Ε. περιλαμβάνει αναλυτικότερα τους παρακάτω τρεις τύπους σχολείων.

Τεχνικές και Επαγγελματικές Σχολές (Τ.Ε.Σ. νέου τύπου)

Η εισαγωγή στην Α΄ τάξη και στο α' εξάμηνο των Τ.Ε.Σ. γίνεται χωρίς εξετάσεις και δικαίωμα εγγραφής έχουν οι κάτοχοι απολυτηρίου του νέου τριτάξιου Γυμνασίου (του Ν. 309/1976) ή ενδεικτικό Γ' τάξεως του παλαιότερου εξατάξιου Γυμνασίου. Οι Τ.Ε.Σ. νέου τύπου λειτουργούσαν απόγευμα ή βράδυ και είχαν κυρίως εργαζομένους μαθητές. Επιδίωκαν την ανάπτυξη των γνώσεων και δεξιοτήτων των μαθητών σε ορισμένα τεχνικά επαγγέλματα. Η φοίτηση διαρκούσε δυο έως τέσσερα εξάμηνα και οι μαθητές διάλεγαν την ειδικότητα που θα ακολουθήσουν κατά την εγγραφή τους στην Α΄ Τάξη. Το πρόγραμμα σπουδών απαρτιζόταν κατά περίπου το ένα τέταρτο από μαθήματα γενικής παιδείας και το υπόλοιπο από επαγγελματικά μαθήματα και περιελάμβανε Μαθήματα γενικής παιδείας (Φιλολογικά, Φυσικομαθηματικά, κ.α.), Ειδικά Θεωρητικά (Τεχνικά και Επαγγελματικά μαθήματα) και Μαθήματα Πρακτικής Εξάσκησης σχετικά με κάθε ειδικότητα. Οι απόφοιτοι των Τ.Ε.Σ. δεν είχαν διέξοδο σε ανώτερες σχολές αλλά μπορούσαν να γραφτούν μετά από κατατακτήριες εξετάσεις, στη Β΄ τάξη των Τεχνικών και Επαγγελματικών Λυκείων ή να κατευθυνθούν στην αγορά εργασίας. Οι Τ.Ε.Σ. νέου τύπου περιλάμβαναν αρχικά δώδεκα τμήματα με 41 κατευθύνσεις ειδικοτήτων και με τις προσθήκες που ακλούθησαν (Π.Δ. 686/1979 (Φ.Ε.Κ. 200/τ. Α΄/31-8-1979)), τα παρακάτω τμήματα και κατευθύνσεις:

• **Μηχανολογικό τμήμα** με τις κατευθύνσεις:

- Μηχανών εσωτερικής καύσεως.
- Εργαλειομηχανών.
- Ψυκτικών Εγκαταστάσεων.
- (Υδραυλικών Εγκαταστάσεων) Υδραυλικών και Θερμικών εγκαταστάσεων.
- Μηχανών Αυτοκινήτου.
- Αμαξωμάτων.
- Συγκολλήσεων και Μεταλλικών Κατασκευών
- Εφαρμοστηρίου.
- (Μηχανών Αεροσκαφών) Μηχανοσυνθετών Αεροσκαφών.
- Μεταλλουργείας.

• **Ηλεκτρολογικό τμήμα**, με τις κατευθύνσεις:

- Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων.
- Ηλεκτρικού μέρους αυτοκινήτων.
- Ηλεκτρικών μηχανών και ηλεκτρικού μέρους ανυψωτικών μηχανημάτων.
- Ηλεκτρικών οικιακών και βιομηχανικών συσκευών.

- ο «ν. ηλεκτρολόγων πλοίου». προστέθηκε από το Π.Δ. 410/21-9-1984 (Φ.Ε.Κ. 142/τ. Α΄/1984).

Ηλεκτρονικό, με τις κατευθύνσεις:

- ο Ραδιοφωνίας– Τηλεόρασης,
- ο Αυτοματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών». τροποποιήθηκε από το Π.Δ. 410/21-9-1984 (Φ.Ε.Κ. 142/τ. Α΄/1984).

• Δομικών έργων ή Δομικών Κατασκευών, με τις κατευθύνσεις:

- ο Εργασιών οπλισμένου και αόπλου σκυροδέματος.
- ο Τοιχοποιιών και Επιχρισμάτων.
- ο Επικαλύψεων και Μαρμάρινων εργασιών.
- ο Ξυλουργικών Εργασιών Οικοδομών.
- ο Ελαιοχρωματιστών.

• Γεωργοκτηνοτροφικό, με τις κατευθύνσεις:

- ο Τυροκομίας – Γαλακτοκομίας.
- ο Ζωοτεχνικής.
- ο Κηπουρικής – Ανθοκομίας.
- ο Μηχανοποιημένης καλλιέργειας.
- ο Δενδροκομίας.
- ο Επεξεργασίας κρέατος.

• Κοπτικής Ραπτικής– Οικοκυρικών, με τις κατευθύνσεις:

- ο Κοπτικής– Ραπτικής- Γυναικείας αμφιέσεως.
- ο Κοπτικής-Ραπτικής- Ετοιμών Ενδυμάτων.
- ο Κοπτικής –Ραπτικής υποκαμίσου.
- ο Οικοκυρικών.
- ο Γουνοποιίας.

• Χειροτεχνίας, με τις κατευθύνσεις:

- ο Κεραμικής – Αγγειοπλαστικής.
- ο Αθυρμάτων.

• Υπαλλήλων γραφείων και Εμπορικών Καταστημάτων με τις κατευθύνσεις (Φ.Ε.Κ. 243/τ. Α΄/ 1981)

- ο Εμποροϋπαλλήλων.
- ο Βιβλιοθηκαρίων και υπαλλήλων βιβλιοπωλείων.

- Χειριστών διατρητικών μηχανών και τηλετυπικών συσκευών αντικαταστάθηκε από το Π.Δ. 410/21-9-1984 (Φ.Ε.Κ. 142/τ. Α'/1984).
- Υπαλλήλων χειριστών ηλεκτρονικού υπολογιστού και διατρητικών μηχανών.
- Υπαλλήλων Φαρμακείου προστέθηκε από το Π.Δ. 410/21-9-1984 (Φ.Ε.Κ. 142/τ. Α'/1984).
- **Τουριστικών επαγγελμάτων**, με τις κατευθύνσεις:
 - Σερβιτόρων και θαλαμηπόλων.
 - Μαγείρων και Ζαχαροπλαστών.
- **Αργυροχρυσοχοΐας – Ωρολογοποιΐας**, με τις κατευθύνσεις:
 - Αργυροχρυσοχοΐας.
 - Ωρολογοποιΐας.
- **Βυρσοδεψίας** (επεξεργασίας προϊόντων δέρματος) με την κατεύθυνση:
 - Επεξεργασία προϊόντων δέρματος.
- **Κομμωτικής** με την κατεύθυνση:
 - Κομμώσεων και Βαφής μαλλιών.
- **Μεταλλευτικού** με την κατεύθυνση:
 - Μεταλλείων που προστέθηκε από το με το Π.Δ. 73/2-3-1983 (Φ.Ε.Κ. 34/τ. Α'/17-3-1983).
- **Βοηθών Κλωστοϋφαντουργίας** με τις κατευθύνσεις: (προστέθηκε από το Π.Δ. 410/21-9-1984 (Φ.Ε.Κ. 142/τ. Α'/1984) και το Π.Δ. 686/1979 (Φ.Ε.Κ. 200/τ. Α'/31-8-1979).
 - βοηθού κλώστου,
 - βοηθού υφάντου,
 - βοηθού πλέκτου,
 - βοηθού βαφέως».

Τεχνικά Λύκεια

Η πρόσβαση στο πρώτο εξάμηνο των Τεχνικών Λυκείων (ΤΕ.Λ.) γίνονταν μετά την επιτυχία σε εισιτήριες εξετάσεις και είχαν δικαίωμα εγγραφής κάτοχοι απολυτηρίου τριτάξιου Γυμνασίου ή ενδεικτικό Γ' τάξης Εξαταξίου Γυμνασίου ή πτυχίο Κατώτερης Τεχνικής ή Έπαγγελματικής Σχολής (παλαιού τύπου) καθώς και απόφοιτοι των Σχολών Μαθητείας Ο.Α.Ε.Δ.. Στο γ' εξάμηνο των Τ.Ε.Λ. γράφονται κατόπιν εξετάσεων και οι απόφοιτοι των Τ.Ε.Σ. (νέου τύπου) και όσοι μαθητές - προερχόμενοι από την Α' Τάξη του

Γενικού Λυκείου - επιθυμούσαν να αλλάξουν τύπο σχολείου. Η φοίτηση στα ημερήσια Τ.Ε.Λ. διαρκεί έξι εξάμηνα (συνολικά 3 έτη) και επιμηκύνεται κατά δύο εξάμηνα στα εσπερινά (συνολικά 4 έτη). Το ΤΕΛ είχε πρόγραμμα σπουδών που απαρτίζονταν περίπου κατά το ένα ήμισυ από μαθήματα γενικής παιδείας και κατά το υπόλοιπο από επαγγελματικά μαθήματα.

Η Α΄ Τάξη ήταν ενιαία με κοινά όλα τα μαθήματα στο α' εξάμηνο για όλους τους μαθητές. Στο β' εξάμηνο υπάρχουν ειδικά μαθήματα για το τεχνικό και το επαγγελματικό Λύκειο. Τα μαθήματα της ενιαίας Α΄ Τάξης του ΤΕΛ αποτελούνται κατά τα δύο τρίτα περίπου από μαθήματα γενικής παιδείας και κατά το υπόλοιπο ένα τρίτο από προ - επαγγελματικά μαθήματα προσανατολισμού που αναφέρονται σε όλους των λειτουργούντων Τομέων του ΤΕΛ , διευκολύνοντας τους μαθητές να επιλέξουν Τομέα στην Β΄ Τάξη. Τα προγράμματα σπουδών των τεχνικών και επαγγελματικών Λυκείων περιλαμβάνουν:

- Μαθήματα γενικής μόρφωσης όπως Ελληνικά, Ιστορία, Φυσικομαθηματικά, κ.α.
- Στα δύο πρώτα εξάμηνα μαθήματα επαγγελματικού προσανατολισμού όπως εισαγωγή στην τεχνολογία, οικονομική ζωή και επιχειρηματική δραστηριότητα, μηχανική, κ.λ.π. που σκοπό έχουν να βοηθήσουν τους μαθητές στην εκλογή της ειδικότητας τους.

Η Β΄ Τάξη χωρίζονταν σε Τομείς και οι μαθητές παρακολούθησαν κοινά μαθήματα, μαθήματα τομέα και ειδικότητας.

Τα προγράμματα σπουδών των τεχνικών και επαγγελματικών Λυκείων περιλάμβαναν:

- Μαθήματα γενικής μόρφωσης (όπως Ελληνικά, Ιστορία, Φυσικομαθηματικά).
- Ειδικά θεωρητικά τεχνικά και επαγγελματικά μαθήματα ανάλογα με τη ειδικότητα όπως, κινητήριες μηχανές, τοπογραφία, λογιστική, βιομηχανία, κ.λ.π..
- Μαθήματα πρακτικής εξάσκησης σχετικά με την ειδικότητα που θα επιλέξουν οι μαθητές.

- Στο δεύτερο και τρίτο έτος σπουδών οι μαθητές εκτός από τα μαθήματα κορμού και ειδικότητας που είδαμε μέχρι τώρα, διδάσκονται και τα πρόσθετα μαθήματα των μαθηματικών, φυσικής και χημείας. Αυτά τα παρακολουθούν υποχρεωτικά οι μαθητές που επιθυμούν να συνεχίσουν σπουδές στις Ανώτατες Σχολές.

Η Γ΄ Τάξη χωρίζονταν σε περαιτέρω σε Ειδικότητες και οι μαθητές παρακολουθούσαν κοινά μαθήματα και μαθήματα ειδικότητας. Στην Γ΄ τάξη δίνονταν στους μαθητές οι εξής δυνατότητες:

- α) να επιλέξουν τη φοίτηση σε ειδικότητα του τομέα επιλογής τους,

β) με βάση τη βαθμολογία τους να κατευθυνθούν σε κάποιο Κ.Α.Τ.Ε.Ε. ή να φοιτήσουν σε κάποια δέσμη εξαιρουμένης της 3^{ης} (φιλοσοφικών - νομικών σπουδών) και

γ) να εισαχθούν μετά από εξετάσεις στα Πανεπιστήμια εφόσον είχαν διδαχθεί τα απαιτούμενα πρόσθετα μαθήματα.

Οι Τομείς και τα Τμήματα Ειδικότητων που λειτουργούσαν στα Τεχνικά Λύκεια είναι οι παρακάτω (Π.Δ. 686/1979 (Φ.Ε.Κ. 200/τ. Α'/31-8-1979):

• **Τομέας Μηχανολογικός με τμήματα:**

- ο Θερμικών και Ψυκτικών Εγκαταστάσεων.
- ο Βιομηχανικών Εγκαταστάσεων και Βιομηχανικής Παραγωγής.
- ο Μηχανολογικού Σχεδίου.
- ο Οργάνων ακριβείας.

• **Τομέας Ηλεκτρολογικός και Ηλεκτρονικός, με τμήματα:**

- ο Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων.
- ο Βιομηχανικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων και εξωτερικών Δικτύων.
- ο Ηλεκτρονικών Εγκαταστάσεων και Αυτοματισμού.
- ο Ηλεκτρολογικού και Ηλεκτρονικού Σχεδίου.
- ο Τεχνικών και Ηλεκτρονικών Υπολογιστών που προστέθηκε από την Υ.Α. Δ4/124/28-2-1991 (Φ.Ε.Κ. 158/τ. Β'/21-3-1991).

• **Τομέας Δομικός, με τμήματα:**

- ο Συγκοινωνιακών και Υδραυλικών Έργων
- ο Κτιριακών Έργων
- ο Σχεδίασης Έργων Πολιτικών Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων

• **Τομέας Χημικός και Μεταλλουργικός με τμήματα:**

- ο Χημικών Εργαστηρίων.
- ο Χημικών Βιομηχανιών.
- ο Μεταλλείων.

• **Τομέας (Υφαντικής) Κλωστοϋφαντουργίας με το Π.Δ. 73/2-3-1983 (Φ.Ε.Κ. 34/τ. Α'/17-3-1983) με τμήματα:**

- ο Κλωστικής.
- ο (Υφαντικής) Κλωστοϋφαντουργίας.
- ο Βαφικής.
- ο Πλεκτικής

• **Τομέας Εφαρμοσμένων Τεχνών με τμήματα:**

- Εκτυπώσεων.
- Κεραμικής και καλλιτεχνικής επεξεργασίας υάλου.
- Μουσικής.
- Ελευθέρου Σχεδίου και Ζωγραφικής.
- Επιπλοποιίας.
- Γραφικών Τεχνών με το Π.Δ. 73/2-3-1983 (Φ.Ε.Κ. 34/τ. Α'/17-3-1983)
- Διακοσμητών εσωτερικών χώρων με το Π.Δ. 73/2-3-1983 (Φ.Ε.Κ. 34/τ. Α'/17-3-1983)
- Συντηρητών έργων τέχνης και Αρχαιολογικών ευρημάτων με το Π.Δ. 73/2-3-1983 (Φ.Ε.Κ. 34/τ. Α'/17-3-1983)
- Ψηφιογραφίας και υαλοργίας με το Π.Δ. 73/2-3-1983 (Φ.Ε.Κ. 34/τ. Α'/17-3-1983)

• **Τομέας πληροφορικής με τμήμα:**

- Προγραμματιστών ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Επαγγελματικά λύκεια

Τα Επαγγελματικά λύκεια αποτελούσαν τη δεύτερη κατηγορία λυκείων, ήταν ταυτόσημα με τα τεχνικά και περιλάμβαναν τους επόμενους τρεις επαγγελματικούς τομείς με τα συνακόλουθα τμήματα (Φ.Ε.Κ. 200/τ. Α'/1979 και Φ.Ε.Κ. 231/τ. Α'/1979).

• **Τομέας Οικονομίας και Διοίκησης με τα τμήματα:**

- Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων.
- Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων και Επιχειρήσεων Μεταφορών που μετονομάστηκε σε τμήμα «Υπαλλήλων Επιχειρήσεων Μεταφορών» από την Υ.Α. Δ4/398/19-8-1992 (Φ.Ε.Κ. 550/τ. Β'/4-9-1992).
- Υπαλλήλων λογιστηρίου.
- Υπαλλήλων Γραφείου.
- Εμπορικών Επιχειρήσεων.

• **Τομέας Γεωργικός και Κτηνοτροφικός με τα τμήματα:**

- Ανθοκομίας
- Γεωργικών Μηχανημάτων.
- Φυτικής Παραγωγής.
- Ζωικής Παραγωγής.

- Αγροτοβιομηχανικών Συνεταιρισμών και Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων, προστέθηκε από το Π.Δ. 73/2-3-1983 (Φ.Ε.Κ. 34/τ. Α'/17-3-1983).
- Αλιείας – Ιχθυοπαραγωγή προστέθηκε από το Π.Δ. 410/21-9-1984 (Φ.Ε.Κ. 142/τ. Α'/1984).
- Δασικής Παραγωγής προστέθηκε από το Π.Δ. 410/21-9-1984 (Φ.Ε.Κ. 142/τ. Α'/1984).

• **Τομέας Κοινωνικών Υπηρεσιών με τα τμήματα:**

- Βοηθών Βρεφοκόμων-Παιδοκόμων.
- Οδοντοτεχνικής.
- Βοηθών Νοσοκόμων.
- Ιατρικών Επισκεπτών.
- Χειριστών Ιατρικών Συσκευών.
- Βοηθών Ιατρικών και Βιολογικών Εργαστηρίων.
- Βοηθών Φυσικοθεραπείας προστέθηκαν από την Υ.Α. Δ4/124/28-2-1991 (Φ.Ε.Κ. 158/τ. Β'/21-3-1991).
- Βοηθών Φαρμακείων προστέθηκαν από την Υ.Α. Δ4/124/28-2-1991 (Φ.Ε.Κ. 158/τ. Β'/21-3-1991).
- Διαιτητικής, προστέθηκαν από την Υ.Α. Δ4/124/28-2-1991 (Φ.Ε.Κ. 158/τ. Β'/21-3-1991).

• **Τομέας ναυτικός με τμήματα:** (προστέθηκε με το Π.Δ. 410/21-9-1984 (Φ.Ε.Κ. 142/τ. Α'/1984).

- πλοιάρχων εμπορικού ναυτικού,
- μηχανικών εμπορικού ναυτικού.

Η περίοδος 1981 – 2005

Μετά το 1981 νομοθετούνται μία σειρά μεταρρυθμιστικών μέτρων, που αφορούν την ελληνική εκπαίδευση, με τις βασικές αρχές των νόμων αυτών να είναι (Μπουζάκης, 2006):

- Καθιερώνεται η δημοτική ως επίσημη γλώσσα του κράτους και το μονοτονικό σύστημα στο γραπτό λόγο Π.Δ. 297/22-4-1982 (Φ.Ε.Κ. 52/τ. Α'/29-4-1982).
- Καταργούνται οι γενικοί διευθυντές και οι επόπτες της διοίκησης της εκπαίδευσης (Ν. 1232/1982).

- Καταργούνται οι επιθεωρητές της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και καθιερώνεται ο θεσμός του σχολικού συμβούλου (Ν. 1304/1982). Έργο του Σχολικού Συμβούλου είναι η επιστημονική και παιδαγωγική καθοδήγηση των εκπαιδευτικών και η συμμετοχή του στην αξιολόγηση και την επιμόρφωσή τους
- Ιδρύονται διευθύνσεις και γραφεία εκπαίδευσης.
- Καθιερώνεται η εσωσχολική βοήθεια για τους αδύνατους μαθητές των τάξεων Α΄ και Β΄ λυκείου.
- Ιδρύονται τα Μεταλυκειακά Προπαρασκευαστικά Κέντρα.
- Καταργούνται οι εισαγωγικές εξετάσεις του λυκείου.
- Ψηφίζεται νέος κανονισμός μαθητικών κοινοτήτων.
- Επιχειρείται αναβάθμιση των τεχνικών επαγγελματικών λυκείων (Ν. 1351/1983).
- Γίνεται προσπάθεια αναμόρφωσης των προγραμμάτων των λυκείων και συγγραφής νέων βιβλίων για μαθητές και εκπαιδευτικούς.
- Το 1983 αρχίζει η μελέτη και η πειραματική εφαρμογή του Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου (Ε.Π.Λ.).
- Αλλάζει το σύστημα εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- Με το Ν. 1268/1982 (Νόμος – Πλαίσιο) Καταργούνται τα Κ.Α.Τ.Ε.Ε. και την θέση τους παίρνουν τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.).
- Εισάγεται η ξένη γλώσσα στο δημοτικό σχολείο.
- Καταργούνται τα πρότυπα σχολεία και ιδρύονται τα πειραματικά.
- Η διδασκαλία της μουσικής, της γυμναστικής και των καλλιτεχνικών γίνεται από εξειδικευμένο προσωπικό.
- Λαμβάνεται μέριμνα για ειδική αγωγή σε άτομα με ειδικές ανάγκες.
- Καθιερώνεται η μαζική και υποχρεωτική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.
- Γράφονται καινούρια βιβλία για μαθητές και δασκάλους και συντάσσονται νέα αναλυτικά προγράμματα.
- Επίσης καταργούνται οι εξετάσεις για την εισαγωγή στα λύκεια και αλλάζει το σύστημα εισαγωγής στα ΑΕΙ το 1983.

Στην συνέχεια ψηφίζεται από τη Βουλή ο νόμος 1566/1985 (Φ.Ε.Κ. 167/τ. Α΄/30-9-1985), για τη "*Δομή και Λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις*", που ενοποιούσε και αντικατέστησε τον νόμο 309/1976, που αφορούσε τη μέση Γενική εκπαίδευση και τον νόμο 576/1977 που αφορούσε τη μέση Τεχνική εκπαίδευση.

Ο νόμος 1566/1985 αποτελεί σταθμό στην ιστορία της εκπαίδευσης στην Ελλάδα και κυρίως της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Μέχρι και σήμερα το 2017 αποτελεί τον κορμό πάνω στον οποίο γίνονται επί μέρους τροποποιήσεις με νομοθετικές παρεμβάσεις. Ο ίδιος νόμος συμπληρώνεται και τροποποιείται σε διάφορα σημεία από σειρά Προεδρικών Διαταγμάτων και Υπουργικών Αποφάσεων, που ρυθμίζουν διάφορες λεπτομέρειες σχετικές με τη δομή και τη λειτουργία της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και από τους επόμενους νόμους:

α) Από το Ν. 1824/1988 (Φ.Ε.Κ. 296/τ.Α'/30-12-1988) "*Ρύθμιση Θεμάτων Εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις*".

β) Από το Ν. 1966/1991 (Φ.Ε.Κ. 147/τ. Α'/26-9-1991) "*Μετεγγραφές Φοιτητών Α.Ε.Ι., Σπουδαστών Τ.Ε.Ι., και άλλες διατάξεις*".

γ) Από το Ν. 2009/1992 (Φ.Ε.Κ. 18/τ.Α'/14-2-1992) "*Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και άλλες διατάξεις*" και

δ) Από το Ν.2043/1992 (Φ.Ε.Κ. 79/τ. Α'/19-5-1992) "*Εποπτεία και Διοίκηση της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις*".

Ως απόρροια των παραπάνω η δομή της εκπαίδευσης το 1985 διακρίνονταν σε τρεις βαθμίδες, την πρωτοβάθμια, που περιλάμβανε το νηπιαγωγείο και το δημοτικό, την δευτεροβάθμια, που περιλάμβανε το γυμνάσιο, τους διαφόρους τύπους λυκείων και τις επαγγελματικές σχολές και την τριτοβάθμια με δύο ισότιμες κατευθύνσεις, τα Πανεπιστήμια και Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Καραφύλλη, 2002).

Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση παρέχονταν στα νηπιαγωγεία για δύο χρόνια που λειτουργούσαν ως ανεξάρτητα ή μέσα σε παιδικά κέντρα, τα οποία ανήκαν στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και στα Δημοτικά σχολεία με έξι χρόνια και εισαγωγή στο Γυμνάσιο χωρίς εξετάσεις. Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρέχονταν σε δύο κύκλους. Τον πρώτο που είναι το Γυμνάσιο με τρία χρόνια και ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Τον Δεύτερο κύκλο που περιλαμβάνει το Γενικό Λύκειο, το Τεχνικό Επαγγελματικό Λύκειο, το Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο και τις Τεχνικές Επαγγελματικές Σχολές. Με το προαναφερθέντα Νόμο 1566/1985 επέρχεται η ενοποίηση της Δευτεροβάθμιας (Μέσης) Γενικής και Τεχνικής Εκπαίδευσης. Τα Κ.Ε.Τ.Ε. καταργούνται και τα Τεχνικά ή Επαγγελματικά Λύκεια δεν αποτελούν πλέον αυτόνομους τύπους Λυκείου ή Μονάδες εντεταγμένες στα Κ.Ε.Τ.Ε., αλλά μετασχηματίζονται σε ενιαίου τύπου Τεχνικά Επαγγελματικά Λύκεια (Τ.Ε.Λ.), κατ' αντιστοιχία των Γενικών Λυκείων

(Γ.Ε.Λ.). Αυτόνομα λειτουργούν και οι Τεχνικές - Επαγγελματικές Σχολές (Τ.Ε.Σ.), δημιουργούνται νέοι τομείς και ειδικότητες ενώ ιδρύονται για πρώτη φορά και τα Ε.Π.Λ.. Επίσης με τον νόμο 1566/1985 ιδρύονται για πρώτη φορά τα Σχολικά Εργαστηριακά Κέντρα (Σ.Ε.Κ.), που υπάρχουν μέχρι σήμερα με την πρόσφατη αλλαγή της ονομασίας τους σε Εργαστηριακά Κέντρα (Ε.Κ.). για την πρακτική άσκηση των μαθητών των Τεχνικών-Επαγγελματικών Λυκείων, των ενιαίων πολυκλαδικών και των τεχνικών-επαγγελματικών σχολών. όταν οι ασκούμενοι μαθητές προέρχονται από τρεις ή περισσότερες σχολικές μονάδες. Με το νόμο 1566/1985 η Τ.Ε.Ε., όπως προείπαμε εντάσσεται στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, αλλά σαν ξεχωριστό κομμάτι της, με τους παρακάτω τρεις τύπους σχολείων.

Τεχνικό Επαγγελματικό Λύκειο (Τ.Ε.Λ.)

Το Τεχνικό Επαγγελματικό Λύκειο (Τ.Ε.Λ.) που προήλθε από τη συνένωση του Τεχνικού Λυκείου και του Επαγγελματικού Λυκείου του Ν. 576/1977 (Φ.Ε.Κ. 102 /τ. Α'/13-4-1977), το οποίο επεδίωκε να μεταδώσει στους μαθητές γενικές εγκύκλιες γνώσεις αλλά και τεχνικές ή επαγγελματικές γνώσεις και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων ώστε να είναι ικανοί μετά την ολοκλήρωση της φοίτησής τους να απασχοληθούν με επιτυχία στην αγορά εργασίας στον αντίστοιχο κλάδο που είχαν ακολουθήσει. Τα Τ.Ε.Λ. συγκροτούνταν από τρεις τάξεις, εφόσον ήταν ημερήσια ή από τέσσερις τάξεις εφόσον ήταν εσπερινά που απευθύνονταν στους εργαζόμενους μαθητές ή ήταν Ναυτικής Εναλλασσόμενης Εκπαίδευσης. Και για τους δύο τύπους δεν υπήρχε όριο ηλικίας για τους μαθητές και μπορούσαν να εγγράφονται μαθητές ανεξάρτητα από την ηλικία τους. Οι ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας και των 3 τάξεων των ημερήσιων ΤΕΛ ανέρχονται στις 34 και 24 ώρες την εβδομάδα για τα εσπερινά με εξαίρεση τα τμήματα δέσμης της Δ' τάξης που λειτουργούν 23 ώρες.

Στην Α' τάξη έχουν τη δυνατότητα να εγγράφουν χωρίς εξετάσεις οι κάτοχοι απολυτηρίου τριτάξιου γυμνασίου ή κάτοχοι ενδεικτικού Γ' τάξης εξατάξιου γυμνασίου, πτυχιούχοι κατώτερης τεχνικής επαγγελματικής σχολής ή ισότιμων σχολών του Ο.Α.Ε.Δ. και μαθητές Τεχνικών Επαγγελματικών Σχολών. Η Α' τάξη η οποία ήταν κοινή για όλους τους μαθητές και περιλάμβαναν μαθήματα όμοια με αυτά των άλλων τύπων λυκείων, κατά τα 2/3 περίπου είναι κοινά και υποχρεωτικά για όλους τους μαθητές και χωρίζονται σε δυο κατηγορίες. Γενικής εκπαίδευσης όπως Θρησκευτικά, Νέα Ελληνική γλώσσα και γραμματεία, Ιστορία, Μαθηματικά, Φυσική, Χημεία, Αγγλικά και Φυσική αγωγή. Και ειδικά μαθήματα προσανατολισμού στις ειδικότητες με 13 ώρες την εβδομάδα, όπως Σχολικός

Επαγγελματικός Προσανατολισμός, Σχέδιο, Μηχανική, Στοιχεία ηλεκτρισμού, Αρχές οικονομίας, Γεωργία και ανάπτυξη, Αρχές ιατρικής.

Στη Β' τάξη κάθε μαθητής επιλέγει έναν τομέα επαγγελμάτων (επαγγελματικό κλάδο) που θα παρακολουθήσει και παρακολουθούν μαθήματα γενικής παιδείας και ειδικότητας, ενώ παράλληλα κάνουν πρακτική άσκηση στα Εργαστήρια. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, που προβλέπονται από τα αναλυτικά προγράμματα, οι μαθητές επιλέγουν μαζί με τον τομέα επαγγελμάτων και το τμήμα επαγγελματικής ειδικότητας που θα παρακολουθήσουν. Λειτουργούσαν συνολικά έντεκα (11) τομείς ενώ σε κάθε Τ.Ε.Λ. δύναται να λειτουργούσαν από ένας μέχρι οκτώ τομείς. Η διακίνηση των απόφοιτων της Α' τάξης από τους διάφορους τύπους λυκείων (Γ.Λ., Τ.Ε.Λ., Ε.Π.Λ.) είναι ελεύθερη και επομένως μπορεί να μεταγράφονται στη Β' τάξη του Τ.Ε.Λ. μαθητές που έχουν τελειώσει την Α' τάξη Γ.Λ. ή Ε.Π.Λ.. Επίσης στην Β' τάξη του Τ.Ε.Λ. γράφονται και απόφοιτοι των Τ.Ε.Σ.. Το γεγονός ότι, δεν υπάρχει δεσμευτικό όριο ηλικίας για τους μαθητές είτε αυτοί γράφονται στη Α' τάξη είτε κατατάσσονται στην Β' τάξη. Ακόμα γράφονται μαθητές απόφοιτοι Γενικού Λυκείου με σκοπό να ειδικευτούν σε ένα επαγγελματικό κλάδο και πτυχιούχοι των σχολών μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ.. Τα μαθήματα της Β' τάξης και της Γ' τάξης διακρίνονται σε γενικής παιδείας και ειδικότητας. Τα μαθήματα ειδικότητας διακρίνονται σε 2 κατηγορίες τα θεωρητικά και τα εργαστηριακά. Τα θεωρητικά διακρίνονταν σε δύο υποκατηγορίες, τα Υποδομής ειδικότητας και εξειδίκευσης.

Στην Γ' τάξη κατά κανόνα οι μαθητές επιλέγουν ένα από τα τμήματα επαγγελματικών ειδικοτήτων του τομέα επαγγελμάτων που επέλεξαν στη Β' τάξη ή κατ' εξαίρεση, μια από τις δέσμες Α, Β, Δ. Στην πρώτη περίπτωση αποκτούν πτυχίο τμήματος ειδικότητας που τους οδηγεί στο επάγγελμα ή στα Τ.Ε.Ι. με ειδικό ποσοστό 25% αρχικά χωρίς εξετάσεις και αργότερα με πανελλήνιες εξετάσεις ενώ στη δεύτερη αποκτούν απολυτήριο που τους οδηγεί στα Α.Ε.Ι. μέσω των γενικών εξετάσεων ή στο επάγγελμα. Οι απόφοιτοι και των δύο τίτλων σπουδών έχουν τη δυνατότητα να λάβουν μέρος στις ειδικές εξετάσεις που διενεργούν οι σχολές που είναι εκτός συστήματος γενικών εξετάσεων. (Υπαξιωματικών Ναυτικού, Αστυνομίας, Πυροσβεστικής, Λιμενοφυλάκων κλπ) (Αθανασούλα-Ρέππα, 1999).

Οι τομείς επαγγελμάτων και τα τμήματα επαγγελματικών ειδικοτήτων που μπορούσαν να ακολουθήσουν οι μαθητές των Τ.Ε.Λ. είναι αυτοί που αναφέρονται παρακάτω.

- **Τομέας Μηχανολογικός με τμήματα:**
 - ο Θερμικών και Ψυκτικών Εγκαταστάσεων

- Βιομηχανικών Εγκαταστάσεων και Βιομηχανικής Παραγωγής
- Μηχανολογικού Σχεδίου
- Οργάνων ακριβείας
- **Τομέας Ηλεκτρολογικός και Ηλεκτρονικός, με τμήματα:**
 - Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων
 - Βιομηχανικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων και εξωτερικών Δικτύων.
 - Ηλεκτρονικών Εγκαταστάσεων και Αυτοματισμού
 - Ηλεκτρολογικού και Ηλεκτρονικού Σχεδίου.
 - Τεχνικών και Ηλεκτρονικών Υπολογιστών
- **Τομέας Δομικός, με τμήματα:**
 - Συγκοινωνιακών και Υδραυλικών Έργων
 - Κτιριακών Έργων
 - Σχεδίασης Έργων Πολιτικών Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων
- **Τομέας Χημικός και Μεταλλουργικός με τμήματα:**
 - Χημικών Εργαστηρίων
 - Χημικών Βιομηχανιών
 - Μεταλλείων
- **Τομέας Υφαντικής με τμήματα:**
 - Κλωστικής
 - Κλωστοϋφαντουργίας
 - Βαφικής
 - Πλεκτικής
- **Τομέας Εφηρμοσμένων Τεχνών με τμήματα:**
 - Εκτυπώσεων
 - Κεραμικής και καλλιτεχνικής επεξεργασίας υάλου
 - Μουσικής
 - Ελευθέρου Σχεδίου και Ζωγραφικής
 - Επιπλοποιίας
 - Γραφικών Τεχνών
 - Διακοσμητών εσωτερικών χώρων
 - Συντηρητών έργων τέχνης και Αρχαιολογικών ευρημάτων
 - Ψηφιογραφίας και υαλουργίας

- **Τομέας πληροφορικής με τμήμα:**
 - Προγραμματιστών ηλεκτρονικών υπολογιστών
- **Τομέας Οικονομίας και Διοίκησης με τα τμήματα:**
 - Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων
 - Υπαλλήλων Επιχειρήσεων Μεταφορών
 - Υπαλλήλων Λογιστηρίου
 - Υπαλλήλων Γραφείου (Διοίκησης)
 - Εμπορικών Επιχειρήσεων
- **Τομέας (Γεωτεχνικός) Γεωργικός και Κτηνοτροφικός με τα τμήματα:**
 - Ανθοκομίας
 - Γεωργικών Μηχανημάτων
 - Φυτικής Παραγωγής
 - Ζωικής Παραγωγής
 - Αγροτοβιομηχανικών Συνεταιρισμών και Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων
 - Αλιείας – Ιχθυοπαραγωγής
 - Δασικής Παραγωγής
- **Τομέας Κοινωνικών Υπηρεσιών με τα τμήματα:**
 - Βοηθών Βρεφοκόμων – Παιδοκόμων
 - Οδοντοτεχνικής
 - Βοηθών Νοσοκόμων (Βοηθών Νοσοκόμων).
 - Ιατρικών Επισκεπτών
 - Χειριστών Ιατρικών Συσκευών
 - Βοηθών Ιατρικών και Βιολογικών Εργαστηρίων
 - Βοηθών Φυσικοθεραπείας
 - Βοηθών Φαρμακείων
 - Διαιτητική
- **Τομέας ναυτικός με τμήματα:**
 - Πλοιάρχων εμπορικού ναυτικού
 - Μηχανικών εμπορικού ναυτικού

Τεχνικές Επαγγελματικές Σχολές (Τ.Ε.Σ.)

Οι Τ.Ε.Σ. ως εκπαιδευτικές μονάδες αυξημένης επαγγελματικής εξειδίκευσης σε σχέση με τα Τ.Ε.Λ.. Οι Τ.Ε.Σ. αποσκοπούσαν στον ειδικότερο στόχο της Τ.Ε.Ε., τη μετάδοση τεχνικών επαγγελματικών γνώσεων και καλλιέργεια δεξιοτήτων ώστε ο απόφοιτος να μπορεί να ασκήσει με επιτυχία συγκεκριμένο επάγγελμα. Σε κάθε Τ.Ε.Σ. μπορούσαν να λειτουργούν από μία μέχρι πέντε από τις οκτώ ειδικότητες που είχαν θεσμοθετηθεί. Μετά την αποφοίτηση από τις Τ.Ε.Σ. οι μαθητές μπορούν να ασκήσουν το επάγγελμα της ειδικότητας τους εργαζόμενοι στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα ή να ασκήσουν ελεύθερο επάγγελμα είτε να γραφτούν στην Β' τάξη οποιουδήποτε τομέα του Τ.Ε.Λ. και να ακολουθήσουν το δρόμο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μετά τη λήξη των σπο δών το ψ. Η ΤΕΣ παρείχε στο ψ αποφοίτους της πτυχίο επιπέδου 2. Λειτουργούσαν από ψυμα ή βράδυ με περιεχόμενο σπουδών εστιασμένο στην ειδικότητα με περίπου 80% μαθήματα ειδικότητας και 20% μαθήματα γενικής παιδείας. Στις Τ.Ε.Σ. εγγράφονται απόφοιτοι γυμνασίου χωρίς εξετάσεις και περιλαμβάνουν δυο τάξεις, όταν είναι ημερήσιες ή τρεις τάξεις, όταν είναι εσπερινές. Και στις δύο όμως περιπτώσεις η φοίτηση επιμηκύνεται κατά ένα έτος αν εφαρμόζονται προγράμματα άσκησης στο επάγγελμα. Η εκπαίδευση που παρέχεται από τις Τ.Ε.Σ. ήταν ενιαία για τα μαθήματα της γενικής παιδείας που είναι κοινά για όλους, ενώ τα τεχνικά μαθήματα διαφοροποιούνταν ανάλογα με την τεχνική ειδικότητα. Το 80% των ωρών διδασκαλίας καλύπτονταν από τα τεχνικά και ειδικά μαθήματα τόσο στον πρώτο όσο και στο δεύτερο εκπαιδευτικό χρόνο και μόνο το 20% καλύπτονταν από τα μαθήματα γενικής παιδείας. Στην Α' τάξη ως μαθήματα γενικής παιδείας διδάσκονται τα Ελληνικά, τα Μαθηματικά, η Φυσική και τα Αγγλικά, ενώ στη Β' τάξη συνεχίζονται τα ίδια μαθήματα και προστίθεται επιπλέον το μάθημα Στοιχεία Δημοκρατικού Πολιτεύματος. Οι μαθητές πραγματοποιούσαν την πρακτική τους άσκηση στα εργαστήρια των σχολείων με τη μορφή ασκήσεων διάρκειας των συγκεκριμένων αναλυτικών προγραμμάτων. Είχαν όμως και τη δυνατότητα πρακτικής άσκησης σε χώρους πραγματικής εργασίας (άρθρο 94 και 9 του Ν. 1566/1985).

Οι τομείς και τα τμήματα ειδικοτήτων που μπορούσαν να ακολουθήσουν οι μαθητές των Τ.Ε.Σ. είναι αυτοί που αναφέρονται παρακάτω.

Μηχανολογικό τμήμα με τις ειδικότητες (Π.Δ. 337/3-8-1987 (Φ.Ε.Κ. 154/τ. Α'/27-8-1987)):

1. Μηχανών εσωτερικής καύσης
2. Εργαλειομηχανών

3. Ψυκτικών εγκαταστάσεων
4. Υδραυλικών εγκαταστάσεων
5. Μηχανών αυτοκινήτων
6. Αμαξωμάτων
7. Συγκολλήσεων και μεταλλικών κατασκευών
8. Εφαρμοστηρίου
9. Μηχανοσυνθετών αεροσκαφών
10. Μηχανικού μέρους αυτοκινήτων

Ηλεκτρολογικό τμήμα με τις ειδικότητες:

1. Εσωτερικών ηλεκτρικών εγκαταστάσεων
2. Ηλεκτρικών μηχανών και ηλεκτρικού μέρους ανυψωτικών μηχανημάτων
3. Ηλεκτρικών οικιακών και βιομηχανικών συσκευών
4. Ηλεκτρικού μέρους αυτοκινήτων

Ηλεκτρονικό τμήμα με τις ειδικότητες:

1. Ραδιοφωνίας - Τηλεόρασης
2. Αυτοματισμού - Ηλεκτρονικών υπολογιστών
3. Ραδιοτηλεοπτικών εγκαταστάσεων και συσκευών

Δομικών κατασκευών με τις ειδικότητες:

1. Εργασιών οπλισμένου και αόπλου σκυροδέματος
2. Ξυλουργικών εργασιών οικοδομών

Γεωργοκτηνοτροφικό με τις ειδικότητες:

1. Μηχανοποιημένης καλλιέργειας
2. Κηπουρικής - Ανθοκομίας
3. Τυροκομίας - Γαλακτοκομίας
4. Ζωοτεχνικής
5. Δεντροκομίας

Τμήμα Κοπτικής ραπτικής οικονομίας με τις ειδικότητες:

1. Κοπτικής - Ραπτικής - Γυναικείας αμφιέσεως

Τμήμα Χειροτεχνίας με τις ειδικότητες:

1. Ξυλογλυπτικής - Διακοσμητικής Επίπλου

Τμήμα Αργυροχρυσοχοΐας και Ωρολογοποιίας με τις ειδικότητες:

1. Αργυροχρυσοχοΐας

2. Ωρολογοποιίας

Τμήμα Υπαλλήλων γραφείου και εμπορικών καταστημάτων με τις ειδικότητες:

1. Υπαλλήλων χειριστών ηλεκτρονικών υπολογιστών και διατρητικών μηχανών
2. Εμποροϋπαλλήλων
3. Υπαλλήλων φαρμακείου
4. Βιβλιοθηκάρων και υπαλλήλων βιβλιοπωλείων
5. Υπαλλήλων ηλεκτρονικού υπολογιστή και διατρητικών μηχανών.

Τμήμα Βοηθών Κλωστοϋφαντουργίας με τις ειδικότητες:

1. Βοηθού κλώστη
2. Βοηθού υφαντή
3. Βοηθού πλέχτη
4. Βοηθού βαφέα

Μεταλλευτικό τμήμα υπάρχει με τις ειδικότητες:

1. Μεταλλείων

Τμήμα Κομμωτικής με τις ειδικότητες:

1. Κομμώσεων και βαφής μαλλιών

Τμήμα Επιπλοποιών με τις ειδικότητες:

1. Επιπλοποιών

Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο (Ε.Π.Λ.)

Το Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο (Ε.Π.Λ.) ήταν ένα εντελώς νέο σχολείο για την ελληνική πραγματικότητα που προσπαθούσε να αποκαταστήσει τη σχέση ανάμεσα στη γενική και την τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση. Το Ε.Π.Λ. σε ότι αφορά την παρεχόμενη από αυτό τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση στους απόφοιτους των κλάδων προεπαγγελματικής εκπαίδευσης δεν παρείχαν πτυχίο ειδικότητας αλλά μόνο απολυτήριο. Πτυχίο έπαιρναν οι απόφοιτοι του τμήματος ειδίκευσης μετά από φοίτηση ενός επιπλέον έτους. Ο θεσμός των Ε.Π.Λ. λειτούργησε πειραματικά από το σχολικό έτος 1984-85. Τα Ε.Π.Λ. που ιδρύθηκαν συνολικά σε όλη την Ελλάδα δεν ξεπέρασαν τα 30. Τα Ε.Π.Λ. τα οποία αποτέλεσαν ένα πετυχημένο μοντέλο, κυρίως για τη γενική εκπαίδευση, κρίθηκαν όμως «δαπανηρά» και «δυσκίνητα» δεν υποστηρίχτηκαν από όλες τις πολιτικές ηγεσίες του ΥΠ.Ε.Π.Θ. και καταργήθηκαν με το Ν. 2525/1997(Φ.Ε.Κ. 188/τ. Α'/23-9-1997). Η φοίτηση στο Ε.Π.Λ. ήταν τριετής.

Στην Α' τάξη γράφονταν απόφοιτοι γυμνασίου κατά προτεραιότητα αυτοί που ανήκουν στην σχολική περιφέρεια του Ε.Π.Λ. και η φοίτηση ήταν κοινή για όλους τους μαθητές. Τα μαθήματα στην Α' τάξη του ενιαίου πολυκλαδικού λυκείου ήταν κοινά για όλους τους μαθητές και εξασφαλιζόνταν παράλληλα η δυνατότητα να παρακολουθούν μαθήματα επιλογής καθώς και προαιρετικά μαθήματα στις ελεύθερες ώρες τους.

Επιτρέπεται η διακίνηση μαθητών απόφοιτων της Α' τάξης Γ.Λ. η Τ.Ε.Λ. προς το Ε.Π.Λ. και αντίστροφα.

Στην Β' τάξη οι μαθητές χωρίζονταν σε κύκλο ι σύμφωνα με την επιλογή τους. Λειτουργούσαν συνολικά έξι κύκλοι σε όλα τα Ε.Π.Λ..Κάθε κύκλος αποτελούσε αφετηρία για μια κατηγορία παρεμφερών επαγγελμάτων καθώς και για προπαρασκευή των μαθητών για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ανάλογα με τον κύκλο που ακολουθούσε ο μαθητής στη Β τάξη Ε.Π.Λ. μπορούσε να επιλέξει αντίστοιχους κλάδους στη Γ' τάξη. Οι εβδομαδιαίες ώρες κατανέμονται σε 16 για τα κοινά μαθήματα ,16 για τα ειδικά μαθήματα και 2 για τα κατ' επιλογήν μαθήματα. Αναλυτικότερα, οι κύκλοι σπουδών στη Β τάξη είναι οι εξής:

- Άνθρωπος και κοινωνία
- Υγεία, φυσικές επιστήμες και κοινωνική πρόνοια
- Οικονομία και Διοίκηση
- Μηχανική τεχνολογία
- Ηλεκτρολογία και ηλεκτρονική τεχνολογία
- Χημική τεχνολογία, τεχνολογία πρωτογενούς παραγωγής

Στην Γ' τάξη γράφονται οι μαθητές που αποφοίτησαν από την Β' τάξη του Ε.Π.Λ. και μπορούσαν να ακολουθήσουν κλάδους ειδικότητας ή δεσμών (Α, Β, Γ και Δ). Συνολικά οι έξι κύκλοι διασπώνται σε 13 διαφορετικούς κλάδους και 4 δέσμες με δυνατότητα να προσεγγίζουν οι μαθητές ορισμένους κλάδους η δέσμες μέσα από διαφορετικούς κύκλους. Η Γ' τάξη εξειδικεύεται σε 17 κλάδους που εντάσσονται κατά ομάδες σε 4 δέσμες. Οι 34 ώρες την εβδομάδα κατανέμονται σε 14 ώρες για τα κοινά μαθήματα, ενώ οι υπόλοιπες κατανέμονται στα ειδικά μαθήματα κάθε κλάδου. Στη Γ' τάξη οι κλάδοι σπουδών είναι:

- Γ' Δέσμη
- Διοικητικών υπηρεσιών γραμματέων. Τμήμα ειδίκευσης Στελεχών Διοίκησης
- Βιβλιοθηκονομίας
- Πληροφορικής. Τμήμα ειδίκευσης Προγραμματιστών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

- Β΄ Δέσμη
- Ιατρικών εργαστηρίων. Τμήμα ειδίκευσης Τεχνικών Βοηθών Βιολογικών και Ιατρικών Εργαστηρίων
- Βιβλιοθηκονομίας
- Κοινωνικής πρόνοιας. Τμήμα ειδίκευσης Επιμελητών Πρόνοιας
- Δ΄ Δέσμη Οικονομίας. Τμήμα ειδίκευσης Στελεχών Οικονομικών Υπηρεσιών
- Εφαρμοσμένων τεχνών. Τμήμα ειδίκευσης Γραφιστών
- Α΄ Δέσμη
- Δομικών Κατασκευών (έργων)
- Μηχανολογίας. Τμήμα ειδίκευσης Μηχανικών Αυτοκινήτων
- Ηλεκτρολογίας. Τμήμα ειδίκευσης Ηλεκτρολόγων Γενικών Εφαρμογών
- Ηλεκτρονικής. Τμήμα ειδίκευσης Τεχνικών Ηλεκτρονικών Εφαρμογών
- Χημείας. Τμήμα ειδίκευσης Τεχνικών Μεταλλικών Επιφανειών
- Γεωπονίας. Τμήματα ειδίκευσης Τεχνικών Ανθοκομίας και Κηποτεχνίας, Τεχνικών Δενδροκομίας και Κηπευτικής, Τεχνικών Αγροτικών Συνεταιρισμών και Εκμεταλλεύσεων

Οι απόφοιτοι του Ε.Π.Λ. αποκτούσαν Απολυτήριο Ε.Π.Λ. αλλά όχι Πτυχίο και οι μεν απόφοιτοι του κλάδου προεπαγγελματικής ειδίκευσης, όπως και στην περίπτωση του Τ.Ε.Λ., μπορούσαν να μπουν στα Τ.Ε.Ι. με την βαθμολογία του σχολείου τους, με βάση συγκεκριμένο ποσοστό εισαγόμενων ή να προτιμήσουν την αγορά εργασίας, ενώ οι απόφοιτοι των δεσμών μπορούσαν να εισαχθούν στα Τ.Ε.Ι. και Α.Ε.Ι. μετά από γενικές εξετάσεις. Για την απόκτηση Πτυχίου ειδικότητας χρειαζόταν φοίτηση σε 4ο έτος ειδίκευσης στο οποίο φοιτούσαν ελάχιστοι μαθητές σε σχέση με εκείνους που γράφονταν στην Α΄ τάξη. Το πρόγραμμα σπουδών στο έτος ειδίκευσης του Ε.Π.Λ. περιελάμβανε μόνο μαθήματα ειδικότητας και οι απόφοιτοι έπαιρναν πτυχίο επιπέδου 3.

Το 1997 ξεκινάει μια νέα αλλαγή στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση με σημαντικές αλλαγές στο τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα.. Με το νόμο 2525/1997 (Φ.Ε.Κ. 188/τ. Α΄/23-9-1997) θεσμοθετείται το Ενιαίο Λύκειο, το οποίο αντικαθιστά σταδιακά τους υπάρχοντες τύπους Λυκείων, τα Γ.Ε.Λ., τα Τ.Ε.Λ. και τα Ε.Π.Λ.. Καθορίζονται διατάξεις για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών και του εκπαιδευτικού έργου και θεσπίζονται εξετάσεις για

την πρόσληψη των εκπαιδευτικών στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, με σταδιακή κατάργηση της “επετηρίδας”.

Επίσης, με το νόμο Ν. 2640/1998 (Φ.Ε.Κ. 206/τ.Α’/3–9–1998) με τίτλο «Δευτεροβάθμια Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση και άλλες διατάξεις» συντελούνται καθοριστικές αλλαγές στο χώρο της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης με τη δημιουργία των Τεχνικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων (Τ.Ε.Ε.) και την κατάργηση των Τεχνικών Επαγγελματικών Σχολών (ΤΕΣ) δηλαδή δημιουργείται μία και ενιαία μορφή δευτεροβάθμιου τεχνικού-επαγγελματικού σχολείου.

Η φοίτηση στα Τ.Ε.Ε. διαρκεί δύο (2) έως και τρία (3) χρόνια και οργανώνεται σε δύο αυτοτελείς Κύκλους Σπουδών, οι οποίοι περιλαμβάνουν επιμέρους τομείς και ειδικότητες. Ο πρώτος κύκλος διαρκεί δύο χρόνια και ο δεύτερος ένα χρόνο, ενώ για τα εσπερινά προστίθενται ένα έτος για τον πρώτο κύκλο και ένα εξάμηνο για τον δεύτερο. Το πρόγραμμα διδασκαλίας περιλαμβάνει βασικά μαθήματα Γενικής Παιδείας, καθώς και Τεχνολογικά (θεωρητικά και εργαστηριακά) μαθήματα των επιμέρους Τομέων και Ειδικοτήτων. Τα Τ.Ε.Ε. υπάγονται στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠ.Ε.Π.Θ.) ενώ επίσης λειτουργούν Τ.Ε.Ε. υπό την εποπτεία και άλλων Υπουργείων, καθώς και Τ.Ε.Ε. μαθητείας του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.). Εκτός από τα ημερήσια λειτουργούν και τα εσπερινά Τ.Ε.Ε. για εργαζόμενους έως 50 ετών που επιθυμούν να βελτιώσουν τη θέση τους στην αγορά εργασίας. Στα Τ.Ε.Ε. επίσης εντάσσονται και διάφορα άλλα Εκπαιδευτήρια που ανήκαν σε ιδιωτικούς φορείς. Οι υποψήφιοι εισάγονται χωρίς εξετάσεις με απαραίτητη προϋπόθεση να είναι κάτοχοι απολυτήριου Γυμνασίου ή άλλου ισότιμου τίτλου του εξωτερικού.

Οι μαθητές των Τ.Ε.Ε. κατά την εγγραφή τους στην Α΄ τάξη του Α΄ κύκλου διάλεξαν των τομέα που θα σπούδαζαν. Οι τομείς διακρίνονται σε επιμέρους Ειδικότητες στη Δεύτερη τάξη του Α΄ κύκλου και στον Β΄ κύκλο σπουδών. Οι Τομείς που λειτουργούν και στους δύο κύκλους σπουδών είναι οι ακόλουθοι:

Στην Α΄ τάξη του Α΄ κύκλου σπουδών των Τεχνικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων ΤΕΕ, λειτουργούν οι ακόλουθοι τομείς :

1. Μηχανολογικός
2. Ηλεκτρονικός
3. Ηλεκτρολογικός
4. Καλλιτεχνικών εφαρμογών

5. Κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης
6. Αργυροχρυσοχοΐας - Ωρολογοποιίας
7. Μουσικών οργάνων
8. Κατασκευών
9. Οικονομίας και Διοίκησης
10. Γεωπονίας, Τροφίμων και Περιβάλλοντος
11. Υγείας και Πρόνοιας
12. Χημικών Εργαστηριακών Εφαρμογών
13. Ναυτικός και Ναυτιλιακός
14. Πληροφορικής - Δικτύων Η/Υ
15. Αισθητικής - Κομμωτικής

Οι ειδικότητες της Β΄ τάξης του Α΄ Κύκλου σπουδών των ΤΕΕ κατά τομέα, ήταν:

- **ΤΟΜΕΑΣ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΣ**
 - ο Μηχανών και συστημάτων αυτοκινήτου
 - ο Βιομηχανικών εγκαταστάσεων
 - ο Θερμικών και υδραυλικών εγκαταστάσεων
 - ο Ψυκτικών εγκαταστάσεων
 - ο Μηχανοσυνθετών αεροσκαφών
 - ο Αμαξωμάτων
 - ο Μεταλλικών κατασκευών
- **ΤΟΜΕΑΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ**
 - ο Ηλεκτρονικών συσκευών και εγκαταστάσεων
 - ο Ηλεκτρονικών Υπολογιστικών Συστημάτων και Δικτύων
 - ο Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών
- **ΤΟΜΕΑΣ - ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΟΣ**
 - ο Ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων κτιρίων
 - ο Ηλεκτρολογικών συστημάτων αυτοκινήτου
 - ο Ηλεκτρολογικών έργων και αυτοματισμών
 - ο Ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών
- **ΤΟΜΕΑΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ**
 - ο Σχεδιασμός Εσωτερικών Χώρων
 - ο Γραφικές Τέχνες

- Συντήρηση Έργων Τέχνης - Αποκατάσταση
- Βιομηχανικός Σχεδιασμός
- Φωτογραφία - Κινηματογραφία
- Κεραμική - Πηλοπλαστική
- Ψηφιδογραφία - Υαλογραφία
- Επιπλοποιία
- Πολυμέσα
- Οργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων
- Σκηνοθετικές εργασίες (Κινηματογράφου, Θεάτρου)
- Σκηνογραφικές εργασίες
- **ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΝΔΥΣΗΣ**
 - Κλωστοϋφαντουργίας
 - Ύφασμα / Ένδυση
 - Παραδοσιακές στολές
 - Κεντήματα, Υφαντά
- **ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΪΑΣ-ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΪΑΣ**
 - Ωρολογοποιίας
 - Αργυροχρυσοχοΐας
- **ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ**
 - Εγχόρδων οργάνων
 - Πνευστών οργάνων
 - Κρουστών οργάνων
 - Ειδικών παραδοσιακών οργάνων
- **ΤΟΜΕΑΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ**
 - Σχεδιαστών τεχνικών έργων- χρήση Η/Υ
 - Τοπογραφικών εργασιών
 - Επεξεργασίας απορριμμάτων και αποβλήτων
 - Κτιριακών έργων
 - Κατασκευών μεγάλων έργων
- **ΤΟΜΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**
 - Υπαλλήλων οικονομικών υπηρεσιών

- Υπαλλήλων διοίκησης
- Στελεχών πωλήσεων
- Υπαλλήλων ναυτιλιακών και τουριστικών γραφείων
- Ξενοδοχειακών επιχειρήσεων
- **ΤΟΜΕΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ , ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**
 - Επιχειρηματικής Γεωργίας
 - Φυτοτεχνικών Επιχειρήσεων- Αρχιτεκτονικής Τοπίου
 - Τεχνολογίας Τροφίμων και Εμπορίας (Μάρκετινγκ) Γεωργικών Προϊόντων
 - Περιβάλλοντος και Αγροτουρισμού
 - Γεωργικής Μηχανικής και Κατασκευών
- **ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ**
 - Βοηθών Νοσηλευτών
 - Βοηθών Βρεφονηπιοκόμων και Παιδοκόμων
 - Βοηθών Φαρμακείων
 - Βοηθών Οδοντοτεχνιτών
 - Βοηθών Ιατρικών και Βιολογικών Εργαστηρίων
 - Βοηθών Ακτινολογικών Εργαστηρίων
 - Βοηθών Διαιτολόγων
 - Κοινωνικών Φροντιστών
 - Βοηθών Φυσικοθεραπευτών
- **ΤΟΜΕΑΣ ΧΗΜΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ**
 - Χημικών εργαστηρίων και ποιοτικού ελέγχου υλικών
 - Χημικών βιομηχανιών και μεταλλείων
- **ΤΟΜΕΑΣ ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΟΣ**
 - Πλοιάρχων εμπορικού ναυτικού
 - Μηχανικών εμπορικού ναυτικού
 - Ναυτιλιακών πρακτόρων
- **ΤΟΜΕΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ**
 - Υποστήριξης Συστημάτων Υπολογιστών
- **ΤΟΜΕΑΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ- ΚΟΜΜΩΤΙΚΗΣ**
 - Κομμωτικής Τέχνης

- ο Αισθητικής Τέχνης

Οι Ειδικότητες του 2^{ου} κύκλου σπουδών των ΤΕΕ κατά τομέα ήταν:

- **ΤΟΜΕΑΣ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΣ**

- ο Εργαλειομηχανών C.N.C.
- ο Μηχανημάτων τεχνικών έργων □ Βαρέων οχημάτων
- ο Σχεδιαστή μηχανολογικού σχεδίου μέσω Η/Υ
- ο Συντηρητή Βιομηχανικών εγκαταστάσεων
- ο Εγκαταστάσεων φυσικού αερίου
- ο Συντηρητή κεντρικής θέρμανσης
- ο Ψυκτικών Εγκαταστάσεων και Κλιματισμού
- ο Τεχνικού δικύκλων
- ο Μηχανοσυνθετών αεροσκαφών
- ο Αμαξωμάτων
- ο Μηχανών και Συστημάτων Αυτοκινήτου

- **ΤΟΜΕΑΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ**

- ο Ηλεκτρονικός Υπολογιστικών Συστημάτων και Δικτύων
- ο Ηλεκτρονικός Ραδιοηλεκτρονικών Συσκευών και Εγκαταστάσεων
- ο Ηλεκτρονικός Επικοινωνιών
- ο Ηλεκτρονικός Αυτοματισμών

- **ΤΟΜΕΑΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΟΣ**

- ο Εγκαταστάσεων κτιρίων και βιομηχανικών χώρων
- ο Ηλεκτρομηχανικών συστημάτων και αυτοματισμών αυτοκινήτου
- ο Ηλεκτρολογικών έργων και συστημάτων αυτομάτου ελέγχου
- ο Ηλεκτρικών μηχανών και συστημάτων κίνησης
- ο Τεχνικών ενέργειας και περιβάλλοντος

- **ΤΟΜΕΑΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ**

- ο Σχεδιασμός Εσωτερικών Χώρων
- ο Γραφικές Τέχνες
- ο Συντήρηση Έργων Τέχνης-Αποκατάσταση
- ο Βιομηχανικός Σχεδιασμός
- ο Φωτογραφία-Κινηματογραφία

- Κεραμική-Πηλοπλαστική
- Ψηφιδογραφία-Υαλογραφία
- Επιπλοποιία
- Πολυμέσα
- Οργάνωση Πολιτιστικών εκδηλώσεων
- Σκηνοθετικές εργασίες (Κινηματογράφου, Θεάτρου)
- Σκηνογραφικές εργασίες
- **ΤΟΜΕΑΣ ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΝΔΥΣΗΣ**
 - Κλωστοϋφαντουργία
 - Ύφασμα/Ενδυση
 - Παραδοσιακές στολές
 - Κεντήματα, υφαντά
- **ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΪΑΣ - ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΠΙΑΣ**
 - Ωρολογοποιία
 - Αργυροχρυσοχοΐα
- **ΤΟΜΕΑΣ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ**
 - Εγχόρδων Οργάνων
 - Πνευστών οργάνων
 - Κρουστών οργάνων
 - Ειδικών παραδοσιακών οργάνων
- **ΤΟΜΕΑΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ**
 - Σχεδιαστών τεχνικών έργων- χρήση Η/Υ
 - Τοπογραφικών εργασιών
 - Επεξεργασίας απορριμμάτων και αποβλήτων
 - Κτιριακών έργων
 - Κατασκευών μεγάλων έργων
- **ΤΟΜΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**
 - Υπαλλήλων οικονομικών υπηρεσιών
 - Υπαλλήλων διοίκησης
 - Στελεχών πωλήσεων
 - Υπαλλήλων ναυτιλιακών και τουριστικών γραφείων

- Ξενοδοχειακών επιχειρήσεων
- **ΤΟΜΕΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ, ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**
 - Φυτικής Παραγωγής
 - Ζωικής Παραγωγής
 - Κηποτεχνίας
 - Ανθοκομίας και Θερμοκηπιακών Καλλιεργειών
 - Επιχειρήσεων Αγροχημικών και Εφοδίων
 - Υδατοκαλλιεργειών - Αλιείας
 - Δασικής Παραγωγής
 - Τεχνολογίας και Ελέγχου Τροφίμων
 - Εμπορίας (Μάρκετινγκ) Γεωργικών Προϊόντων
 - Επιχειρήσεων Αγροτουρισμού και Αγροβιοτεχνίας
 - Βιολογικής Γεωργίας
 - Προστασίας Περιβάλλοντος και Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στη Γεωργία
- **ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ**
 - Βοηθών Νοσηλευτών
 - Βοηθών Βρεφονηπιοκόμων - Παιδοκόμων
 - Βοηθών Φαρμακείων
 - Βοηθών Οδοντοτεχνιτών
 - Βοηθών Ιατρικών και Βιολογικών Εργαστηρίων
 - Βοηθών Ακτινολογικών Εργαστηρίων
 - Βοηθών Διαιτολόγων
 - Κοινωνικών Φροντιστών
 - Βοηθών Φυσικοθεραπευτών
 - Εφαρμογών Απολυμάνσεων - Αποστειρώσεων
 - Εφαρμογών Υγειονομολογικών Μέτρων
- **ΤΟΜΕΑΣ ΧΗΜΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ**
 - Χημικών Εργαστηρίων και Ποιοτικού Ελέγχου Υλικών
 - Χημικών Βιομηχανιών και Μεταλλείων
- **ΤΟΜΕΑΣ ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΟΣ**
 - Πλοιάρχων Εμπορικού Ναυτικού
 - Μηχανικών Εμπορικού Ναυτικού

- Ναυτιλιακών Πρακτόρων
- ΤΟΜΕΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ
 - Υποστήριξης συστημάτων και Δικτύων Υπολογιστών
 - Υποστήριξης Συστημάτων και Εφαρμογών Υπολογιστών
- ΤΟΜΕΑΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ - ΚΟΜΜΩΤΙΚΗΣ
 - Κομμωτικής Τέχνης
 - Αισθητικής Τέχνης

Ο αριθμός των Τομέων που λειτουργούσε σε κάθε Τ.Ε.Ε. συναρτούταν από τις τοπικές κοινωνικοοικονομικές συνθήκες, τον αριθμό και τις προτιμήσεις των μαθητών. Οι τομείς διακρίνονταν σε επιμέρους Ειδικότητες στη δεύτερη τάξη του Α' κύκλου και στον Β' κύκλο σπουδών. Για την εργαστηριακή άσκηση των μαθητών λειτουργούσαν ως χωριστές σχολικές μονάδες τα Σχολικά Εργαστηριακά Κέντρα (Σ.Ε.Κ.).

Το πρόγραμμα Σπουδών Α' Κύκλου Α' Τάξης περιλάμβανε 14 ώρες βασικής Γενικής Παιδείας και 20 ώρες θεωρητικής και εργαστηριακής εκπαίδευσης τεχνικού-επαγγελματικού χαρακτήρα. Το πρόγραμμα Σπουδών Α' Κύκλου Β' Τάξης περιλάμβανε 10 ώρες βασικής Γενικής Παιδείας και 24 ώρες θεωρητικής και εργαστηριακής εκπαίδευσης τεχνικού-επαγγελματικού χαρακτήρα. Το πρόγραμμα Β' Κύκλου Α' Τάξης περιλάμβανε 8 ώρες βασικής Γενικής Παιδείας και 26 ώρες θεωρητικής και εργαστηριακής εκπαίδευσης τεχνικού-επαγγελματικού χαρακτήρα.

Οι απόφοιτοι του Α' κύκλου σπουδών στα Τ.Ε.Ε. αποκτούσαν άδεια ασκήσεως επαγγέλματος ανάλογα με την ειδικότητα που έχουν ακολουθήσει ή/και να συνεχίσουν τις σπουδές τους στο Β' κύκλο του Τ.Ε.Ε. Οι απόφοιτοι του Β' κύκλου σπουδών στα Τ.Ε.Ε. αποκτούσαν άδεια ασκήσεως επαγγέλματος ανάλογα με την ειδικότητα που είχαν ακολουθήσει, εγγράφονταν κατά προτεραιότητα σε Ι.Ε.Κ. αντίστοιχης ειδικότητας και με νομοθετική παρέμβαση του 2001, Ν. 2909/2001 (Φ.Ε.Κ. 90/τ. Α'/2-5-2001), εισάγονταν σε ΤΕΙ κατόπιν συμμετοχής τους στις αντίστοιχες Πανελλαδικές Εξετάσεις για τα ΤΕΕ σε τρία μαθήματα - δύο γενικής παιδείας και ένα ειδικότητας.

Η περίοδος 2006 έως σήμερα

Το 2006 επιχειρείται μια ακόμη αλλαγή - μεταρρύθμιση στην Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση, με το νόμο 3475/2006 (Φ.Ε.Κ. 146/τ. Α'/13-7-2006)

«Οργάνωση και λειτουργία της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις», ο οποίος καταργεί τα Τ.Ε.Ε. και τα αντικαθιστά με τα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) και τις Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.).

Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑ.Λ.)

Το ΕΠΑ.Λ. (Επαγγελματικό Λύκειο) είναι σχολείο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για αποφοίτους Γυμνασίων. Τα Επαγγελματικά Λύκεια είναι αποκλειστικής αρμοδιότητας του ΥΠ.Ε.Π.Θ. και διακρίνονται σε ημερήσια και εσπερινά. Η διάρκεια σπουδών είναι τριετής στα ημερήσια και τετραετής στα εσπερινά και στο τέλος των σπουδών τους οι μαθητές παίρνουν απολυτήριο και πτυχίο με το οποίο μπορούν να ασκήσουν το επάγγελμα που σπούδασαν.

Στην Α' Τάξη εγγράφονται οι κάτοχοι απολυτηρίου Γυμνασίου χωρίς εξετάσεις. Οι μαθητές παρακολουθούν μαθήματα συνολικής διάρκειας 34 ωρών εβδομαδιαίας διδασκαλίας, τα οποία χωρίζονται σε μαθήματα γενικής παιδείας συνολικής διάρκειας 25 ωρών και σε μαθήματα ενός κύκλου μαθημάτων συναφών επαγγελματικών τομέων, ώστε να αποκτήσουν πλήρη γνώση των αντικειμένων του κάθε τομέα, συνολικής διάρκειας 9 ωρών.

Η Β' τάξη είναι διαρθρωμένη σε 11 (έντεκα) Επαγγελματικούς Τομείς. Οι μαθητές παρακολουθούν κοινά μαθήματα γενικής παιδείας και τα μαθήματα του τομέα που επιλέγουν οι ίδιοι. Τα μαθήματα είναι συνολικής διάρκειας 35 ωρών εβδομαδιαίας διδασκαλίας, τα οποία χωρίζονται σε μαθήματα γενικής παιδείας συνολικής διάρκειας 17 ωρών και μαθήματα επαγγελματικών τομέων συνολικής διάρκειας 18 ωρών.

Η Γ' τάξη είναι διαρθρωμένη σε 18 (δεκαοκτώ) επαγγελματικές ειδικότητες. Οι μαθητές παρακολουθούν τα μαθήματα της ειδικότητας που επιλέγουν και τα οριζόμενα για την ειδικότητα αυτή μαθήματα γενικής παιδείας. Τα μαθήματα είναι συνολικής διάρκειας 35 ωρών εβδομαδιαίας διδασκαλίας, τα οποία χωρίζονται σε μαθήματα γενικής παιδείας συνολικής διάρκειας 12 ωρών και μαθήματα ειδικότητας συνολικής διάρκειας 23 ωρών. Στους αποφοίτους του ΕΠΑ.Λ. με ενδοσχολικές εξετάσεις χορηγείται:

- Απολυτήριο Επαγγελματικού Λυκείου ισότιμο με του Γενικού Λυκείου, ικανό να εξασφαλίσει στον κάτοχο του μετά την συμμετοχή στις Πανελλήνιες εξετάσεις, την εισαγωγή του στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (Πανεπιστήμια και Ανώτατα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα) σε ισότιμη βάση με τους αποφοίτους του Γενικού Λυκείου.
- Πτυχίο επιπέδου 3, που θα τους δίνει τη δυνατότητα να λάβουν άδεια ασκήσεως επαγγέλματος ή να εγγράφονται στα ΙΕΚ.

Οι κάτοχοι απολυτηρίου Επαγγελματικού Λυκείου για την πρόσβαση τους στη Τριτοβάθμια εκπαίδευση επιλέγουν ή να συμμετάσχουν σε ειδικές πανελλήνιες εξετάσεις για την εισαγωγή αποκλειστικά και μόνο σε τμήματα και σε σχολές του Τεχνολογικού Τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης ή να συμμετάσχουν σε πανελλήνιες εξετάσεις για την εισαγωγή σε όλα τα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα που εισάγονται και οι κάτοχοι απολυτηρίου ημερήσιου Γενικού Λυκείου.

Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.)

Οι Επαγγελματικές σχολές (ΕΠΑ.Σ.) απευθύνονται σε μαθητές οι οποίοι επιθυμούν να φοιτήσουν σε ειδικότητες που δεν απαιτούν ισχυρή θεωρητική υποστήριξη, αλλά επικεντρώνονται κυρίως στην πρακτική εξάσκηση, ώστε οι απόφοιτοι τους να εντάσσονται άμεσα στην αγορά εργασίας ως ειδικευμένοι τεχνίτες. Η φοίτηση στις ΕΠΑ.Σ. ήταν διετής και περιλάμβανε τις τάξεις Α' και Β' οι οποίες οργανώνονται σε τμήματα ειδικότητας και εγγράφονται σε αυτές μαθητές οι οποίοι κρίνονται προακτέοι από την Α' Τάξη του Επαγγελματικού ή Γενικού Λυκείου. Η φοίτηση στις Επαγγελματικές Σχολές είναι οργανωμένη σε ειδικότητες. Οι μαθητές παρακολουθούσαν μαθήματα συνολικής διάρκειας 25 ωρών. Τα προγράμματα διδασκαλίας περιλαμβάνουν μαθήματα τεχνικά, επαγγελματικά και εργαστηριακές ασκήσεις. Επαγγελματικές σχολές μπορούν να ιδρύονται και να λειτουργούν υπό την εποπτεία και ευθύνη άλλων Υπουργείων, όπου στην περίπτωση αυτή εφόσον εφαρμόζονται προγράμματα άσκησης στο επάγγελμα ή προγράμματα μαθητείας, η φοίτηση μπορεί να επιμηκύνεται έως και ένα έτος ακόμη. Στους αποφοίτους χορηγείται πτυχίο επιπέδου 3, που τους δίνει τη δυνατότητα να λάβουν άδεια ασκήσεως επαγγέλματος ή/και να εγγράφονται σε ΙΕΚ.

Οι ειδικότητες που λειτούργησαν κατά το έτος έναρξης λειτουργίας των είναι:

1. Τεχνιτών Αερίων Καυσίμων (Φυσικού Αερίου)
2. Εργαλειομηχανών CNC
3. Θερμοϋδραυλικών Εγκαταστάσεων και Συντηρητών Κεντρικής Θέρμανσης
4. Μηχανοσυνθετών Αεροσκαφών
5. Αμαξωμάτων
6. Τεχνιτών Ηλεκτρολογικών Εργασιών
7. Κτιριακών Έργων
8. Σχεδιασμού Εσωτερικών Χώρων
9. Αργυροχρυσοχοΐας

10. Επιλοποιίας
11. Κεραμικής - Πηλοπλαστικής
12. Ψηφιδογραφίας - Υαλογραφίας
13. Συντήρησης Έργων Τέχνης - Αποκατάστασης
14. Ξυλογλυπτικής - Διακοσμητικής Επίπλου
15. Σχεδίασης και Παραγωγής Ενδύματος
16. Αγροτικών Μηχανημάτων
17. Αμπελουργίας - Οινοτεχνίας
18. Φυτοτεχνικών Επιχειρήσεων - Αρχιτεκτονική Τοπίου
19. Θερμοκηπιακών Κατασκευών και Καλλιέργειών
20. Δενδροκομίας
21. Ζωοτεχνίας
22. Γαλακτοκομίας – Τυροκομίας
23. Επιχειρήσεων Αγροτουρισμού και Αγροβιοτεχνίας
24. Βοηθών Οδοντοτεχνιτών
25. Βοηθών Φυσιοθεραπευτών
26. Βοηθών Ακτινολογικών Εργαστηρίων
27. Βοηθών Φαρμακείων
28. Χημικών Εργαστηρίων και Ποιοτικού Ελέγχου Υλικών
29. Αισθητικής Τέχνης
30. Κομμωτικής Τέχνης
31. Ξενοδοχειακών και Επισιτιστικών Υπηρεσιών
32. Μαγειρικής Τέχνης
33. Ζαχαροπλαστικής Τέχνης

Επτά χρόνια μετά την προηγούμενη αλλαγή στην Δημόσια Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση και πριν ακόμη αποτιμηθούν τα όποια θετικά ή αρνητικά αποτελέσματά της, εισάγεται ακόμα μια μεταρρύθμιση. Το 2013 με το νόμο 4186/2013 (Φ.Ε.Κ. 193/τ. Α΄/17-9-2013) έχουμε σημαντικές αλλαγές στη δομή και τη λογική της επαγγελματικής εκπαίδευσης η οποία παρέχεται μόνο από το Νέο Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑ.Λ.) αφού καταργούνται οι ΕΠΑ.Σ. του Υπουργείου Παιδείας. Τα Επαγγελματικά

Λύκεια μπορεί να είναι Δημόσια ή Ιδιωτικά και διακρίνονται σε Ημερήσια και Εσπερινά με διάρκεια φοίτησης τριετής ή τετραετής αντίστοιχα.

Οι σκοποί του νέου Επαγγελματικού Λυκείου είναι οι εξής:

- η παροχή γενικής παιδείας υψηλού επιπέδου,
- η προαγωγή της κριτικής σκέψης, της πρωτοβουλίας και της δημιουργικότητας,
- η καλλιέργεια των βασικών κοινωνικών δεξιοτήτων που είναι αναγκαίες για την ανάπτυξη της προσωπικότητας και την κοινωνική ένταξη,
- η παροχή ολοκληρωμένων επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων για την
- πρόσβαση στην αγορά εργασίας,
- η ενδυνάμωση της δυνατότητας παρακολούθησης των εργασιακών εξελίξεων, καθώς και της δυνατότητας πρόσληψης και αφομοίωσης των νέων τεχνολογικών και επαγγελματικών γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων στο πλαίσιο της Δια Βίου Μάθησης,
- η δυνατότητα επαγγελματικής ανέλιξης μέσω σπουδών σε ανώτερη εκπαιδευτική βαθμίδα και
- η ανάπτυξη δράσεων που διασφαλίζουν την ποιότητα της τεχνολογικής - επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Το Επαγγελματικό Λύκειο για πρώτη φορά προσφέρει δύο κύκλους σπουδών, οι οποίοι ανήκουν στο τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα :

- α. τον «Δευτεροβάθμιο Κύκλο Σπουδών» που λειτουργούν οι Α΄, Β΄ και Γ΄ τάξεις και
- β. τον μεταδευτεροβάθμιο Κύκλο Σπουδών, την «Τάξη Μαθητείας» που εφαρμόζει το δυϊκό σύστημα εκπαίδευσης έχει διάρκεια ένα (1) έτος και περιλαμβάνει Μαθητεία με εκπαίδευση στο χώρο εργασίας.

Στην Α΄ τάξη ΕΠΑ.Λ. εφαρμόζεται πρόγραμμα μαθημάτων τριάντα πέντε (35) συνολικά ωρών εβδομαδιαίως. Ειδικότερα, εφαρμόζεται εκπαιδευτικό πρόγραμμα είκοσι δύο (22) ωρών εβδομαδιαίως, με δέκα (10) μαθήματα Γενικής Παιδείας, που είναι κοινό για όλους τους μαθητές και εκπαιδευτικό πρόγραμμα δέκα τριών (13) ωρών εβδομαδιαίως, που αποτελείται από τέσσερα (4) έως και έξι (6) μαθήματα Ειδικοτήτων ανά Ομάδα Προσανατολισμού, οι οποίες ήταν οι ακόλουθες:

A. Ομάδα Προσανατολισμού Τεχνολογικών Εφαρμογών

B. Ομάδα Προσανατολισμού Διοίκησης και Οικονομίας

Γ. Ομάδα Προσανατολισμού Γεωπονίας, Τεχνολογίας Τροφίμων και Διατροφής

Δ. Ομάδα Προσανατολισμού Ναυτιλιακών Επαγγελματιών

Ε. Ομάδα Προσανατολισμού Υγείας – Πρόνοιας και Αισθητικής – Κομμωτικής

Στ. Ομάδα Προσανατολισμού Εφαρμοσμένων Τεχνών και Καλλιτεχνικών Εφαρμογών

Στην Α΄ τάξη εγγράφονται χωρίς εξετάσεις, οι κάτοχοι απολυτηρίου Γυμνασίου ή άλλου ισότιμου τίτλου, οι οποίοι επιλέγουν την Ομάδα Προσανατολισμού που θα παρακολουθήσουν. Οι γραπτές προαγωγικές εξετάσεις στην Α΄ τάξη διεξάγονται ενδοσχολικά και περιλαμβάνουν όλα τα διδασκόμενα μαθήματα, γενικής παιδείας και τομέα, εκτός των μαθημάτων της Ερευνητικής Εργασίας, της Φυσικής Αγωγής και του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού-Περιβάλλον Εργασίας, με κοινά θέματα για όλα τα τμήματα του ίδιου σχολείου που ορίζονται ως εξής: α) κατά ποσοστό 50%, με κλήρωση, από τράπεζα θεμάτων διαβαθμισμένης δυσκολίας και β) κατά ποσοστό 50%, από τον διδάσκοντα ή τους διδάσκοντες. Τα γραπτά διορθώνονται από τον οικείο διδάσκοντα. Ο γενικός βαθμός της Α΄ Τάξης προκύπτει από τον μέσο όρο της προφορικής ή και της γραπτής, εφόσον αυτό εξετάζεται γραπτώς, επίδοσης του μαθητή σε κάθε μάθημα.

Στην Β΄ και Γ΄ τάξη ΕΠΑ.Λ. εφαρμόζεται πρόγραμμα μαθημάτων τριάντα πέντε (35) συνολικά ωρών εβδομαδιαίως. Ειδικότερα, εφαρμόζεται εκπαιδευτικό πρόγραμμα δώδεκα (12) ωρών εβδομαδιαίως, με έξι (6) μαθήματα Γενικής Παιδείας, που είναι κοινό για όλους τους μαθητές και εκπαιδευτικό πρόγραμμα είκοσι τριών (23) ωρών εβδομαδιαίως που αποτελείται από τέσσερα (4) έως και έξι (6) μαθήματα Ειδικότητας. Οι μαθητές της Β΄ τάξης επιλέγουν στην αρχή του σχολικού έτους την ειδικότητα που επιθυμούν να ακολουθήσουν.

Στη Β΄ τάξη εγγράφονται οι προαγόμενοι από την Α΄ τάξη του Γενικού ή του Επαγγελματικού Λυκείου, καθώς και οι κάτοχοι πτυχίου Α΄ ή Β΄ κύκλου Τ.Ε.Ε. ή άλλου τύπου Λυκείου σε άλλη ειδικότητα. Η Β΄ τάξη χωρίζεται σε τομείς και ειδικότητες. Οι γραπτές προαγωγικές εξετάσεις στην Β΄ τάξη διεξάγονται ενδοσχολικά και περιλαμβάνουν όλα τα διδασκόμενα μαθήματα, γενικής παιδείας και ειδικότητας, εκτός του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής, με κοινά θέματα για όλα τα τμήματα του ίδιου σχολείου, που ορίζονται από τον διδάσκοντα ή τους διδάσκοντες.

Στη Γ΄ τάξη εγγράφονται οι προαγόμενοι από τη Β΄ τάξη του Επαγγελματικού Λυκείου. Η Γ΄ τάξη χωρίζεται σε ειδικότητες. Οι γραπτές απολυτήριες εξετάσεις στην Γ΄ τάξη του Επαγγελματικού Λυκείου διεξάγονται ενδοσχολικά και περιλαμβάνουν όλα τα διδασκόμενα μαθήματα, γενικής παιδείας και ειδικότητας, εκτός του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής, με κοινά θέματα για όλα τα τμήματα του ίδιου σχολείου, που ορίζονται από τον

διδάσκοντα ή τους διδάσκοντες. Τα γραπτά διορθώνονται από τον οικείο διδάσκοντα. Ο γενικός βαθμός της Γ' Τάξης προκύπτει από τον μέσο όρο της προφορικής ή και της γραπτής, εφόσον αυτό εξετάζεται γραπτώς, επίδοσης του μαθητή σε κάθε μάθημα. Απαραίτητη προϋπόθεση για την απόλυση του μαθητή αποτελεί η επίτευξη γενικού βαθμού ίσου ή ανώτερου του δέκα (10). Ο βαθμός του Απολυτηρίου Επαγγελματικού Λυκείου προκύπτει από τον μέσο όρο της γενικής βαθμολογίας του μαθητή στην Α', Β' και Γ' Τάξη.

Στους αποφοίτους χορηγείται:

α. Απολυτήριο Λυκείου ισότιμο με το Απολυτήριο Γενικού Λυκείου μετά τις ενδοσχολικές εξετάσεις, και

β. Πτυχίο Ειδικότητας επιπέδου 4, μετά από ενδοσχολικές εξετάσεις από το ΕΠΑ.Λ..

Οι απόφοιτοι των Επαγγελματικών Λυκείων (Δευτεροβάθμιου κύκλου σπουδών) εισάγονται σε σχολές και τμήματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης με δύο τρόπους:

- Α' Τρόπος: με Ειδικές Πανελλαδικές εξετάσεις. Οι υποψήφιοι εξετάζονται σε τέσσερα μαθήματα της Γ' τάξης, δύο μαθήματα γενικής παιδείας (με συντελεστή βαρύτητας 1,5) και δύο μαθήματα ειδικότητας (με συντελεστή βαρύτητας 3,5)

- Β' Τρόπος: με Πανελλαδικές εξετάσεις κοινές με τους αποφοίτους των Γενικών Λυκείων. Οι απόφοιτοι των Επαγγελματικών Λυκείων έχουν δικαίωμα συμμετοχής σε πανελλαδικές εξετάσεις για εισαγωγή στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα Α.Ε.Ι. (Πανεπιστήμια & Τ.Ε.Ι.) με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις, που ισχύουν για τους αποφοίτους του Γενικού Λυκείου.

Οι Ομάδες Προσανατολισμού με τους αντίστοιχους τομείς αλλά και Ειδικότητες παρατίθενται παρακάτω:

Α. Ομάδα Προσανατολισμού Τεχνολογικών Εφαρμογών

I. ΤΟΜΕΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

- Ειδικότητα: Τεχνικός Εφαρμογών Πληροφορικής
- Ειδικότητα: Τεχνικός Η/Υ και Δικτύων Η/Υ
- Ειδικότητα: Τεχνικός Εφαρμογών Λογισμικού

II. ΤΟΜΕΑΣ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΑΣ

- Ειδικότητα: Τεχνικός Μηχανολογικών Εγκαταστάσεων και Κατασκευών
- Ειδικότητα: Τεχνικός Μηχανικός Θερμικών Εγκαταστάσεων και Μηχανικός Τεχνολογίας Πετρελαίου και Φυσικού Αερίου
- Ειδικότητα: Τεχνικός Εγκαταστάσεων Ψύξης Αερισμού και Κλιματισμού

- iv. Ειδικότητα: Τεχνικός Οχημάτων
 - v. Ειδικότητα: Τεχνικός Μηχανοσυνθέτης Αεροσκαφών
- III. ΤΟΜΕΑΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΑΣ, ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΜΑΤΙΣΜΟΥ
- i. Ειδικότητα: Τεχνικός Ηλεκτρονικών και Υπολογιστικών Συστημάτων, Εγκαταστάσεων
 - ii. Ειδικότητα: Τεχνικός Ηλεκτρολογικών Συστημάτων, Εγκαταστάσεων και Δικτύων
 - iii. Ειδικότητα: Τεχνικός Αυτοματισμού
 - iv. Ειδικότητα: Τεχνικός Δικτύων και Τηλεπικοινωνιών
- IV. ΤΟΜΕΑΣ ΔΟΜΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ
- i. Ειδικότητα: Σχεδιαστής Δομικών Έργων και Γεωπληροφορικής
- V. ΤΟΜΕΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ και ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
- i. Ειδικότητα: Τεχνικός Διαχείρισης και Ανακύκλωσης
 - ii. Ειδικότητα: Τεχνικός Ελέγχου Ρύπανσης και Εγκαταστάσεων Αντιρρύπανσης
- B. Ομάδα Προσανατολισμού Διοίκησης και Οικονομίας
- I. ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ και ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
- i. Ειδικότητα: Υπάλληλος Διοίκησης και Οικονομικών Υπηρεσιών
 - ii. Ειδικότητα: Υπάλληλος Αποθήκης και Συστημάτων Εφοδιασμού
 - iii. Ειδικότητα: Υπάλληλος Εμπορίας και Διαφήμισης
 - iv. Ειδικότητα: Υπάλληλος Οικονομίας και Διοίκησης στον Τουρισμό
- Γ. Ομάδα Προσανατολισμού Γεωπονίας, Τεχνολογίας Τροφίμων και Διατροφής
- I. ΤΟΜΕΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ και ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ
- i. Ειδικότητα: Τεχνικός Φυτικής Παραγωγής
 - ii. Ειδικότητα: Τεχνικός Ζωικής Παραγωγής
 - iii. Ειδικότητα: Τεχνικός Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών
 - iv. Ειδικότητα: Τεχνικός Ανθοκομίας και Αρχιτεκτονικής Τοπίων
 - v. Ειδικότητα: Τεχνικός Τεχνολογίας Τροφίμων και Ποτών
 - vi. Ειδικότητα: Τεχνικός Δασοπονίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος
- Δ. Ομάδα Προσανατολισμού Ναυτιλιακών Επαγγελματιών
- I. ΤΟΜΕΑΣ ΠΛΟΙΑΡΧΩΝ
- i. Ειδικότητα: Πλοίαρχος Εμπορικού Ναυτικού
- II. ΤΟΜΕΑΣ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

- i. Ειδικότητα: Μηχανικός Εμπορικού Ναυτικού
- Ε. Ομάδα Προσανατολισμού Υγείας – Πρόνοιας και Αισθητικής – Κομμωτικής
- I. ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ – ΠΡΟΝΟΙΑΣ
 - i. Ειδικότητα: Βοηθός Νοσηλεύτη
 - ii. Ειδικότητα: Βοηθός Ιατρικών – Βιολογικών Εργαστηρίων
 - iii. Ειδικότητα: Βοηθός Βρεφονηπιοκόμων
 - iv. Ειδικότητα: Βοηθός Φυσικοθεραπευτή
 - v. Ειδικότητα: Βοηθός Οδοντοτεχνίτη
 - vi. Ειδικότητα: Βοηθός Ακτινολογικών Εργαστηρίων
 - vii. Ειδικότητα: Βοηθός Φαρμακείου
 - II. ΤΟΜΕΑΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ – ΚΟΜΜΩΤΙΚΗΣ
 - i. Ειδικότητα: Αισθητικής Τέχνης
 - ii. Ειδικότητα: Κομμωτικής Τέχνης
- Στ. Ομάδα Προσανατολισμού Εφαρμοσμένων Τεχνών και Καλλιτεχνικών Εφαρμογών
- I. ΤΟΜΕΑΣ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
 - i. Ειδικότητα: Γραφικών Τεχνών
 - ii. Ειδικότητα: Σχεδιασμού Εσωτερικών Χώρων
 - iii. Ειδικότητα: Αργυροχρυσοχοΐας
 - iv. Ειδικότητα: Συντήρησης Έργων Τέχνης – Αποκατάστασης
 - v. Ειδικότητα: Ψηφιδογραφίας – Υαλογραφίας
 - II. ΤΟΜΕΑΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
 - i. Ειδικότητα: Σχεδίασης και Παραγωγής Ενδύματος
 - ii. Ειδικότητα: Επιπλοποιίας – Ξυλογλυπτικής

Στη Δ΄ τάξη την «Τάξη Μαθητείας» δηλαδή την εκπαίδευση στο χώρο εργασίας η οποία είναι προαιρετική, εγγράφονται οι προαγόμενοι της Γ΄ Τάξης. Στην «Τάξη Μαθητείας» εφαρμόζεται πρόγραμμα του εργαστηριακού μαθήματος «Ενισχυτική Εργαστηριακή Εκπαίδευση της Μαθητείας» επτά (7) συνολικά ωρών, επιμερισμένο σε δύο ημέρες εβδομαδιαίως, το οποίο διδάσκεται στη σχολική μονάδα του ΕΠΑ.Λ. και εφαρμόζεται «Πρόγραμμα εκπαίδευσης στο χώρο εργασίας - Μαθητεία σε εργασιακό χώρο» είκοσι οκτώ (28) ωρών εβδομαδιαίως, επιμερισμένο σε πέντε (5) ημέρες για ένα σχολικό έτος. Το εργαστηριακό μάθημα πραγματοποιείται στα Εργαστηριακά Κέντρα ή στα Σχολικά

Εργαστήρια. Οι απόφοιτοι της Τάξης Μαθητείας, εφόσον το επιθυμούν, μπορούν να παρακολουθούν το Προπαρασκευαστικό Πρόγραμμα Πιστοποίησης, συνολικής διάρκειας 70 ωρών, για την αρτιότερη προετοιμασία τους για τη συμμετοχή τους στις διαδικασίες πιστοποίησης προσόντων, απόκτησης Πτυχίου Ειδικότητας. Η Δ΄ τάξη όπως περιγράφονταν στο νόμο 4186/2013 (Φ.Ε.Κ. 193/τ. Α΄/17-9-2013) δεν λειτούργησε ποτέ.

Κατά την διάρκεια συγγραφής της εργασίας μια ακόμα αλλαγή συντελείται στην Τ.Ε.Ε., με την ψήφιση του νόμου 4386/2016 (Φ.Ε.Κ. 83/τ.Α΄/11-5-2016) «*Ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις*». Οι σημαντικότερες από αυτές τις αλλαγές στα ΕΠΑ.Λ. και συνολικά στη δευτεροβάθμια Τεχνική - Επαγγελματική Εκπαίδευση (Τ.Ε.Ε.), οι οποίες θα ισχύσουν από την σχολική χρονιά 2016-17 αναφέρονται παρακάτω. Το νέο ΕΠΑ.Λ. (3^ο του νόμου 4386) (Ν.4386/2016) ακολουθεί τη δομή με την Α΄ τάξη ενιαία, την Β΄ τάξη τομέας, την Γ΄ τάξη ειδικότητα και το «4ο» προαιρετικό έτος ειδίκευση-μαθητεία. Δηλαδή διαφοροποιείται από το ΕΠΑ.Λ. (2^ο του νόμου 4186) (Ν.4186/2013/ Φ.Ε.Κ. 83/τ.Α΄/11-5-2016) στην Α΄ τάξη όπου από ομάδες προσανατολισμού έχουμε πλέον ενιαία τάξη. Στη Β΄ τάξη δεν επιλέγουν οι μαθητές ειδικότητα αλλά τον πιο διευρυμένο τομέα και στην Γ΄ τάξη γίνεται τελικά η επιλογή της ειδικότητας. Η δομή του ΕΠΑ.Λ. πλέον έχει αναλυτικότερα την παρακάτω διάρθρωση.

Η Α΄ τάξη έχει ενιαίο πρόγραμμα, με μαθήματα γενικής παιδείας, δύο καινούργια μαθήματα που χαρακτηρίζονται ως Προσανατολισμού, την Ερευνητική Εργασία στην Τεχνολογία (2 ώρες/ εβδομάδα) και τη Ζώνη Δημιουργικών (3 ώρες/ εβδομάδα) και τέλος τα μαθήματα ειδικοτήτων που χαρακτηρίζονται ως μαθήματα Επιλογής, προκειμένου να δίνεται στους μαθητές/-τριες η δυνατότητα να διερευνήσουν τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές τους. Τα μαθήματα Επιλογής είναι οκτώ (8), με δύο (2) ώρες την εβδομάδα και ο μαθητής /μαθήτρια επιλέγει να παρακολουθήσει τρία (3) από αυτά, ανάλογα με τους Τομείς της Β΄ Τάξης που λειτουργούν στο κάθε σχολείο. Αυτά είναι η Αγωγή Υγείας, οι Αρχές Γραμμικού και Αρχιτεκτονικού Σχεδίου ,οι Αρχές Ηλεκτρολογίας & Ηλεκτρονικής , οι Αρχές Μηχανολογίας , οι Αρχές Οικονομίας ,οι Βασικές Αρχές Σύνθεσης ,η Γεωπονία και Αειφόρος Ανάπτυξη και η Ναυτική Τέχνη . Τα μαθήματα Επιλογής της Α΄ Τάξης αντιστοιχούν σε γνωστικά αντικείμενα των Τομέων της Β΄ τάξης.

Η Β΄ τάξη με διαχωρισμό σε τομείς τεχνικών και επαγγελματικών σπουδών με μαθήματα γενικής παιδείας και τομέων (θεωρητικά και εργαστηριακά). Οι μαθητές/-τριες κατά την εγγραφή τους στη Β΄ τάξη επιλέγουν ένα Τομέα από τους εννέα που επιθυμούν να

παρακολουθήσουν. Στην Β΄ τάξη ΕΠΑ.Λ. εφαρμόζεται πρόγραμμα μαθημάτων τριάντα πέντε (35) συνολικά ωρών εβδομαδιαίως. Ειδικότερα, εφαρμόζεται εκπαιδευτικό πρόγραμμα δώδεκα (12) ωρών εβδομαδιαίως, με μαθήματα Γενικής Παιδείας και εκπαιδευτικό πρόγραμμα είκοσι τριών (23) ωρών εβδομαδιαίως που αποτελείται από μαθήματα του τομέα. Οι μαθητές της Β΄ τάξης επιλέγουν στην αρχή του σχολικού έτους την ειδικότητα που επιθυμούν να ακολουθήσουν.

Οι Τομείς πλέον είναι οι εξής:

- Τομέας Γεωπονίας, Τροφίμων και Περιβάλλοντος
- Τομέας Διοίκησης και Οικονομίας
- Τομέας Δομικών Έργων, Δομημένου Περιβάλλοντος και Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού
- Τομέας Εφαρμοσμένων Τεχνών
- Τομέας Ηλεκτρολογίας, Ηλεκτρονικής και Αυτοματισμού
- Τομέας Μηχανολογίας
- Τομέας Ναυτιλιακών Επαγγελματιών
- Τομέας Πληροφορικής
- Τομέας Υγείας - Πρόνοιας - Ευεξίας

Η Γ΄ τάξη με διαχωρισμό των τομέων σπουδών σε επιμέρους ειδικότητες, με μαθήματα γενικής παιδείας και ειδικοτήτων (θεωρητικά και εργαστηριακά). Οι μαθητές/-τριες κατά την εγγραφή τους στη Γ΄ τάξη μπορούν να ενταχθούν σε οποιαδήποτε ειδικότητα του Τομέα που παρακολούθησαν στη Β΄ τάξη. Στην Γ΄ τάξη ΕΠΑ.Λ. εφαρμόζεται πρόγραμμα μαθημάτων τριάντα πέντε (35) συνολικά ωρών εβδομαδιαίως. Ειδικότερα, εφαρμόζεται εκπαιδευτικό πρόγραμμα δώδεκα (12) ωρών εβδομαδιαίως, με μαθήματα Γενικής Παιδείας και εκπαιδευτικό πρόγραμμα είκοσι τριών (23) ωρών εβδομαδιαίως που αποτελείται από μαθήματα της Ειδικότητας που έχουν επιλέξει.

Στους αποφοίτους των Επαγγελματικών Λυκείων χορηγείται:

I. Για τον Δευτεροβάθμιο Κύκλο Σπουδών

- Απολυτήριο Επαγγελματικού Λυκείου, ισότιμο με το απολυτήριο Γενικού Λυκείου, τόσο για την πρόσβαση στην Ανώτατη Εκπαίδευση (Πανεπιστήμια & Τ.Ε.Ι.), όσο και για την πρόσληψη στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, μετά τις ενδοσχολικές εξετάσεις, και
- Πτυχίο Ειδικότητας επιπέδου 4, μετά από ενδοσχολικές εξετάσεις, το οποίο εξασφαλίζει το δικαίωμα να λάβουν άδεια άσκησης επαγγέλματος και πρόσβαση στην

αγορά εργασίας. Επίσης οι απόφοιτοι του ΕΠΑ.Λ. (Δευτεροβάθμιο κύκλο σπουδών) έχουν τη δυνατότητα εγγραφής στα Ι.Ε.Κ. σε τμήματα αντίστοιχης ειδικότητας με αυτήν του πτυχίου τους στο 3^ο εξάμηνο.

II. Για τον Μεταδευτεροβάθμιο Κύκλο Σπουδών - τάξη μαθητείας

Πτυχίο Ειδικότητας 5, μετά από την ολοκλήρωση των διαδικασιών πιστοποίησης των προσόντων τους από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π..

Ακόμα οι απόφοιτοι των Επαγγελματικών Λυκείων (Δευτεροβάθμιου Κύκλου Σπουδών) εισάγονται σε σχολές και Τμήματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμια & Τ.Ε.Ι, με Ειδικές Πανελλαδικές Εξετάσεις. Οι συμμετέχοντες στις ανωτέρω ειδικές Πανελλαδικές εξετάσεις έχουν δικαίωμα να διεκδικήσουν θέσεις και σε τμήματα σχολών των Πανεπιστημίων, για ειδικό ποσοστό επιπλέον θέσεων 1% επί του αριθμού των θέσεων κατά τμήμα, σε τμήματα που είναι αντίστοιχα με τους τομείς που αποφοιτούν οι μαθητές. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων που δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Φ.Ε.Κ. 545/τ. Β'/22.02.2017), καθορίζονται οι αντιστοιχίες τμημάτων των ΑΕΙ με τους τομείς των ΕΠΑ.Λ.. Οι υποψήφιοι εξετάζονται σε τέσσερα μαθήματα της Γ' τάξης, δύο μαθήματα Γενικής Παιδείας (με συντελεστή βαρύτητας 1,5) και δύο μαθήματα ειδικότητας (με συντελεστή βαρύτητας 3,5).

Στη Γ' τάξη των Επαγγελματικών Λυκείων λειτουργούν οι εξής ειδικότητες:

- (α) Τεχνικός Φυτικής Παραγωγής
- (β) Τεχνικός Ζωικής Παραγωγής
- (γ) Τεχνικός Τεχνολογίας Τροφίμων και Ποτών
- (δ) Τεχνικός Ανθοκομίας και Αρχιτεκτονικής Τοπίου
- (ε) Υπάλληλος Διοίκησης και Οικονομικών Υπηρεσιών
- (στ) Υπάλληλος Τουριστικών Επιχειρήσεων
- (ζ) Υπάλληλος Εμπορίας και Διαφήμισης
- (η) Υπάλληλος Αποθήκης και Συστημάτων Εφοδιασμού
- (θ) Τεχνικός Δομικών Έργων και Γεωπληροφορικής
- (ι) Γραφικών Τεχνών
- (ια) Αργυροχρυσοχοΐας
- (ιβ) Συντήρησης Έργων Τέχνης - Αποκατάστασης
- (ιγ) Σχεδίασης και Παραγωγής Ενδύματος
- (ιδ) Σχεδιασμού - Διακόσμησης Εσωτερικών Χώρων

- (ιε) Επιπλοποιίας - Ξυλογλυπτική
- (ιστ) Τεχνικός Ηλεκτρονικών και Υπολογιστικών Συστημάτων, Εγκαταστάσεων, Δικτύων και Τηλεπικοινωνιών
- (ιζ) Τεχνικός Ηλεκτρολογικών Συστημάτων, Εγκαταστάσεων και Δικτύων
- (ιη) Τεχνικός Αυτοματισμού
- (ιθ) Τεχνικός Μηχανολογικών Εγκαταστάσεων και Κατασκευών
- (κ) Τεχνικός Θερμικών και Υδραυλικών Εγκαταστάσεων και Τεχνολογίας Πετρελαίου και Φυσικού Αερίου
- (κα) Τεχνικός Εγκαταστάσεων Ψύξης Αερισμού και Κλιματισμού
- (κβ) Τεχνικός Οχημάτων
- (κγ) Τεχνικός Μηχανοσυνθέτης Αεροσκαφών
- (κδ) Πλοίαρχος Εμπορικού Ναυτικού
- (κε) Μηχανικός Εμπορικού Ναυτικού
- (κστ) Τεχνικός Εφαρμογών Πληροφορικής
- (κζ) Τεχνικός Η/Υ και Δικτύων Η/Υ (κη) Βοηθός Νοσηλεύτη
- (κθ) Βοηθός Ιατρικών - Βιολογικών Εργαστηρίων
- (λ) Βοηθός Βρεφονηπιοκόμων
- (λα) Βοηθός Φυσικοθεραπευτή
- (λβ) Βοηθός Οδοντοτεχνίτη
- (λγ) Βοηθός Ακτινολογικών Εργαστηρίων
- (λδ) Βοηθός Φαρμακείου
- (λε) Αισθητικής Τέχνης
- (λστ) Κομμωτικής Τέχνης

Τέλος μετά την αποφοίτηση, προαιρετική Δ' τάξη που ονομάζεται «Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας», με εργαστηριακά μαθήματα ειδικότητας στο σχολείο και μαθητεία σε χώρους εργασίας. Οι μαθητές των ΕΠΑ.Λ. θα έχουν τη δυνατότητα να διεκδικήσουν θέσεις όχι μόνο στα Τ.Ε.Ι. αλλά και στα Πανεπιστήμια σε ποσοστό 1% μόνο από τις *Ειδικές Πανελλαδικές εξετάσεις*.

Η αντιστοιχία Τομέων με τις Ειδικότητες στα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) όπως έχει σήμερα διαμορφωθεί είναι η παρακάτω.

Τομέας Γεωπονίας, Τροφίμων και Περιβάλλοντος αντιστοιχεί προς τις ειδικότητες:

- (α) Τεχνικός Φυτικής Παραγωγής

- (β) Τεχνικός Ζωικής Παραγωγής
- (γ) Τεχνικός Τεχνολογίας Τροφίμων και Ποτών
- (δ) Τεχνικός Ανθοκομίας και Αρχιτεκτονικής Τοπίου

Τομέας Διοίκησης και Οικονομίας αντιστοιχεί προς τις ειδικότητες:

- (α) Υπάλληλος Διοίκησης και Οικονομικών Υπηρεσιών
- (β) Υπάλληλος Τουριστικών Επιχειρήσεων
- (γ) Υπάλληλος Εμπορίας και Διαφήμισης
- (δ) Υπάλληλος Αποθήκης και Συστημάτων Εφοδιασμού

Τομέας Δομικών Έργων, Δομημένου Περιβάλλοντος και Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού αντιστοιχεί προς την ειδικότητα:

- (α) Τεχνικός Δομικών Έργων και Γεωπληροφορικής

Τομέας Εφαρμοσμένων Τεχνών αντιστοιχεί προς τις ειδικότητες:

- (α) Γραφικών Τεχνών
- (β) Αργυροχρυσοχοΐας
- (γ) Συντήρησης Έργων Τέχνης - Αποκατάστασης
- (δ) Σχεδίασης και Παραγωγής Ενδύματος
- (ε) Σχεδιασμού-Διακόσμησης Εσωτερικών Χώρων
- (στ) Επιπλοποιίας –Ευλογλυπτικής

Τομέας Ηλεκτρολογίας, Ηλεκτρονικής και Αυτοματισμού αντιστοιχεί προς τις ειδικότητες:

- (α) Τεχνικός Ηλεκτρονικών και Υπολογιστικών Συστημάτων, Εγκαταστάσεων, Δικτύων και Τηλεπικοινωνιών
- (β) Τεχνικός Ηλεκτρολογικών Συστημάτων, Εγκαταστάσεων και Δικτύων
- (γ) Τεχνικός Αυτοματισμού

Τομέας Μηχανολογίας αντιστοιχεί προς τις ειδικότητες:

- (α) Τεχνικός Μηχανολογικών Εγκαταστάσεων και Κατασκευών
- (β) Τεχνικός Θερμικών και Υδραυλικών Εγκαταστάσεων και Τεχνολογίας Πετρελαίου και Φυσικού Αερίου
- (γ) Τεχνικός Εγκαταστάσεων Ψύξης Αερισμού και Κλιματισμού
- (δ) Τεχνικός Οχημάτων
- (ε) Τεχνικός Μηχανοσυνθέτης Αεροσκαφών

Τομέας Ναυτιλιακών Επαγγελματιών αντιστοιχεί προς τις ειδικότητες:

(α) Πλοίαρχος Εμπορικού Ναυτικού

(β) Μηχανικός Εμπορικού Ναυτικού

Τομέας Πληροφορικής αντιστοιχεί προς τις ειδικότητες:

(α) Τεχνικός Εφαρμογών Πληροφορικής

(β) Τεχνικός Η/Υ και Δικτύων Η/Υ

Τομέας Υγείας - Πρόνοιας - Ευεξίας αντιστοιχεί προς τις ειδικότητες:

(α) Βοηθός Νοσηλεύτη

(β) Βοηθός Ιατρικών –Βιολογικών Εργαστηρίων

(γ) Βοηθός Βρεφονηπιοκόμων

(δ) Βοηθός Φυσικοθεραπευτή

(ε) Βοηθός Οδοντοτεχνίτη

(στ) Βοηθός Ακτινολογικών Εργαστηρίων

(ζ) Βοηθός Φαρμακείου

(η) Αισθητικής Τέχνης

(θ) Κομμωτικής Τέχνης

Τα Εργαστηριακά Κέντρα - Ε.Κ. (πρώην Σ.Ε.Κ.)

Τα Σχολικά Εργαστηριακά Κέντρα (Σ.Ε.Κ.) ιδρύθηκαν με τον νόμο 1566/1985 (άρθρο 10, παρ. 1) με σκοπό την εργαστηριακή εξάσκηση και τη πρακτική άσκηση των μαθητών της Δευτεροβάθμιας Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και λειτουργούν μέχρι και σήμερα με την μετονομασία τους σε Εργαστηριακά Κέντρα (Ε.Κ.), που επέφερε ο νόμος 4186/2013 (παράγραφος 8, άρθρο 46, Ν.4186/2013 (Φ.Ε.Κ. 193/τ. Α'/17-9-2013)). Οι κυριότεροι λόγοι που οδήγησαν στη θεσμοθέτηση των Σ.Ε.Κ. ήταν η ανάγκη βελτίωσης της παρεχόμενης στους μαθητές εργαστηριακής άσκησης και η μεγαλύτερη δυνατή αξιοποίηση του κτιριακού και εργαστηριακού εξοπλισμού (Αθανασούλα-Ρέππα, 1999:183). Έτσι με τη ενοποίηση των εργαστηρίων των σχολικών μονάδων, που εξυπηρετούνται από τα Σ.Ε.Κ., τα εργαστήρια εξοπλίζονται καλύτερα και συστηματικότερα με λιγότερα χρήματα και επιπλέον ασκούνται περισσότεροι μαθητές. Τα Σ.Ε.Κ. εκτός των μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης εκπαιδεύουν και τους καταρτιζόμενους των Δημοσίων Ι.Ε.Κ. Αρχικά για την δημιουργία Σ.Ε.Κ. υπήρχε η προϋπόθεση, οι ασκούμενοι μαθητές να προέρχονται από τρεις ή περισσότερες σχολικές μονάδες (Ν. 1566/1985). Μετέπειτα το 1998 με τον νόμο 2640/1998

(Φ.Ε.Κ. 206 /τ. Α'3-9-1998), που θέσπισε τα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια, άλλαξε και η προϋπόθεση μεταβλήθηκε έτσι ώστε μπορούσαμε να είχαμε δημιουργία ή συνέχιση λειτουργίας Σ.Ε.Κ. και όταν οι ασκούμενοι μαθητές να προέρχονται από δύο ή περισσότερες σχολικές μονάδες (παράγραφος 1, άρθρο 8, Ν. 2640/1998 (Φ.Ε.Κ. 206/τ. Α'3-9-1998).

Τα Εργαστηριακά Κέντρα ως εκπαιδευτικές μονάδες, έχουν αυτοτελή διοικητική δομή στην λειτουργία τους και διαθέτουν Διευθυντή, Υποδιευθυντή, Υπεύθυνους Τομέων, Υπεύθυνους Εργαστηρίων κατεύθυνσης και φυσικά λειτουργεί σύλλογος διδασκόντων (άρθρο 1, Υ.Α. 96004/Δ4/17-6-2015 / Φ.Ε.Κ. 1318 Β'1-7-2015).

Κάθε τομέας εργαστηρίων περιλαμβάνει τρία μέχρι πέντε εργαστήρια κατεύθυνσης. Στην περίπτωση που υπάρχουν έξι ή περισσότερα εργαστήρια της ίδιας κατεύθυνσης δημιουργούνται δύο τομείς (μέχρι δέκα εργαστήρια κατεύθυνσης). Ο υπεύθυνος Τομέα Εργαστηρίων - Τομεάρχης του Ε.Κ. προσφέρει τις υπηρεσίες του αποκλειστικά στο Ε.Κ. και φροντίζει για την οργάνωση και τον προγραμματισμό των εργαστηριακών και για την αναπλήρωση των εκπαιδευτικών που διδάσκουν σε εργαστήρια του Τομέα του, ελέγχει και υποβοηθά τους υπεύθυνους εργαστηρίων και τους εκπαιδευτικούς του Τομέα του , για τη σωστή άσκηση των καθηκόντων τους, την εφαρμογή καταλλήλων εκπαιδευτικών μεθόδων και την εφαρμογή του αναλυτικού προγράμματος, επιβλέπει και καθοδηγεί τις εργασίες προληπτικής συντήρησης, επιβλέπει και καθοδηγεί τις εργασίες επισκευής του εξοπλισμού των εργαστηρίων, χρεώνεται τον εξοπλισμό του τομέα και φροντίζει και ελέγχει τη σωστή τήρηση του αρχείου του εξοπλισμού των εργαστηρίων κατεύθυνσης που ανήκουν στον Τομέα, ελέγχει την τήρηση των κανόνων ασφαλείας και υγιεινής, όπως αυτοί καθορίζονται από τις ισχύουσες διατάξεις, στους χώρους των εργαστηρίων κατεύθυνσης που ανήκουν στον Τομέα, κ.α. (Υ.Α. 96004/Δ4/17-6-2015 / Φ.Ε.Κ. 1318 Β'1-7-2015).

Κάθε εργαστήριο κατεύθυνσης του Ε.Κ. έχει υπεύθυνο εκπαιδευτικό, ειδικότητας αντίστοιχης προς τα διδασκόμενα μαθήματα στο εργαστήριο. Ο υπεύθυνος εργαστηρίου κατεύθυνσης του Ε.Κ. προσφέρει τις υπηρεσίες του αποκλειστικά στο Ε.Κ. και χρεώνεται τον εξοπλισμό του Εργαστηρίου και έχει την αποκλειστική ευθύνη διατήρησης, συντήρησης και χρήσης του, ελέγχει τακτικά όλον τον εξοπλισμό του εργαστηρίου, τηρεί το αρχείο του εξοπλισμού του εργαστηρίου κατεύθυνσης σχετικά με τις ποσότητες και την κατάστασή του, τηρεί τους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας στο χώρο του εργαστηρίου και παίρνει τα

κατάλληλα μέτρα για την αποφυγή βλαβών του εξοπλισμού, κ.α. (Υ.Α. 96004/Δ4/17-6-2015 / Φ.Ε.Κ. 1318 Β΄/1-7-2015).

Οι βασικές Υπουργικές αποφάσεις οι οποίες αφορούν την λειτουργία των Εργαστηριακών Κέντρων από την δημιουργία τους ως Σχολικά Εργαστηριακά Κέντρα μέχρι σήμερα είναι οι παρακάτω:

- Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. 96004/Δ4/17-6-2015 (Φ.Ε.Κ. 1318/τ. Β΄/1-7-2015) «*Τροποποίηση της υπ' αριθμ. Γ2/6098/13-11-01 Υ.Α. (Β΄1588) με θέμα: «Τροποποίηση απόφασης Γ2/4321/26.10.88 περί καθορισμού λεπτομερειών λειτουργίας των Σ.Ε.Κ. των Σ.Ε. και των ειδικότερων καθηκόντων των διευθυντών Σ.Ε.Κ., υποδιευθυντών, των υπευθύνων τομέων εργαστηρίων και εργαστηρίων κατεύθυνσης των υπευθύνων των σχολικών εργαστηρίων και των αρμοδιοτήτων του συλλόγου διδασκόντων Σ.Ε.Κ.».*».

- Υπουργική Απόφαση με αρ. πρωτ. Γ2/6098/13-11-2001 (Φ.Ε.Κ. 1588/τ. Β΄/30-11-2001) «*Τροποποίηση απόφασης Γ2/4321/26.10.88 περί καθορισμού λεπτομερειών λειτουργίας των Σ.Ε.Κ. των Σ.Ε. και των ειδικότερων καθηκόντων των διευθυντών Σ.Ε.Κ., υποδιευθυντών, των υπευθύνων τομέων εργαστηρίων και εργαστηρίων κατεύθυνσης των υπευθύνων των σχολικών εργαστηρίων και των αρμοδιοτήτων του συλλόγου διδασκόντων Σ.Ε.Κ.*».

- Υπουργική Απόφαση με αρ. πρωτ. Γ2/4321/26-10-1988 (Φ.Ε.Κ. 808/τ. Β΄/7-11-1988) «*Καθορισμός λεπτομερειών λειτουργίας των Σ.Ε.Κ. των σχολικών εργαστηρίων και των ειδικότερων καθηκόντων εργαστηρίων, των υπευθύνων τομέων εργαστηρίων και εργαστηρίων κατεύθυνσης και των αρμοδιοτήτων του συλλόγου διδασκόντων Σ.Ε.Κ.».*

Τα εργαστήρια του Ε.Κ. και Σ.Ε. καθώς και οι τομείς στους οποίους εντάσσονται είναι:

Σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση με αρ. πρωτ. Γ2/4321/26-10-1988 (Φ.Ε.Κ. 808/τ. Β΄/7-11-1988) τα εργαστήρια του Ε.Κ. και Σ.Ε., καθώς και οι τομείς στους οποίους εντάσσονται είναι:

A/A	Κωδικός	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
	01	ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
1	01	Τεχνολογίας – Παραγωγής
	10	ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝ/ΚΩΝ
2	01	Αντοχής υλικών
3	02	Οικοδομικής – Δοκιμής
4	03	Τοπογραφίας

	15	ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΑΣ
5	01	Εφαρμοστήριο –Καμινευτήριο –Χυτήριο
6	02	Συγκολλήσεων-Μεταλικών Κατασκευών
7	03	Εργαλειομηχανών
8	04	Μετρολογίας και ποιοτικού ελέγχου
9	05	Ψυκτικών εγκαταστάσεων
10	06	Υδραυλικών και Θερμικών εγκαταστάσεων
11	07	Θερμικών Μηχανών
12	08	Αυτοκινήτου
13	09	Αμαξωμάτων Βαφής
14	10	Αεροσκαφών
	20	ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΑΣ
15	01	Ηλεκτρολογίας-Ηλ/κων Μετρήσεων
16	02	Ηλ. Μηχανές-Περιελίξεις
17	03	Ηλ. Εγκαταστάσεις
18	04	Πλ. Σύστημα Αυτοκινήτου
19	05	Αυτοματισμού
	25	ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ
20	01	Ηλεκτρονικής - Ηλεκτρονι
21	02	Ραδιοφωνίας-Τηλεόρασης.
22	03	Η/Υ Αυτοματισμού
	30	ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΧΗΜΕΙΑΣ
23	01	Ανάλυσης-Ποιοτικού Ελέγχου
24	02	Βιομηχανικής Χημείας
	35	ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
25	01	Γενικής Γεωπονίας
26	02	Φυτικής Παραγωγής
27	03	Ανθοκομίας και Κηποτεχνίας
28	04	Ζωικής Παραγωγής
29	05	Γεωργικών Μηχανημάτων
30	06	Αγροτικών συνεταιρισμών και Εκμεταλλεύσεων

	40	ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΙΑΤΡΙΚΗΣ- ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗΣ
31	01	Ιατρικό –Βιολογικό
32	02	Οδοντοτεχνίας
33	03	Νοσηλευτικής
34	04	Ακτινολογίας
	45	ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
35	01	Αργυροχρυσοχοΐας
36	02	Ωρολογιοποιΐας
37	03	Διακοσμητικής
38	04	Γραφικών Τεχνών
39	05	Κλωστοϋφαντουργίας
40	06	Κοπτικής Ραπτικής
	50	ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ
41	01	Γραφομηχανών.
	55	ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ
42	01	Πληροφορικής

Οι κωδικοί 35 και 40 αντικαταστάθηκαν όπως αναφέρονται παραπάνω από την παρ. 2 της Υ.Α. με αρ. πρωτ. Γ2/3431/13-15-1989 (Φ.Ε.Κ. 693/τ. Β'/15-9-1989).

Σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση με αρ. πρωτ. Γ2/6098/13-11-2001 (Φ.Ε.Κ. 1588/τ. Β'/30-11-2001) τα εργαστήρια του Ε.Κ. και Σ.Ε., καθώς και οι τομείς στους οποίους εντάσσονται είναι:

Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
	01	ΤΟΜΕΑΣ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΣ
1.	0101	ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ
2.	0102	ΕΡΓΑΛΕΙΟΜΗΧΑΝΩΝ
3.	0103	ΨΥΚΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ
4.	0104	ΥΔΡΑΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΘΕΡΜΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ
5.	0105	ΜΗΧΑΝΩΝ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ
6.	0106	ΑΜΑΞΩΜΑΤΩΝ
7.	0107	ΑΕΡΟΣΚΑΦΩΝ
8.	0108	CNC

	02	ΤΟΜΕΑΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ
9.	0201	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΜΕΤΡΗΣΕΩΝ
10.	0202	ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
11.	0203	ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΝ
	03	ΤΟΜΕΑΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΟΣ
12.	0301	ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΑΣ
13.	0302	ΑΥΤΟΜΑΤΙΣΜΟΥ
14.	0303	ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ
15.	0304	ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ
	04	ΤΟΜΕΑΣ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
16.	0401	ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
17.	0402	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ – ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
18.	0403	ΕΠΠΛΟΠΟΙΑΣ
19.	0404	ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΪΑΣ
20.	0405	ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΑΣ
21.	0406	ΚΕΡΑΜΙΚΗΣ - ΠΗΛΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ
22.	0407	ΨΗΦΙΔΟΓΡΑΦΙΑΣ - ΥΑΛΟΓΡΑΦΙΑΣ
	05	ΤΟΜΕΑΣ ΚΛΩΣΤΟΨΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΝΔΥΣΗΣ
23.	0501	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ – ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΤΟΙΜΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ
	06	ΤΟΜΕΑΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ
24.	0601	ΚΤΙΡΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ
	07	ΤΟΜΕΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ, ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
25.	0701	ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ, ΤΡΟΦΙΜΩΝ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (ΒΑΣΙΚΟ)
26.	0702	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
27.	0703	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
	08	ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
28.	0801	ΙΑΤΡΙΚΟ – ΒΙΟΛΟΓΙΚΟ
29.	0802	ΟΔΟΝΤΟΤΕΧΝΙΑΣ
30.	0803	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ
31.	0804	ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

32.	0805	ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΙΑΣ
33.	0806	ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΚΟ
34.	0807	ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ - ΔΙΑΙΤΟΛΟΓΙΑΣ
	09	ΤΟΜΕΑΣ ΧΗΜΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
35.	0901	ΑΝΑΛΥΣΗΣ – ΠΟΙΟΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ- ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΧΗΜΕΙΑΣ
	10	ΤΟΜΕΑΣ ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΟΣ
36.	1001	ΠΛΟΙΑΡΧΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ
37.	1002	ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ
	11	ΤΟΜΕΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ
38.	1101	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ
39.	1102	ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ Η/Υ *
	12	ΤΟΜΕΑΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ – ΚΟΜΜΩΤΙΚΗΣ
40.	1201	ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
41.	1202	ΚΟΜΜΩΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. 96004/Δ4/17-6-2015 (Φ.Ε.Κ. 1318/τ. Β'/1-7-2015) τα εργαστήρια του Ε.Κ. και Σ.Ε., καθώς και οι τομείς στους οποίους εντάσσονται είναι:

Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
	01	ΤΟΜΕΑΣ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΑΣ
1.	0101	ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ
2.	0102	ΘΕΡΜΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ
3.	0103	ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΨΥΞΗΣ ΑΕΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ
4.	0104	ΟΧΗΜΑΤΩΝ
5.	0105	ΑΕΡΟΣΚΑΦΩΝ
	0106	ΕΡΓΑΛΕΙΟΜΗΧΑΝΩΝ - C.N.C. (Υ.Α. 133384/Δ4/12-8-2016 (Φ.Ε.Κ. 2628/τ. Β'/24-8-2016))
	02	ΤΟΜΕΑΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΑΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΜΑΤΙΣΜΟΥ
6.	0201	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ

7.	0202	ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
8.	0203	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΝ
9.	0204	ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΑΣ
10.	0205	ΑΥΤΟΜΑΤΙΣΜΟΥ
11.	0206	ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ
12.	0207	ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ
	03	ΤΟΜΕΑΣ ΔΟΜΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ
13.	0301	ΚΤΙΡΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ
14.	0302	ΣΧΕΔΙΑΣΤΗΡΙΟ
	04	ΤΟΜΕΑΣ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
15.	0401	ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
16.	0402	ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ
17.	0403	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ –ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
18.	0404	ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΙΑΣ
19.	0405	ΨΗΦΙΔΟΓΡΑΦΙΑΣ – ΥΑΛΟΓΡΑΦΙΑΣ
	05	ΤΟΜΕΑΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
20.	0501	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ - ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΤΟΙΜΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ
21.	0502	ΕΠΙΠΛΟΠΟΙΑΣ - ΞΥΛΟΓΛΥΠΤΙΚΗΣ
	06	ΤΟΜΕΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ
22.	0601	ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
23.	0602	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
24.	0603	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ
	07	ΤΟΜΕΑΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ - ΚΟΜΜΩΤΙΚΗΣ
25.	0701	ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
26.	0702	ΚΟΜΜΩΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
	08	ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
27.	0801	ΙΑΤΡΙΚΟ - ΒΙΟΛΟΓΙΚΟ - ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΥ
28.	0802	ΟΔΟΝΤΟΤΕΧΝΙΑΣ
29.	0803	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ
30.	0804	ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

31.	0805	ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΙΑΣ
32.	0806	ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΚΟ
33.	0807	ΧΗΜΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
	09	ΤΟΜΕΑΣ ΠΛΟΙΑΡΧΩΝ
34.	0901	ΠΛΟΙΑΡΧΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ
	10	ΤΟΜΕΑΣ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
35.	1001	ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ
	11	ΤΟΜΕΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ
36.	1101	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ
37.	1102	ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ Η/Υ
	12	ΤΟΜΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
38.	1201	ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΤΟΜΕΙΣ Vs ΤΟΜΕΙΣ

ΤΟΜΕΙΣ Ε.Κ.

Οι 12 τομείς των Ε.Κ. είναι:

- Τομέας Γεωπονίας, Τεχνολογίας τροφίμων και διατροφής
- Τομέας Διοίκησης και Οικονομίας
- Τομέας Δομικών Έργων
- Τομέας Εφαρμοσμένων Τεχνών
- Τομέας Ηλεκτρολογίας, Ηλεκτρονικής και Αυτοματισμού
- Τομέας Μηχανολογίας
- Τομέας Βιομηχανικού σχεδιασμού
- Τομέας Αισθητικής - Κομμωτικής
- Τομέας Πλοιάρχων
- Τομέας Μηχανικών
- Τομέας Πληροφορικής
- Τομέας Υγείας και Πρόνοιας

ΤΟΜΕΙΣ ΕΠΑ.Λ.

Οι 9 τομείς σπουδών των ΕΠΑ.Λ. είναι:

- Τομέας Γεωπονίας, Τροφίμων και Περιβάλλοντος
- Τομέας Διοίκησης και Οικονομίας
- Τομέας Δομικών Έργων, Δομημένου Περιβάλλοντος και Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού
- Τομέας Εφαρμοσμένων Τεχνών
- Τομέας Ηλεκτρολογίας, Ηλεκτρονικής και Αυτοματισμού
- Τομέας Μηχανολογίας
- Τομέας Ναυτιλιακών Επαγγελματιών
- Τομέας Πληροφορικής
- Τομέας Υγείας - Πρόνοιας - Ευεξίας

Βιβλιογραφία

- Cedefop (2009). *VET in Europe: country report Greece (Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ευρώπη: Ελλάδα*. Ανακτήθηκε 20/4/2017 από http://libserver.cedefop.europa.eu/vetelib/eu/pub/cedefop/vetreport/2009_CR_GR.pdf
- Cedefop (2014). *Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ελλάδα: σύντομη περιγραφή*. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων. Ανακτήθηκε 20/4/2017 από http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/4130_en.pdf
- Eurydice (2014). *Greece: overview (Ελλάδα: επισκόπηση)*. Ανακτήθηκε 20/4/2017 από <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Greece:Overview>
- Αθανασούλα – Ρέππα, Α., (1999). *Η δευτεροβάθμια τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση και η περιφερειακή της διάσταση στην Ελλάδα (1980-1990)*. Αθήνα: Έλλην.
- Ευαγγελόπουλος, Σπ. , (1987). *Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης*. Αθήνα: ΔΑΝΙΑ.
- Ζάγκα, Α., (2003). *Ο θεσμός των τεχνικών επαγγελματικών εκπαιδευτηρίων στην ελληνική επαγγελματική εκπαίδευση: θεωρητική και εμπειρική προσέγγιση*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη.
- Ζάχαρης, Ε.(1981). *Ιστορία, Οργάνωση και Διοίκηση της Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Σ.Ε.Λ.Ε.Τ.Ε..
- Ιακωβίδης, Γ. (1998). *Η τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση στην Ελλάδα. Προσέγγιση μέσα από τη σύγκριση του ελληνικού και του γερμανικού συστήματος*. Αθήνα: Gutenberg.
- ΙΜΕ /ΓΣΕΒΕΕ (2014). *Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ελλάδα. Αδυναμίες, δυνατότητες και προοπτικές*. Αθήνα: ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ.
- ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (2011). *Τα βασικά μεγέθη για την Εκπαίδευση 2011 – Δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες για την εκπαίδευση*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.
- ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (2012). *Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Επιμέλεια Ν. Μουζέλης*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.
- ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (2016). *Τα βασικά μεγέθη για την Εκπαίδευση 2015. Η ελληνική πρωτοβάθμια & δευτεροβάθμια εκπαίδευση*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ

- ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (2017). *Τα βασικά μεγέθη για την Εκπαίδευση 2016. Η ελληνική πρωτοβάθμια & δευτεροβάθμια εκπαίδευση*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ
- Καραφύλλη, Μ. (2002). *Η Συμβολή των ΤΕΛ στην Επαγγελματική - Εκπαιδευτική Σταδιοδρομία και Αποκατάσταση των Νέων*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Κάτσικας, Χ., Θεριανός, Κ. (2007). *Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης. Από την ίδρυση του ελληνικού κράτους μέχρι το 2007*. Αθήνα: Σαββάλας
- Κόκκοτας, Π. (1986). *Ο ρόλος της Παιδείας στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας*. Αθήνα: Τούντας.
- Κωστοπούλου, Γ. (2015). Το Γενικό και το επαγγελματικό Λύκειο από το 2016. Αθήνα. Ανακτήθηκε 20/4/2017 από http://11yk-galats.att.sch.gr/images/GEL_EPAL_2016.pdf
- Μπάκας, Θ. (2014). *Εισαγωγή στην Εκπαιδευτική Πολιτική*. Πανεπιστημιακές σημειώσεις. Ιωάννινα: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Ανακτήθηκε 20/4/2017 από http://ecourse.uoi.gr/pluginfile.php/97068/mod_resource/content/2/6.%20CE%A3%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CE%B9%CF%8E%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82.pdf
- Μπίρης, Κ. (1957). *Ιστορία του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου*. Αθήνα: ΕΜΠ.
- Μπουζάκης, Σ. (2006). *Νεοελληνική Εκπαίδευση (1821-1998)*. Αθήνα: Gutenberg.
- Νούτσος, Χ. (1979). *Προγράμματα Μέσης Εκπαίδευσης και Κοινωνικός Έλεγχος*. Αθήνα: Θεμέλιο.
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, (2003). *Συλλογή των Νόμων του ελληνικού κράτους (1836-1998) που αφορούν στην τεχνική εκπαίδευση*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Τμήμα Δευτεροβάθμιας Τ.Ε.Ε..
- Παπακίτσος, Χ., Μαργαρώνης, Κ., Δήμου, Σ. (1996). *Η νομοθεσία της τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης*. Αθήνα: Ήβος.
- Παπαπάνου, Κ. (1970). *Χρονικό-ιστορία της Ανωτάτης μας Εκπαιδύσεως*. Αθήνα: Αμερικάνικο Κολλέγιο Θηλέων.

Πολυχρονόπουλος, Π. (1980). *Παιδεία και πολιτική στην Ελλάδα: κριτική ανάλυση και αξιολόγηση των ιδεολογικών και γνωστικών λειτουργιών του σχολικού συστήματος 1950-1975*. Αθήνα: Καστανιώτη

Σαπουνάκη-Δρακάκη, Α. (1986). Η εκπαίδευση της εργατικής τάξης στον Πειραιά τον 19^ο αιώνα, *Τα Ιστορικά*, 6, σ. 387-415.

Σύνταγμα τής Ελλάδας - Αναθεώρηση τής 27ης Μαΐου 2008 – (ΦΕΚ 120/τ. Α'/27-6-2008 - Η' Αναθεωρητική Βουλή των Ελλήνων. Ανακτήθηκε 20/4/2017 από http://www.et.gr/images/stories/eidika_themata/a_120_2008.pdf

ΥΠΠΕΘ (2017).Ανακτήθηκε 20/4/2017 από <http://www.minedu.gov.gr/grafeio-typou/298-uncategorised/299-to-ekpaideytiko-systima>

Χαραμής, Π. (2000). *Ζητήματα δομής και περιεχομένου του Ενιαίου Λυκείου. Κριτικές επισημάνσεις στο ελληνικό μεταρρυθμιστικό εγχείρημα*. Αθήνα: Ίων.

Χατζηστεφανίδης, Θ. (1990). *Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Παπαδήμα.

Νόμοι

Ν. 1232/1982 (Φ.Ε.Κ. 22/τ. Α'/1982) «Επαναφορά σε ισχύ, τροποποίηση και συμπλήρωση των διατάξεων του Ν.Δ. 4352/1964 και άλλες διατάξεις».

Ν. Α.Ζ'/1846 (Φ.Ε.Κ. 15/10-6-1846) «Περί Συστάσεως Γεωργικού Σχολείου εις Τίρυνθον».

Ν. 572/31-12-1914 (Φ.Ε.Κ. 16/13-1-1915) «Διδασκαλεῖον τῆς Τεχνικῆς Ἐκπαιδεύσεως».

Ν.Δ. της 2-7-1926 *Σιβιτανίδειος Σχολή Τεχνών και Επαγγελμάτων*

Ν.Δ. της 2-7-1926 (Φ.Ε.Κ. 137/τ. Α'/9-7-1927) «περί ιδρύσεως Σιβιτανιδείου Σχολής Τεχνών και Επαγγελμάτων».

Ν. 4360/1929 (Φ.Ε.Κ. 290/τ. Α'/17-8-1929) «Περί ιδρύσεως Διδασκαλείου οικοκυρικής εκπαιδεύσεως».

Ν. 4397/1929 (Φ.Ε.Κ. 309/τ. Α'/ 24-8-1929) «Περί στοιχειώδους εκπαιδεύσεως».

Ν. 5197/1931 (Φ.Ε.Κ. 233/τ. Α'/27-7-1931) «Περί επαγγελματικής εκπαιδεύσεως».

- N. 5197/1931 (Φ.Ε.Κ. 259/τ. Α'/7-8-1931) «Περί επαγγελματικής εκπαίδευσης (Αναδημοσίευσις)».
- N.Δ. 1097/1942 (Φ.Ε.Κ. 47/τ. Α'/5-3-1942) «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως διατάξεών τινων περί Επαγγελματικής Εκπαίδευσεως».
- N. Δ. 3972/1959 (Φ.Ε.Κ. 187/τ. Α'/7-9-1959) «Περί των αποδοχών του Βοηθητικού διδακτικού προσωπικού των Ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και του Βοηθητικού επιστημονικού προσωπικού του Έθν. Ήστεροσκοπείου ».
- N.Δ. 3970/1959 (Φ.Ε.Κ. 187/τ. Α'/7-9-1959) «Περί αυξήσεως του διδακτικού και εποπτικού προσωπικού τής Στοιχειώδους, Μέσης και Ήπαγγελματικής Εκπαίδευσεως».
- N.Δ. 3971/1959 (Φ.Ε.Κ. 187/τ. Α'/7-9-1959) «Περί Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσεως, Οργανώσεως της Μέσης Εκπαίδευσης και Διοικήσεως της Παιδείας».
- N.Δ. 3973/1959 (Φ.Ε.Κ. 187/τ. Α'/7-9-1959) «Περί ένοποιήσεως και συντονισμού τής Διοικήσεως τής Ήπαγγελματικής Εκπαίδευσεως».
- N.Δ. 4379/1964 (Φ.Ε.Κ. 182/τ. Α'/24-10-1964) «Περί οργανώσεως και διοικήσεως της Γενικής (Στοιχειώδους και Μέσης) Εκπαίδευσεως».
- A.N. 129/1967 (Φ.Ε.Κ. 163/τ. Α'/25-09-1967) «Περί οργανώσεως και διοικήσεως της Γενικής Εκπαίδευσεως και άλλων τινών διατάξεων».
- N.Δ. 580/1970 (Φ.Ε.Κ. 139/τ. Α'/24-6-1970) «Περί του εποπτικού, εκπαιδευτικού, βοηθητικού εργαστηριακού, διοικητικού και βοηθητικού προσωπικού των Κατωτέρων και Μέσων Επαγγελματικών Σχολών και τινών οργανωτικών διατάξεων».
- N.Δ. 652/1970 (Φ.Ε.Κ. 180/τ. Α'/29-8-1970) «Περί Κέντρου Ανωτέρας Τεχνικής Εκπαίδευσεως».
- N. 309/1976 (Φ.Ε.Κ. 100 /τ. Α'/30-4-1976) «Περί Οργανώσεως και Διοικήσεως της Γενικής Εκπαίδευσεως».
- N. 576/1977 (Φ.Ε.Κ. 102 /τ. Α'/13-4-1977) «Περί οργανώσεως και διοικήσεως της Μέσης και Ανωτέρας Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσεως».

- N. 682/1977 (Φ.Ε.Κ. 244/τ. Α'/1-9-1977) *«Περί Ιδιωτικών σχολείων Γενικής Εκπαιδευσεως και Σχολικών Οικοτροφείων».*
- N. 1268/1982 (Φ.Ε.Κ. 87/τ. Α'/16-7-1982) *«Για τη δομή και λειτουργία των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων».*
- N. 1304/1982 (Φ.Ε.Κ. 144/τ. Α'/7-12-1982) *«Για την επιστημονική - παιδαγωγική καθοδήγηση και τη διοίκηση στη Γενική και τη Μέση Τεχνική - Επαγγελματική Εκπαίδευση και άλλες διατάξεις».*
- N. 1351/1983 (Φ.Ε.Κ. 56/τ. Α'/26-4-1983) *«Εισαγωγή σπουδαστών στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και άλλες διατάξεις».*
- N. 1566/1985 (Φ.Ε.Κ. 167/τ. Α'/30-9-1985) *«Δομή και λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις».*
- N. 1824/1988 (Φ.Ε.Κ. 296/τ. Α'/30-12-1988) *«Ρύθμιση Θεμάτων Εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις».*
- N. 1966/1991 (Φ.Ε.Κ. 147/τ. Α'/26-9-1991) *«Μετεγγραφές Φοιτητών Α.Ε.Ι., Σπουδαστών Τ.Ε.Ι., και άλλες διατάξεις».*
- N. 2009/1992 (Φ.Ε.Κ. 18/τ. Α'/14-2-1992) *«Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και άλλες διατάξεις».*
- N. 2043/1992 (Φ.Ε.Κ. 79/τ. Α'/19-5-1992) *«Εποπτεία και Διοίκηση της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις».*
- N. 2525/1997(Φ.Ε.Κ. 188/τ. Α'/23-9-1997) *«Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις».*
- N. 2817/2000 (Φ.Ε.Κ. 78/τ. Α'/14-03-2000) *«Εκπαίδευση ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις».*
- N. 2909/2001 (Φ.Ε.Κ. 90/τ. Α'/2-5-2001) *«Ρυθμίσεις θεμάτων εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και άλλες διατάξεις».*
- N. 3475/2006 (Φ.Ε.Κ. 146/τ. Α'/13-7-2006) *«Οργάνωση και λειτουργία της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις».*

Ν. 3748/2009 (Φ.Ε.Κ. 29 /τ. Α΄/19-02-2009) «Πρόσβαση στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση των κατόχων απολυτηρίου Επαγγελματικού Λυκείου και άλλες διατάξεις».

Ν. 4186/2013 (Φ.Ε.Κ. 193/τ. Α΄/17-9-2013) «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις».

Ν. 4386/2016 (Φ.Ε.Κ. 83/τ.Α΄/11-5-2016) «Ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις».

Ν. 2640/1988 (Φ. Ε. Κ. 206 Α΄ / 3 – 9 –1998) «Δευτεροβάθμια Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση και άλλες διατάξεις».

Προεδρικά διατάγματα

Π.Δ. 686/1979 (Φ.Ε.Κ. 200/τ. Α΄/31-8-1979).

Π.Δ. 784/1979 (Φ.Ε.Κ. 231/τ. Α΄/8-10-1979).

Π.Δ. 293 /1981 (Φ.Ε.Κ. 85/τ. Α΄/3-4-1981).

Π.Δ. 965 /1981 (Φ.Ε.Κ. 243/τ. Α΄/ 7-9-1981).

Π.Δ. 297/22-4-1982 (Φ.Ε.Κ. 52/τ. Α΄/29-4-1982).

Π.Δ. 73/2-3-1983 (Φ.Ε.Κ. 34/τ. Α΄/17-3-1983).

Π.Δ. 410/15-9-1984 (Φ.Ε.Κ. 142/τ. Α΄/21-9-1984).

Π.Δ. 337/3-8-1987 (Φ.Ε.Κ. 154/τ. Α΄/27-8-1987).

Υπουργικές Αποφάσεις

Υ.Α. Γ2/4321/26-10-1988 (Φ.Ε.Κ. 808/τ. Β΄/7-11-1988).

Υ.Α. Δ4/124/28-2-1991 (Φ.Ε.Κ. 158/τ. Β΄/21-3-1991).

Υ.Α. Δ4/398/19-8-1992 (Φ.Ε.Κ. 550/τ. Β΄/4-9-1992).

Υ.Α. Γ2/6098/13-11-2001 (Φ.Ε.Κ. 1588/τ. Β΄/30-11-2001).

Υ.Α. 96004/Δ4/17-6-2015 (Φ.Ε.Κ. 1318/τ. Β΄/1-7-2015).

Υ.Α. 133384/Δ4/12-8-2016 (Φ.Ε.Κ. 2628/τ. Β΄/24-8-2016).

Βιογραφικά στοιχεία συγγραφέα

Ο Παλαιολόγος Δούρος (pauldouros@yahoo.gr) είναι εκπαιδευτικός και διευθυντής του 1^{ου} Εργαστηριακού Κέντρου Κιάτου. Είναι απόφοιτος της ΑΣΕΤΕΜ/ΣΕΛΕΤΕ του τμήματος Εκπαιδευτικών Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος στην Εκπαιδευτική Ηγεσία. Έχει εργασιακή εμπειρία στην συντήρηση ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων, ως διευθυντής ποιοτικού ελέγχου, ως μηχανικός παραγωγής και ως εξωτερικός συνεργάτης εταιριών με αντικείμενο την παροχή τεχνικών συμβουλευτικών υπηρεσιών, επιβλέψεις ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων και έργων, συγγραφή λεπτομερών διαδικασιών παραλαβής και συντήρησης μηχανημάτων και συστημάτων, αξιολόγηση προμηθευτών, εκπαίδευση χειριστών, κ.α.. Από το 1998 υπηρετεί ως εκπαιδευτικός στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε Τεχνικά και Επαγγελματικά σχολεία της Κορινθίας. Έχει συμμετάσχει σε επιμορφωτικά σεμινάρια, συνέδρια και ημερίδες. Τα ενδιαφέροντα αφορούν σε θέματα που σχετίζονται με την διδακτική των μαθημάτων των τεχνικών ειδικοτήτων, την εκπαιδευτική ηγεσία και την εκπαίδευση ενηλίκων.

